SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Bu sayıda

Ali Saim DOĞAN
Metin ÇULHAOĞLU
Erdoğan AYDIN
Özker ÖZGÜR
Remzi YEKTAOĞLU
Atilla TUNA
Yıldırım KOÇ
Faize ÖZDEMİRCİLER
İsmail DUYGULU
Doğan HALİS
Latife-Ayfer
Cemil VARLIK
Mahinur ZİYAN
Barış OZA

OHAL'de 'çare' bulundu: Koruculardan sivil ordu

Koruçeri alayları *düzen* tutmaz!

Olağanüstü Hal'i kaldırmaya hazırlanan hükümet, bölgedeki 'normal' dönem için yeni bir düzenleme yapıyor. Koruculardan sivil ordu kurulacak! Yani Türkiye Cumhuriyeti kendi eliyle, 60 bin kişilik tepeden tırnağa silahlı bir 'Kürt ordusu' kuruyor. Devlet ateşle oynuyor...

■ YAZISI 3. SAYFADA

Şeyh Sait'in torunu A. Melik Fırat:

'Gelin şu dişi kurdu ağıldan çıkaralım'

■ SÖYLEŞİ 12 ve 13. SAYFALARDA

Emek Partisi kuruldu

Doğru yanıt 'E' şıkkında mı?

■ 7. SAYFADA

Sendikalar ve TTB alarmda

SSK'da çıkış yolu Kurultay mı?

■ YAZISI 14. SAYFADA

Yasaklama protesto edilecek

ÖDP bildirilerini Özel Tim toplattı

■ 4. SAYFADA

FİYATI 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 SF ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1,7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Hürriyet ve Çavlı; sorumlu olursunuz!

Bayrampaşa Cezaevi'nde bir gardiyan vuruldu.

Vuran, kimi gazetelere göre 14, kimilerine göre 16 yaşında.

Türkiye, çocuklarını hapse atan bir ülke. Evrensel hukuk, suç işleyen çocukları cezalandırmıyor. Türkiye cezalandırıyor.

Bir cinayet olayında failin yaşı insanda doğal olarak böyle bir gerçeği anımsama ihtiyacı doğurur. Fakat bizde böyle olmuyor.

Kendi başına hiçbir hukuki, mesleki ve sosyal tercih ve tasarruf hakkı olmayan bir çocuğun cezaevinde bulunması ve burada bir cinayet işlemesi akıl almaz bir sinsi planı uygulamak için fırsat sayılıyor.

Bu çocuğun kriminal elemanlarla koyun koyuna cezaevine niçin konduğu sorulmuyor. Fakat onun eline tutuşturulan silahın cezaevine nasıl sokulduğu -üstelik sahte bir hayret fırtınası içinde- soruluyor.

Ardından sıradan bir suç nedeniyle cezaevine atılan çocuk, esrarengiz bir "terörist" militan haline getiriliyor.

Başka?

Son günlerin sansasyonel siyasi olayı "İslami Hareket"in suikastleri olduğu için, Bayrampaşa'da gardiyanı vuran çocuk, İBDA-C ile ilişkilendiriliyor.

Böylece Adalet Bakanı Mehmet Ağar'ın cezaevleriyle ilgili planının ilk aşaması olan kamuoyu hazırlığı etkin bir biçimde başlatılıyor.

"Çezaevleri silahlı militanların eğitim yeri ve dışarıdaki terör eylemlerinin merkezi" olarak bir kez daha kamuoyuna tanıtılıyor.

Bu kampanya, atv'de devam ediyor.

Ekranda bir genç kadın... Duvarda bir örgüte ait bayrak. İnsanın iliklerini donduran bir görüntü. Bir itiraf ve ardından ölüm...

Ali Kırca atv ana haber bülteninde yayınlanan bu görüntüleri içeren bandın bir polis operasyonunda ele geçirildiğini açıklıyor.

Buna karşılık bandı atv'ye "ne örgüt, ne de polis vermedi" diye ekliyor. Bir üçüncü taraftan elde ettiğini söylüyor, ama bu üçüncü tarafın kim olduğunu gizliyor. Kim bu üçüncü taraf?

Akla Adalet Bakanlığı'nın kırmızı plakası geliyor.

Aylar önce ele geçirilen bandın, tam da şu sırada atv'ye sızdırılması, defalarca yayınlanması, gerçekten kamuoyunda "cezaevlerini adam etme" düşüncesinin ciddi biçimde yaygınlaşmasını sağlıyor.

Mehmet Ağar, planının ilk aşaması olan kamuoyunu olgunlaştırma operasyonunu medya aracılığı ile mükemmel bir biçimde tamamlıyor. Sıra bu planın uyandıracağı tepkileri, daha doğmadan önlemeye geliyor. Birazdan anlatacağımız böyle bir önleme düşüncesi bile, cezaevlerindeki politik tutsaklara karşı hazırlanan operasyonun şiddet derecesini anlatmaya yetiyor.

"Ağar Planı"nın uyandıracağı tepkileri önleme görevi Hürriyet tarafından Yıldırım Çavlı'ya veriliyor ya da Çavlı bu işin gönüllü taliplisi oluyor. Ve yazıyor: "Cezaevlerinde isyan başlayacak..."

Çavlı'dan aktaralım: "Aldığım bilgilere göre dış desteğe sahip bazı yeraltı güçleri Mehmet Ağar'a karşı büyük ve geniş bir kampanya hazırlıyor. Bu senaryoya göre olaylar bazı masum bahanelerle direniş, açlık grevi şeklinde başlayacak, daha sonra cezaevi isyanları gündeme gelecek, güvenlik kuvvetleri ile çatışmalara girilecek ve sokak yürüyüşleri ile kampanya desteklenecek..."

Başka neler olacak? Çavlı'nın "aldığım bilgiler" dediği bilgiler arasında şunlar da var: "Bu arada Uluslararası Af Örgütü ve benzeri kuruluşlar 'işkenceye hayır' gibi sloganlar ile Türkiye'yi gündeme getirecekler ve cezaevlerindeki fiziki koşullar bahane edilerek hedef adam olarak Mehmet Ağar önplana çıkartılacak. Sert kampanya etnik gruplar, terör örgütleri ve marksist kuruluşların koordineli çalışması ile tırmandırılacak, entelektüel kesimin desteği sağlanacak..."

Bütün bunların sonunda ne olacak? Bakalım:

Hedef nokta olarak Türk kamuoyu 'şu Mehmet Ağar gitsin de bu karışıklık bitsin' diyecek ve ilk zafere ulaşılmış olacak..."

Çavlı'nın bu zehir gibi enformasyonu, bu işlerin ne zaman başlayacağı bilgisini de içeriyor: "Mücadelenin başlatılması için Adalet Bakanlığı Müsteşarı Yusuf Kenan Doğan'ın görevden alınması bekleniyor. Adalet eski Bakanı Mehmet Moğultay'ın müsteşarı Yusuf Kenan Doğan cezaevlerindeki sol ve etnik siyasi grupların desteğine sahip...."

Bu "bilgilerin" kaynağı nedir?

Çavlı bu kaynağı açıklamaktan kaçınmamış. Şöyle diyor:

"Senaryo ve hedefler bellidir. Yukarıdaki bilgiler zaten devlet kaynaklıdır ve muhakkak siyasi otoritenin elinde de bulunmaktadır."

İşte böyle...

Şimdi "devlet kaynaklı" bu bilgilerin ne anlama geldiğini kısaca anlatalım.

Karşımızda cezaevlerine karşı, büyük olasılıkla kanlı bir operasyon planını gizleme, girişilecek teröre kılıf hazırlama belgesi var.

İlkokul çocuklarını bile inandıramayacak, tiksindirici bir "haber" üretimiyle yüzyüzeyiz.

Birincisi, Çavlı "devlet kaynaklı" bilgilerden söz etmiş ve cezaevlerinde ve Türkiye ile yurtdışında neler olacağını ayrıntılarıyla yazmıştır. Bunlar gerçekten bilgi midir?

Bunlar bilgi değildir.

Bunlar cezaevlerine karşı girişilecek kanlı bir operasyona karşı doğması kaçınılmaz tepkileri, sanki önceden planlanmış ve amacı Ağar'ı yıpratmak olan bir "eylem planı" gibi gösteren tahminlerdir.

Şimdi düşünün: Tıpkı Buca'da olduğu gibi kanlı bir operasyonla politik tutsaklar kırılıp geçirilse ne olur?

Tüm cezaevlerinde direniş başlar. Direniş açlık grevidir.

Bunu polis ve jandarmanın operasyonu izler. Tutsaklar buna karşı koyar. Bu bir tür cezaevi isyanıdır.

İsyan kanla bastırılır.

Buna uluslararası insan hakları kuruluşları doğal olarak tepki gösterir.

Türkiye'nin bütün toplumsal muhalefet güçleri de seslerini yükseltir. Aydınlar dayanışma içine girer.

Ve sonuçta, cezaevlerini kana boyayan bu muhtemel operasyonun baş sorumlusu olarak Adalet Bakanı'ndan hesap sorulması istenir.

Demek oluyor ki, cezaevlerine karşı tehlikeli bir operasyon hazırlığı var ve bu operasyona karşı doğacak tepkileri hesaba katanlar, şimdiden minareye kılıf aramaktadırlar.

İkincisi, Çavlı'nın yazısı birtakım örgütlerin "eylem planını" değil, Adalet Bakanlığı'nın "operasyon planını" açığa vuran bir belgedir.

Suçüstünde yakayı ele vermişlerdir.

Üçüncüsü, Çavlı'nın yazısı, yeraltı örgütlerinin "eylem planını" ne zaman yürürlüğe sokacaklarını değil, Adalet Bakanlığı'nın "operasyon planını" ne zaman yürürlüğe sokacağını ele vermektedir. Cezaevlerine yönelik operasyon, büyük olasılıkla Adalet Bakanlığı müsteşarı Yusuf Kemal Doğan'ın tasfiyesiyle başlayacaktır.

Bütün bu sinsi hazırlıklar, cezaevlerindeki politik tutsakların cangüvenliğinin tehdit altında olduğunu gösteriyor.

Medya, özel olarak Hürriyet gazetesi tehlikeli bir rol oynuyor. Çavlı bu oyunda bilerek ya da bilmeyerek yer alıyor.

Medyanın görevi jandarma-polis operasyonlarının önkoşullarını yaratmak mıdır?

Böyle bir rol üstlenenler çıkacak olayların sorumluluğundan kurtulamayacaktır.

Kamuoyunu, cezaevlerindeki gelişmeler karşısında uyanık olmaya çağırıyoruz.

Walesa'nın halleri

Bir zamanlar Türkiye solunun kimi kesimlerinde "bürokratik sosyalizm"e karşı "gerçek proletarya hareketinin önderi" diye öpücük yağmuruna tutulan Solidarnoş'un Başkanı Leh Walesa ne yazık ki sevenlerinin öngörüleri haklı çıkaramadı.

"Sözde sosyalist" iktidarı alaşağı ederek, gerçek bir "işçi iktidarı" kuramadı. Polonya'yı kapitalist dünyaya ekleme dışında, başkanlık yanına kâr kaldı.

Warşova Paktı ülkelerindeki rejimleri demonte etme operasyonu, ilk önce Polonya'dan başlatılmıştı. Şimdiki Papa Polonya kilisesine mensuptu ve Vatikan'ın ruhuna sinmiş emperyalizm ve anti-komünizm, onu Katoliklerin ruhani liderliğine oturttu.

Bu çok isabetli bir seçimdi.

Çünkü İkinci Dünya Savaşı yıllarında bir tek Polonya kilisesi nazilere karşı anti-faşist direnişe katılmıştı. Savaş sonrası Doğu Avrupa ülkelerinde kilise nazilerle yaptığı işbirliği nedeniyle etkisiz kalırken, bir tek Polonya'da etkinliğini korumuştu.

Polonya aynı zamanda geleneksel olarak Ruslara karşı antipatiyle

doluydu. 1930'lu yıllarda Komintern PKP'ni likide etmiş, Moskova'daki parti liderliği de fizik olarak ortadan kaldırılmıştı. Komünistlerin bile belleklerinde Ruslara karşı hoş olmayan anılar hala tazeydi.

Sovyet devriminin daha ilk yıllarında Troçki'nin liderliğindeki Kızıl Ordu Polonya devrimini kızıştırma amacıyla bu ülkeye karşı savaşa girişmişti. 1939 yılında imzalanan Molotof-Ribbentrop Saldırmazlık Anlaşması'nın da kurbanı Polonya olmuştu. Hitler ve Stalin Polonya'yı işgal etmişlerdi. Nazi kuvvetleri Polonya ordularıyla savaşırken, Molotof "Polonya ordusunun Alman kuvvetlerinin önünden nasıl kaçtığını" alaycı bir dille Sovyet halkına duyuruyordu. Savaş sonrasında da Polonya'yı Nazi işgalinden kurtaran Sovyet Ordusu bu ülkede geniş tasfiye hareketine girişmişti.

İşte NATO'nun Vatikan'la birlikte Polonya'ya yüklenmesi, kimi ekonomik taleplerle ortaya çıkan Solidarnoş'a ve Walesa'ya dünya ölçüsünde görülmemiş bir kampanyayla yardım etmesi bu tarihsel arkaplan nedeniyle Polonya'yı "sosyalizmin zayıf halkası" olarak görmesinin bir sonucuydu.

Başardılar.

Demokratik Almanya ile Sovyetler Birliği arasındaki koridoru tıkadılar. DAC'ni Batı Almanya ile başbaşa bırakmış oldular.

Sonuç biliniyor.

Yeni Dünya Düzeni böylece başladı.

Walesa başkan olarak, Batı'nın kollarına ülkesini attı.

Beklediğini bulamadı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı Avrupa'yı ayağa kaldıran Marshall Planları'nın hülyasıyla yıllarını geçirdi.

Sonra bir seçimde başkanlığı komünistlere kaptırdı.

Ve ortaya şöyle bir soru çıktı: Düşen Başkan ne yapar?

Eh, ne de olsa Polonya'nın bir geçmişi var. Düşen düşmüş olur. Düşürüleni el üstünde tutmanın Sovyetik toplumda bir anlamı yoktur. Düşen önce neyse, düştükten sonra da o olur.

Walesa da öyle oldu.

Altına bir araba, yanına da bir koruma verdiler.

NATO'nun ve Vatikan'ın sevgili evladı geldiği yere, şimdiki adıyla Gdansk, eski adıyla Lenin tersanelerine işçi olarak yazıldı.

Bundan sonra ne olur?

Bize gelen bir habere göre Walesa çalıştığı tersanelerin yeniden Lenin adını alması için harekete geçecek ve şimdiki "revizyonist" parti yönetimine karşı bayrak açacakmış...

Şaka elbette.

Kürt ordusunu Türkiye Cumhuriyeti kuruyor

Haber 2 Nisan tarihli gazetelerde ve TV'lerde yayınlandı.

Saygı Öztürk'ün haber girişi mükemmel: "Olağanüstü Hal'i kaldırmaya hazırlanan hükümet Güneydoğu'daki normal dönem için yeni bir düzenleme yapıyor. Bölgedeki askeri birlikler kışlalarına çekilirken, koruculardan 'Sivil ordu' kuruluyor."

"Sivil ordu kuruluyor" yorumuna tümüyle katılıyoruz.

Haberi okumaya devam edelim. "Korucular 'tim' şeklinde teşkilatlandırılacak. Bu şekilde yapılandırılmanın bir gereği olarak 'korucubaşı', 'korucu çavuşu', 'korucu onbaşısı' ünvanları ihdas edilecek."

Evet, Türkiye Cumhuriyeti kendi eliyle bir Kürt ordusu kuruyor.

Bu ordu düzeni öyle özelliklere sahip ki, hiç umulmadık bir anda biz marksistlerin "askeri programları"nda kritik bir yer tutan "milis" kuvvetlerine bile dönüşebilir. Çünkü "korucu ordusu", görevleri bakımından ilgili jandarma komutanlığına bağlı olmakla birlikte, "köy muhtarının gözetim ve denetimi altında çalışacak"tır. Seçilmiş yerel yönetimlerin gözetim ve denetiminde olan bir askeri güç ilk defa kuruluyor. Bu, tepeden tırnağa silahlı 60 bin kişilik bir kuvvettir. Kürtlerden kurulu bir kuvvettir ve Kürdü Kürde sonsuza kadar kırdırmak umutsuz bir davadır.

Karşı-devrimci amaçlarla atılan her adım, kendi içinde kendi karşıtını da yaratıyor. Çünkü Kürt sorunu yapay ya da "dış güçlerden kaynaklanan" bir sorun değil ve bu sorun Türkiye'nin bütün temel alanlarını kapsayan, giderek kronikleşen bir kriz kaynağı. Bir Kürt-Türk barışı dışında sorunu askeri yoldan çözme siyaseti krizi derinleştirmekten öte bir sonuca yol açamıyor. Bölgeyi silahsızlandırma çabalarının iflasını, kimi aşiretleri PKK'ye karşı silahlandırma yöntemi izledi. Devletin Kürt siyasetine karşı giderek güçlenen muhalefet ve dış baskılar sonucunda, görünüşte atılacak kimi geri adımları ise, işte bu yeni "sivil ordu" kararı ile birlikte bölgeyi büsbütün militarize eden uygulamalar izleyecek.

ÜNİFORMA İşte köy korucularının yeni kıyafeti.

Dünyanın neresinde olursa olsun bir ulusun bağrında özgürlük mücadelesi boy verdiği ve bu amaçla ulusun bir kesimi silaha sarıldığı zaman, o ulusun geri kalan kesimini başkaldıranları bastırmak amacıyla silahlandırmak benzine su dökmek gibi bir şeydir. Bunun sonucu birbiriyle cephe cepheye gelmiş olsa da tüm ulusun silahlandırılmasıdır.

Bu sonun başlangıcıdır aynı zamanda.

Silahların her zaman sağ omuzda olacağını sanan devletler yanılgılarının bedelini acı biçimde ödemişlerdir. Silahların sağ omuzdan sol omuza alınması, cephelerin iç içe geçmesi, silahlı insanların ruh hallerinin bir çırpıda değişikliğe uğraması iç savaşlarda adeta bir sosyo-psikolojik yasadır.

Gerçekten de devlet koruculardan tedirgindir. Önlem alıyor.

Söz konusu haberde korucu ordusunu disiplin altına almak için hazırlanan ceza talimatnamesinden de parçalar aktarılıyor. Bu talimatnamenin satır aralarını okuyan herkes, korucu güçlerinin istikrarsız yapısını kolayca anlayabilir.

Korucular arasında "emir ve görevleri" savsaklamanın yaygın olduğu, bu gibi tutumların cezalandırılacağının açıklanmasından anlaşılıyor. "İzinsiz ve özürsüz olarak görev yerinden ayrılmaların", "göreve çıkmama durumlarının", "amirlere saygısız davranışların", "gizli bilgileri açığa vurmaların", "silah ve mühimmatını eşkiyaya kaptırmaların", "eşkiyaya yardım ve yataklık etmelerin" boyutları öylesine büyümüştür ki, İçişleri Bakanlığı tüm bu "suçları" teker teker saymak ve bu gibi tutum içinde olanları cezalandıracağını açıklamak zorunda kalmıştır.

Neresinden bakılırsa bakılsın, Kürt sorununu askeri yoldan çözme girişimi, savaşı her aşamada yeniden ve çok daha karmaşık ve sancılı bir biçimde üretiyor.

Devlete egemen olan güçler Kürt sorununda açmaza girmiş bulunuyorlar. Bu açmaz ekonomik sorunlardan, dış politika sorunlarına kadar tüm sorunların köklü çözümünü engelleyen başlıca olgudur. Aynı zamanda Türk kapitalizminin yapısal krizinin dışa vuruşudur.

O halde, Toplumsal muhalefet hareketinin ve sosyalistlerin Kürt sorununda dönüştürücü bir siyasal çizgiye ve eylemliliğe ihtiyacı vardır. Kriz kuvvetle aşılır. Bugünkü aşamada bu kuvvet, yüzbinlerce insanın bir tarafta 60 bin sivili silahlandıran, diğer tarafta devletin özel timlerini MHP'lileştiren bugünkü merkezi iktidara karşı kitlesel eylemidir.

Eylem hedeflerini yalınlaştırmak, somutlaştırmak ve insanlar için anlaşılır hale getirmek ve artık zaman kaybetmemek en önemli meselemizdir.

Tartışıyoruz ya...

ÖDP canlı bir parti... Renkli... Öyle olunca tartışmalar da renkleniyor. İlginç düşünceler ortaya atılıyor. Alışılmamış bir "zihin fırtınası" yaşanıyor.

Kötü mü?

Ne münasebet...

Şablonlar kırılıyor, itiraza uğramadığı için doğru sanılan görüşler bir çırpıda güldüren düşüncelere dönüşüyor, parti üyesi sözünü söylüyor ve "vidalar" insanlaşıyor.

Bu arada "zihin fırtınası"nın "zihin kasırgasına" döndüğü ve ilçelerin damlarının uçup, duvarlarının yıkıldığı da oluyor.

- İlçe Yönetim Kurulu'nu seçeceğiz.

- Olmaz.

- Yönetim seçmeyelim.

- Ne seçelim?

- Hiçbir şey seçmeyelim.

- Etme!

- Ne yöneten ne yönetilen...

- Ben kendimi yönettirmem arkadaş...

Ve bir öneri: Yönetim olmasın koordinasyon olsun....

Tartışmanın sonu yok...

Tüm üyelerin katılımıyla karar almak ve bir organın da alınan bu kararların hayata geçmesi için koordinasyon işlevi görmesi, doğrudan demokrasiye geçişi gösteriyor.

Elbette özlenen bir şeydir bu...

Ama sanıldığı gibi "gevşek" bir partiici hayat anlamına olmayan bir alternatif örgütlenme de değildir...

Tam tersine tüm üyelerin katılımı ile karar almak, o üyelerin bir kitle partisinde hayal bile edilemeyecek denli "disiplinli" olmalarına, hangi işte çalışıyor olurlarsa olsunlar, nerede, kaç kilometre uzakta oturursa otursunlar, ne gibi özel sorunlarla boğuşurlarsa boğuşsunlar büyük bir kararlılıkla haftada hiç değilse iki kez ya "genel üye" toplantısına, ya "bölge üyeleri" toplantısına, ya "komisyon" toplantısına ısrarla katılmalarına bağlıdır.

Denebilir ki, bu partide toplantılara katılmak "bireyin özgür iradesi"ne bağlıdır. İsteyen, işi olan, uzakta oturan, özel sorunları olan üyeler toplantılara katılmasalar da olur...

Olur falan değil, "tüm üyelerin katılımı ile karar alma" işleri uzarsa zaten böyle olur.

Yani bir çırpıda üyeler "toplantılara katılmalarına göre", "aktif" ve "pasif" üyeler olarak ikiye ayrılır.

Gerçi kararları "tüm üyeler tarafından seçilen" bir organ almaz. Ama, "tüm üyeler tarafından seçilmeyen" "ilçe müdavimi" bir grup tarafından alınmaya başlar kararlar...

Bu ise bırakalım "doğrudan demokrasiyi", demokrasi bile olmaz.

Bir de şu var: "Doğrudan demokrasiyi" eksiksiz ve tastamam uygulayabilmek için "toplantılara gelmeyen"i üye saymama yolu da

Gelgelelim bu da "kitle partisi" olmaktan vazgeçmek ve "kadro partisi"ne dönüşmek olur.

Her neyse... Dedik ya, tartışma yararlıdır. Yeter ki yaşamda karşılaştığımız her soruya mutlaka şimdiye kadar hiç kimsenin vermediği cevapları bulmaya kadar işi abese vardırmayalım... Her cevap er ya da geç eskiyecektir elbette... Verilmiş cevabı bir kenara atmadan önce onun eskiyip eskimediğini sorgulayamazsak, yepyeni bir dogmatizm yaratmış olabiliriz... Mutlaka yeni bir cevap verme dogmatizmi... Bir fıkra ile yazıyı bağlayalım.

Nasreddin Hoca'nın oğlu basit olanı karmakarışık etmekle ünlüymüş.

Günlerden bir gün, köyün ihtiyarlarından biri avucuna bir yumurta alıp, Hoca'nın oğluna yanaşmış:

- Söyle bakalım deli oğlan, demiş, şu avucuma sakladığım şey nedir?

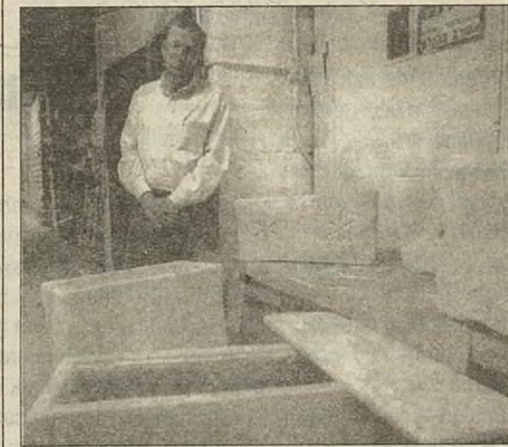
- Hele bir tarif et de bileyim diye yanıtlamış Hoca'nın oğlu...

İhtiyar "dışı beyaz, içi sarı, hemi de yuvarlakçadır" diye tarif etmiş.

Hoca'nın oğlu gözleri çakmak çakmak, yüzünde memnuniyetten çiçekler gibi açılmış bir gülümsemeyle şöyle deyivermiş:

-Bunu bilmeyecek ne var erenler, şalgamı oymuşlar, içine de havuç

Biz ilçeyi, İngilizler İsa'yı tartışıyorlar

Söz tartışmadan açıldı ya, devam edelim.

İngiltere'nin ciddiyetiyle ünlü Newsweek'ten BBC'ye kadar tüm medyası "İsa yerde mi, gökte mi" sorusunu tüm hafta boyunca büyük bir hararetle tartıştı.

Zvi Greenhut adlı bir arkeolog üzerinde "Meryem, İsa, Yusuf" yazılı bir lahit bulmuş ve tartışma da böylece başlamış.

Dini bütün hıristiyanlar, dehşet içinde "İsa uçtu" dedikçe, birileri uçtuysa bu mezar neyin nesi diye tutturuyormuş.

Bu arada, tartışmaya bir başka ciddi kurum daha katılmış. Antik Çağ Tarihçileri Grubu'nun sözcüsü Motti Neiger "arkeolojik bulgular bu mezarın kutsal aileye ait olmasına hiç alemini yatıştırmış.

Gazetelerin yazdığına göre bir hıristiyan din adamı şöyle demiş: "Eğer mezarın içinde kemikler olsaydı işte o zaman büyük bir tarihi olay olurdu."

Gördünüz mü şu işi...

Koskoca bir semavi dinin elden gitmesine ramak kalmış.

Biz, şunu merak ediyoruz:

Hıristiyan dünyasını allak bullak eden bu tartışmaya Refah Partisi, Diyanet İşleri Başkanlığı, Fethullah Hoca, Aczmendiler ve öteki tarikat erbabı neden ilgi göstermedi?

Hıristiyan din adamının dediği gibi, kazara bu lahidin içinde iskeletler de çıksaydı, İslamiyetten geriye ne kalırdı? Maazallah Kur'an da kadük olmaz mıydı?

Her neyse, ÖDP'lilerin içi rahat olsun. Hiç değilse "yönetim mi koordinasyon mu" türünden akılla kavranabilir şeyleri tartışıyorlar. Ve içimizden bazıları marksizmden adamakıllı kuşku duyuyor olsa da, en azından Karl Marks'ın "uçup uçmadığı" gibi bir sorunla karşı karşıya değiliz.

Sahi... Marksizmden niçin kısık sesle söz ediyoruz?

Anlayan beri gelsin

Yasaklama Ankara ve İstanbul'da protesto edilecek

ÖDP bildirilerini Özel Tim toplattı

Haber Merkezi - Medyada ve kamuoyunda "Aşkın ve Devrim"in partisi olarak anılan, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, başlattığı ilk kampanyada yasaklama ve engellemelerle karşılaştı. ÖDP, "Emeğin özsavunması, barış ve siyasal özgürlüklerin kazanılması" temaları etrafında iki ay sürdürmeyi tasarladığı "Örgütlenme ve partinin tanıtımı" kampanyasına geçtiğimiz hafta başında start vermişti.

Kampanya startı uyarınca tüm il ve ilçe örgütleri 31 Mart Pazar günü aynı saatlerde afiş yapıştırdılar ve yine 1 Nisan Pazartesi günü bildiri dağıttılar. İstanbul, Ankara gibi bazı büyük illerde afiş yapıştırma ve bildiri dağıtma eylemleri gerçekleştirilirken, birçok ilde partililerin bu eylemleri mahkeme kararları gerekçe gösterilerek polis engellemeleriyle karşılaştı. Gaziantep, Edirne ve Konya'da polis daha da ileri giderek, yasalara uymayan bir biçimde parti binalarına girdi ve bildirilerle afişlere el koydu.

ÖDP, merkezinin 100'er bin adet bastırdığı iki afişte, "Sokakta işsiz, savaşta ölü, siyasette yasaklı olmayalım" ve "Katıl, birlikte değiştirelim" sözleri yer alırken, aynı başlıklı 4 sayfalık ve 500 bin adet bastırılan bildiride özelleştirme, savaş, işsizlik, adaletsizlik eleştiriliyordu.

Özel time dokunan bildiri

ÖDP'lilerin hazırladığı 4 sayfalık bildiride, aslında yüzlerce kez basında veya başka yerlerde ifade edilmiş sözler Aydın Valisi'nin dikkatini çekti. Aydın Valisi, bildiri ve afişleri mahkemeye verdi. Aydın Sulh Ceza Mahkemesi de, aslında görev alanına girmemesine rağmen, bildiri ve afişlerin toplatılmasına karar verdi. Mahkeme, bildiride yer alan "Yıllarca çalışmış bir kamu emekçisinin eline 10-15 milyon lira maaş geçerken, köy yakan, insan kulağından koleksiyon yapan, yol kesen özel tim mensuplarına ayda 35 milyon lira maaş veriyor" ifadelerini "Devletin güvenlik güçlerini tahkir ve tezyif ettiği"ni belirterek toplatılması kararı verdi. Mahkeme bu kararı verirken, Siyasi Partiler Yasası'na göre değil, Basın Yasası'nın Ek maddelerine göre vermişti.

Bir siyasi partinin bildiri ve afişleri, basın yasası kapsamı içine alınmıştı!

Neden Aydın valisi?

ÖDP afiş ve bildirilerinin Aydın valisinin istemiyle, Aydın Sulh Ceza Mahkemesi kararıyla toplatılmış olması ilk anda şaşırtıcı gibiydi. Neden Aydın, neden Aydın Valisi? Toplatılmanın ardından olağanüstü toplanan ÖDP Merkez Yürütme Kurulu da bu soruyu kendisine sormuş ve bunun bir rastlandı olmadığı sonucuna varmıştı. Aydın'da Özel Tim'in dinlenme tesisleri vardı. İşin sırrı buydu anlaşılan. Özel Tim görevlileri bu bildiri ve afişlerden rahatsız olmuşlardı. Ancak asıl önemli nokta, bir siyasi partinin bildiri ve afişlerinin kimler tarafından ve nasıl engellenebildiğiydi. Olay Türkiye gerçeğini hatırlatıyordu; kimlerin gerçek iktidar odakları olduğunu ve bunların gücü; hükümetin bu güçler karşısındaki etkisi hakkında bir kez daha fikir veriyordu. Aydın Valisi'nin istemiyle alınan mahkeme kararı, tüm illerde benimsenmiş, hükümet de bu duruma sessiz kalarak, bir kampanyanın afiş ve bildirileri engellenmişti. Türkiye'de işler böyle yürüyordu!

MYK olağanüstü toplandı

ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras bu yasaklamanın ardından "ÖDP'nin kampanyası Özel Tim yanlılarını rahatsız etti" başlıklı bir basın açıklaması yaptı. Siyasi partilerin Anayasa güvencesinde çalışma yaptıklarını, Sulh Ceza Mahkemelerinin engelleme yetkileri bulunmadığını belirten Uras, "ÖDP, sokakta tek bir işsiz kalmayana, binlerce insanımızın ölümüne yol açan savaş son verene ve tüm özgürlükler Türkiye'de kök salana kadar, emekçi sınıflara savaş açanlara, kirli savaşı sürdürenlere ve özgürlük düşmanlarına karşı mücadelesini sürdürecektir" dedi. ÖDP'liler ayrıca bu engellemeyi görüşmek için TBMM Başkanı ve İçişleri Bakanı'nda randevu aldı; toplatma kararı için üst mahkemelere itirazda bulundular.

Yasaklama ve engellemelerle ilgili olarak, ÖDP'nin 25 kişilik Merkez Yürütme Kurulu da 3 Nisan Çarşamba günü Ankara'daki Genel Merkez binasında olağanüstü toplandı. MYK üyeleri, engellemeleri, toplumun geniş bir kesimi tarafından ilgi gören ÖDP'nin geniş bir muhalefet cephesi haline gelmesini önlemeye yönelik bir baskı olarak değerlendirdiler. Kürt meselesinin konuşulmasına hala tahammül edilemediğini de düşünen MYK üyeleri, baskıların protesto edilerek, kampanyaya devam edilmesi kararını aldılar.

Yasaklama protesto edilecek

ÖDP-MYK baskıların protesto eden bir bildirinin hazırlanmasını ve bunun geniş bir şekilde dağıtılmasını kararlaştırdı. İstanbul il örgütü, Cumartesi günü saat 13.00'te Taksim Meydanı'nda bir basın toplantısı yapmayı planlarken, Pazar günü Ankara'da ÖDP Genel Merkezi tarafından kampanyanın engellenmesini protesto etmek amacıyla yine bir basın toplantısı düzenlenecek.

Global sorunlar ve "globalizm"

Ali Saim DOĞAN

Marksist hareketimizin sıralarında belli terimlere kısa yoldan anlaşabilmek için olsa gerek özel anlamlar yüklemek bir gelenektir.

"Global" kavramı da böyle terimlerden biri...

Bu sözcük neredeyse "yeni dünya düzeni" ile eş anlama gelecek bir içerikle kullanılıyor.

Ardından da ÖDP'nin bir tür "globalist" parti olduğu iddiası sökün ediyor. ÖDP'lilerin bu türden çok yıpranmış suçlamaları ciddiye almadığından eminiz. Böyle de olsa, terim hakkında birkaç söz etmek yararsız olmaz.

Global sözcüğünden üretilen her kavramın "kötü" olmadığını söylemekle işe başlayalım.

İkincisi herhangi bir bilimsel içerik taşımayan "globalizm" ile "bazı sorunların global sorunlar haline gelmesi"nden söz etmenin birbiriyle ilintisi olmadığını ifade edelim.

Bizde "globalizm" yeni dünya düzeni yanlısı olmak anlamında kullanılmaktadır. Buna itiraz edecek değiliz.

Fakat iş "global sorunlara" gelince burada bir parça durmak gerekir.

"Global sorunlar" aynı zamanda "genel insani sorunlar" anlamına geliyor.

Burada sözkonusu olan, "sınıfsal olan ile genel insani olan" kategorilerinin farklılığını ve içsel bağlantılarını ifade etmektir.

Marksist görüş birbirinden farklı fakat birbiriyle bağlantılı pek çok kategoriye sahip. Örneğin uluslararası olan ile ulusal olan kategorileri gibi.

Nükleer silahlanma yarışını ele alalım.

Bu nasıl bir sorundur?

Nagazaki'ye ilk atom bombalarını attığı ve az sonra da Sovyetler Birliği'nin atom silahına sahip olduğu yıllarda, -radyasyonun tüm etkilerinin henüz bugün olduğu gibi bilinmeyişinden de kaynaklanan bakış açısına göre, bu sorun doğrudan doğruya iki sistem arasındaki sınıf mücadelesinin bir uzantısı olarak ele alınıyordu.

Silahlanma yarışının son aşamasına gelindiği zaman, artık bu sorunu yalnızca sınıfsal bir sorun olarak ele almak, onun kapsamını daraltmaya yol açtı.

Neden?

Çünkü aralarındaki sınıfsal karşıtlıklar ne olursa olsun, nükleer silahların karşılıklı kullanılması, hiç kimseye zafer vaat edemezdi. Nükleer savaş tüm insanlığın yok olması demekti.

İşte sınıfsal nedenlerle ortaya çıkan nükleer silahlanma giderek tüm insanlığı ilgilendiren bir soruna dönüştü, yani "genel insani sorun" ya da "global sorun" düzeyine geldi.

Çevre sorunu da böyle...

Daha yüz elli yıl önce Engels insanın doğaya müdahalesinin muhtemel sonuçlarına ilişkin olarak "doğanın insandan öç alacağını" söylemişti. Gelgelelim, o tarihsel koşullarda çevre kirliliği sorunu üretici güçlerin o günkü gelişmişlik düzeyi bakımından henüz doğrudan sınıfsal bir sorun çerçevesini aşamamıştı.

Günümüzde ise çevre sorunu tartışmasız geleceğini tehdit eden "genel insani ya da global sorun" haline gelmiştir.

Bir sorunun global nitelik kazanması onun sınıfsal nitelikten bütünüyle çıkması anlamına gelmiyor elbette.

Çevre sorunu da, nükleer silahlanma sorunu da aynı zamanda sınıfsal içerik taşıyor. Bu sorunlara bugünkü kapitalist üretim tarzı ve onun emperyalist aşamadaki durumu yol açıyor. Aynı zamanda bu sorunların çözümü de sınıfsal nitelik taşıyor: Kapitalizmin devrimci tarzda aşılması ile işçi sınıfı ve tüm çalışanlar insanlığı tehdit eden bu sorunları da çözme yoluna koyulacaklardır.

Peki ama örnek verilen sorunların "genel insani" ya da "global" yanına işaret etmenin politik anlamı nedir?

Burada söz konusu olan, programları, düşünceleri sosyalist amaca kadar yönelmeyen pek çok sosyo-politik hareketin bu sorunları bugünden çözmek amacıyla ortaya çıkabileceklerini ve nitekim çıktıklarını kavramaktır.

Yeşillerin, pasifistlerin bu gibi global sorunları çözme amaçlı hareketler olarak önemleri elbette yadsınamaz.

Diğer taraftan bu sorunların "sınıfsal" yanına işaret etmek ise, günümüz dünyasında işçi sınıfının tarihsel misyonundaki genişlemeyi kavramak açısından önem taşıyor: Geçmişte işçi sınıfı kendisini kurtarırken, bugün işçi sınıfı kendisini kurtarırken aynı zamanda tüm insanlığı kurtarır, diyebilmemiz bu nedenledir.

Global sorunların taşıdığı önem aynı zamanda Marksistlerle yeşiller ve pasifistler arasındaki ilişkiyi de belirlemektedir. Örneğin ÖDP'de bu hareketlerin yan yana buluşması rastlantı değildir.

Ortaya çıkan sorunların kimilerinin genel insani boyut kazanması, Marksistlerin uluslararası politik çizgisini de yakından ilgilendirmektedir.

Global sorunların varlığı dünya ölçüsünde sosyalizmin zorunluluğunu ortadan kaldırmak şöyle dursun, sosyalizmi acil sorun haline getiriyor. Çünkü burada insanlığın var olma ve yok olma ikilemiyle yüz yüzeyiz.

Diğer taraftan, aynı nedenlerle bu sorunların daha bugünden çözülme sürecini başlatmak da hayati önem taşıyor. Çünkü bu sorunları ne zaman gerçekleşeceğini bilmediğimiz dünya devrimi sonrasına ertelemek mümkün değildir. Global sorunlar uluslararası çözüm gerektirdiği için, bu sorunları da içeren enternasyonal programlara ihtiyaç vardır.

İşte bütün bu yönlerinden dolayı global sorunların somut çözüm önerilerini içeren programlar, dünya ölçüsünde sosyalizme geçiş için elverişli koşullar yaratmak gibi bir amaca sahiptir.

Yeni dünya düzeni yandaşı olma anlamındaki globalizmi yenik düşürmek global sorunları anlamaya ve bu sorunları çözmek amacıyla ortaya çıkan yeni demokratik hareketlerle sıkı

Ankara'da ÖDP'liler Kızıldere'nin yıldönümünde Mahir Çayan'ın mezarı başında, "Mahir, Hüseyin, Ulaş, kurtuluşa kadar savaş" sloganını attıkları bir anma toplantısı düzenlediler. (Sol üstte) İstanbul'da ÖDP'liler 25 ilçede afiş asıp, bildiri dağıttılar.

kısa haberler

ANKARA

■ Üniversitelilerin 27 Mart günü Ankara'daki gösterilerine ÖDP'li gençler aktif olarak yer aldılar. Ertesi gün Ankara il yöneticileri Jeoloji Mühendisleri Odası'na ziyarette bulundular. 30 Mart günü, ÖDP'li gençler Mahir Çayan ve arkadaşlarının öldürüldüğü Kızıldere katliamının yıldönümünde, Çayan'ın mezarı başında 200 kişinin katıldığı bir anma toplantısı yaptılar. "Mahir, Hüseyin, Ulaş kurtuluşa kadar savaş" sloganları atan gençler, Deniz Gezmiş, Necdet Adalı'nın mezarlarıya ve Sıvas şehitliğini de ziyaret ettiler. 31 Mart pazar günü ise, kampanya çerçevesinde ÖDP'liler yaklaşık 300 kişiyle Kızılay Meydanı'nda alkış ve sloganlarla afiş yapıştırdılar. 1 Nisan günü yine kampanya çerçevesinde Kızılay'da topluca bildiri dağıttılar. 2 Nisan günü ise Ankara valiliği kampanya afiş ve bildirilerinin yasaklandığını bir yazı ile tebliğ etti.

İSTANBUL

■ İstanbul'da yaplan afiş ve bildiri eylemlerine ÖDP il yöneticilerinin bildirdiğine göre, yaklaşık bin cıvarında insan katıldı. 1 Nisan'da Kadıköy, Bakırköy ve Taksim'de yapılan 400'ü aşkın insanın katıldığı bildiri dağıtımı sırasında dövizler ve pankartlar taşındı; basın toplantısı yapıldı. 25 ilçede gerçekleştirilen kitlesel afişleme ve bildiri dağıtma eylemleri sonucunda 35 bin afiş yapıştırıldı, 110 bin bildiri dağıtıldı. Afişleme sırasında Bağcılar ilçe Başkanı Sinan Tutal, Beyoğlu ilçe Başkanı Mukadder Cankoçak ve Esenler örgütü üyeleri bir süre gözaltına alındılar. Bu arada sıra ilçelerde yaptıkları şenlikleri de sürdürüyorlar. Gaziosmanpaşa ilçe örgütü, Cumartesi günü 13.00'te Belediye Düğün Salonu'na Sadık Gürbüz'ün şarkılarıyla katıldığı bir şenlik düzenleyecek.

İZMİR

■ 30 Mart günü, İzmir ÖDP'de kampanya çerçevesinde Muğla, Manisa, Blıkesir, Uşak ve Aydın illeri ile İzmir'in Menemen, Konak, Buca, Çiğli, Narlıdere ve Karşıyaka ilçelerinin katıldığı bölge toplantısı düzenlendi. 31 Mart pazar günü de kampanya takvimine uygun olarak tüm İzmir'de yaklaşık 5 bin afişin yapıştırıldığı, afişleme yapıldı. Afişleme sırasında Çiğli ve Bornova ilçe yöneticileri bir süre gözaltına alındılar.1 Nisan pazartesi günü de ÖDP'liler, bildiri dağıtmak için Konak meydanına çıktılar. 200 cıvarında partilinin bildiri dağıtması polislerce, mahkeme kararı gerekçe gösterilerek, engellendi. Polisin tutumu alkışlarla protesto eden ve bir basın açıklaması yapan ÖDP'liler, il binasına doğru sloganlarla yürüdüler, halka karanfil dağıttılar. Aynı gün ÖDP'liler, DİSK, Türk-İş ve KESK il temsilcilerini ziyaret ederek, kampanya ile ilgili bilgi verdiler.

MERSİN

■ Kampanya kapsamında, Büyükşehir Belediye Önünde bir araya gelen ÖDP'liler, polisin engellemesiyle karşılaştılar. İl Başkanı Ramazan Ateş ile birlikte 30 kadar partili, polisin engellemesini alkışlarla protesto ederek, il binasına gittiler ve 5 Nisan kararlarını kınamak için yaptıkları istedikleri basın açıkla... da Mersinli ÖDP'liler, 21 kişiden oluşan il yöneticilerini ve il başkanlarını da belirlediler. Bağımsız Kadın Hareketi'nin de içinde bulunduğu bir grup kadın, bir basın açıklamasıyla topluca ÖDP'ye üye oldu.

ADANA

■ Pazar günü Adana'nın merkezi yerlerini afişleyen ÖDP'liler, pazartesi günü İnönü Parkı'nda yaklaşık 100 kişiyle bildiri dağıtmak istediklerinde polis engeliyle karşılaştılar. Partililer polis engeline karşın bildiri dağıtmayı sürdürdüler.

KARADENİZ EREĞLİ

■ Ereğlili Osman Aydos'un dergimize gönderdiği mektubunda belirttiğine göre ÖDP'liler burada tuttukları bir parti binasının içini amblemde bulunan mavi ve beyaz renklerle boyadılar. 4 kadın ve 7 erkekten oluşan ilçe yönetiminin belirlenmesinin ardından 19 Mart'ta Kaymakamlığa başvurularak tüzel kişilik kazanıldı. 50 cıvarında üyeye ulaşan ÖDP, kendi içlerinde 10 kadar komisyon kurarak çalışmalarını sürdürüyorlar.

MİLAS

■ ÖDP'nin Milas Şubesi, 1 Nisan'da Genel Başkan Ufuk Uras'ın katıldığı bir şenlikle açıldı. Saat 12.00'de Bafa Yolu üzerinde kalabalık bir araç konvoyu ile karşılanan Uras, Park Evlendirme Salonu'nda toplanan Muğlalılara bir konuşma yaptı ve sorularını yanıtladı. Düzen partilerini, burada da savaş ve garnizon partileri olarak niteleyen Uras, yalnızca bölgenin sesini yükselten HADEP'i muhatap aldıklarını söyledi.

Hele bir savaşa girelim

Metin ÇULHAOĞLU

Kuruluşuyla birlikte ciddi bir ilgi odağı yaratan ÖDP, bunun tadını çıkardıktan sonra, şimdi kapsamlı bir kampanya başlatmış bulunuyor. Genel olarak özelleştirmeler, barış ve siyasal özgürlükler sacayağına oturtulan bu kampanya, baştaki ilginin ne ölçüde somut ve aktif desteğe, giderek katılıma dünüşebileceği konusunda önemli ipuçları verecek.

Alçakgönüllülüğün de, iddianın da aşırı olanından kaçınmalı. Evet, ÖDP Türkiye sosyalist hareketinin son 15-20 yılda yakaladığı en önemli fırsattır. Ama son fırsat olmayacaktır. Evet, ÖDP'nin başlattığı kampanyanın başarısı, bırakın ÖDP'nin kendisini, Türkiye sosyalist hareketinin geneli açısından da çok önemlidir. Ama, bu kampanyanın en başta öngörülen başarı düzeyini tutturamaması halinde bile, ne ÖDP şansını büsbütün yitirecek, ne de solun geneli salt ÖDP yüzünden yeni bir darboğaza girmiş olacaktır. Bu nedenle "işte bu son şansımız" ya da "kampanyada her şey belli olacak" türü kilitlenmelerden kaçınmak yerinde olacaktır.

Çok sık telaffuz edilmese, karşılıklı olarak dillendirilmese bile, ÖDP bir saptama ortaklığına dayanmaktadır. Birbirlerinden farklı konumlarda yer alan; siyasal mücadele, örgütlenme, devrim, iktidar ve sosyalizm anlayışları farklı olan kesimleri buluşturan bu saptama şudur: Hangi perspektifi taşırsak taşıyalım, ne tür bir sosyalizm anlayışını benimsemiş olursak olalım, bugün her kesim, her anlayış, genel bir sol dalganın üzerine oturmak, kendi pratiklerini burada kurmak zorundadır.

Türkiye sol hareketinin son 30-35 yılına bakıldığında, bu saptamanın anlamlı olduğunu kabul etmek gerekecektir. Gerçekten de, Türkiye sosyalist hareketinin daha incelmiş, kadrolaşmış ve göreli perspektif netliğine sahip müfrezeleri, durup dururken ya da salt kuramsal öncüllerden değil, genel bir sol dalganın içinden çıkmışlardır. Bu dalga, '61'den sonra TİP'le, '70'lerde ise Ecevit'in "mavi sol dalga"sına bulaşmış bir halkçılıkla yükselmiştir. Her iki dalgadaki doğumların ebesi bilimsel sosyalizm olsa bile, doğurgan ana, önce TİP'tir, sonra 70'lerin halkçılığıdır.

ÖDP'nin etkinliklerini önemsemek, sahiplenmek ve omuzlamak gerekmektedir. Önce bu kampanyada, sonra başkalarında. Önemli olan, bir kurumu, onu oluşturan, çevresinde toplanan insanlarla birlikte sürekli bir devinim içinde tutabilmektir. Sonuçları tartışmak içinse çok zamanımız olacak...

ÖDP, bu iki tarihsel kesitte yaşanan süreçlere göre ayrıksı bir yan taşımaktadır. Çünkü ÖDP hem kendini belirli bir siyasal özne olarak tanımlamakta, hem de bu özel tanımı sarmalayacak genel dalgayı yaratmaya soyunmaktadır. Bu misyon geçişmesi, hem çelişki ve gerilim, hem de güç ve dirilik kaynağı olabilir. Hangisinin başat duruma geleceğini ise hiç kuşkusuz pratik, daha özele inersek, başlatılan kampanya da dahil olmak üzere partinin bundan sonraki etkinlikleri belirleyecektir.

Bir siyasal öznenin, aynı anda hem kendini tanımlamak, hem de içinde serpilip gelişeceği genel ortamı yaratmak zorunda olması, az önce söylendi, birtakım güçlükleri de birlikte getirecektir. Ancak, bunlardan ürküp kaçmamak, olanakları zorlamak gerekmektedir. Bu zorlama, hiç küçümsenmesin, sınamacı/yanılsamacı girişimlere bile belirli bir meşruiyet kazandıracaktır. Ama gene de, sonunda, yaşamın diyalektiği kendi dinamiklerini ortaya koyacaktır. Örneğin, parti tanımı ne kadar geniş tutulursa tutulsun, birtakım kadrolaşma süreçleri kaçınılmaz olarak yaşanacaktır; katılıktan ve kuralcılıktan ne kadar kaçılırsa kaçılsın, somut eylemlilikler daha net örgüt ve çalışma normları dayatacaktır; verili toplumsal formasyonun bütününe ne ölçüde "enlemesine" yönelinirse yönelinsin, işçi sınıfı kendi dikey alanını gözlere sokacaktır; ve kuramdan ne kadar ürkülürse ürkülsün, deney sonu kuram oluşumları ve tartışmaları gelip kapıyı çalacaktır...

O halde, kesinlikle o yavan "hareket-bereket" mantığı içinde değil, ama yukarıdaki gerekçelerle ÖDP'nin etkinliklerini önemsemek, sahiplenmek ve omuzlamak gerekmektedir. Önce bu kampanyada, sonra başkalarında. Önemli olan, bir kurumu, onu oluşturan, çevresinde toplanan insanlarla birlikte sürekli bir devinim içinde tutabilmektir. Sonuçları tartışmak içinse çok zamanımız olacak...

ÖDP, kendini tanımlama ve dalga yaratma görevlerinin birlikteliğinde başarı kazanırsa, bundan bir bütün olarak Türkiye sosyalist hareketi kazanç sağlamış olacaktır. ÖDP'nin içeriden ve dışarıdan eleştiri aldığı biliniyor. İçeriden eleştiri, partiyi sahiplenerek, gerçekten verimsiz tartışmalardan kaçınarak, özetle sorumlu davranarak rüştünü ispat etmiştir, etmektedir. Ancak, dışarıdan eleştiri, ne yazık ki anlaşılmaz bir küfürbazlık ve saldırganlıkla malul durumda. Oysa, ÖDP'nin başarısının, az önce değindiğim bağlamda, Türkiye sosyalist hareketinin bütününe yörünge ya da kanal açabileceğini düşünmek için birçok neden var. Bu nedenle, ÖDP'yi bakkal batıran süpermarket olarak görmek yerine, küçük ölçekli yan sanayi kollarına da yeni iş alanları açacak bir girişim biçiminde değerlendirmek çok daha yerinde olacaktır.

Özgürlük ve Dayanışma sokaklardaydı

Dikkat! ÖDP barışı tahrik ediyor!

Asya DERELİ

"ÖDP'deki toplantılardan çok sıkılmıştım. Her zaman bir hareketliliğin olmasını istiyordum. Pazar günü Beşiktaş ve çevresinde afişlemeye çıktığımızda ise bütün sıkıntılarım sona erdi. O gün bütün gün sokaktaydık. İnsanlar bize yoğun ilgi gösteriyorlardı. Bundan sonra birçok tartışmaya iş üzerinden gireceğimizi düşündüm. Ve o gece eve heyecanla döndüm."

Geçen hafta sonu bütün Türkiye'de, ÖDP'liler sokağa çıkmıştı. "Emeğin özsavunması, barış ve siyasal özgürlükler" çalışmaları etrafında yürütülen örgütlenme kampanyası başlatan ÖDP, bu kampanyayı afişlerle ve bildirilerle heryerde duyurmuştu.

ÖDP'nin afişlerinden birinde,"Sokakta işsiz savaşta ölü, siyasette yasaklı olmayalım" sloganı yer alıyordu. Diğer afiş ise ÖDP'ye çağrıyordu herkesi. Bütün bunları istemiyorsun, o halde "Katıl değiştirelim!"

ÖDP'ye katılmaya çağıran bildiri ise "İstiyorlar ki" diye başlıyordu. "İstiyorlar ki, parası olan, cüzdanı kabarık olan, sağlık hizmetlerinden yararlarsın, işimizi elimizden alsınlar, okullar, hastaneler özelleştirilsin."

"Her geçen gün çekilmez hale gelen hayat pahalılığına katlanmamızı, küçük üreticilerin ürünlerine yok pahasına el koyarken susmamızı bekliyorlar."

"Köy yakan, insan kulağından koleksiyon yapan, yol kesen özel tim mensuplarına ayda 35 milyon lira maaş veriyorlar."

"Her gün onlarca Türk ya da Kürt genci bu savaşta canını yitiriyor."

Savaşın başlangıcından bu yana 20 binin üzerinde insan hayatını kaybetti. Peki kimin çıkarı var bu savaştan."

Ve bütün bunlara karşı işçileri, tüm emekçileri partiye çağıran bildiri yasaklandı. Afişler de.. Çünkü bu afiş ve bildiriler halkı "barışa karşı tahrik" ediyordu..

Sokağa çıkar çıkmaz "Dur!" emriyle karşılaşan ÖDP'liler yerinde olduğunu gördüler. Yasaklanan 30 bin afişi "kazımak" epey zaman alacaktı. Bu arada da mesaj yerine ulaşacaktı!

Özgürlük ve Dayanışma Partisi üyeleri 'Emeğin Özsavunması, Barış ve Siyasal Özgürlükler' için sokağa çıktılar.

Yasaklama kararı çıkmadan önce sokakta polislerle bayağı bir söz düellosu yaşandı. "Bu kadar kalabalık afiş asılır mı", "izin belgeniz var mı?" gibi sorularla hemen şehirde bir müdahale yaşandı. Her önüne gelen "görevliye" izin kağıdı gösterildi.

Bu arada, bazı yerlerde izin kağıdını görüp ses çıkarmayan polisler de oldu. "Polis hiç ilgilenmeyince işin fazla bir esprisi yokmuş" diye birbirlerine takılan "eskiler" bu işin "gündüz" yapılmasını da garipsediler.

Devletin yaklaşımı böyleyken, halkın yaklaşımı hayli sempatik oldu.

"Bu parti ne zaman kuruldu", "Bu aşk ve devrimin partisi mi" gibi soruların yanıtı istendi. Cadde kenarlarındaki dükkan sahiplerinin bazıları ise oldukça yakın davrandılar. "Verin, benim dükkanıma da yapıştırayım bu afişleri" benzeri istekler reddedilmedi. En çok sorulan sorulardan biri de "Bu parti yasal mı" sorusuydu.

Sarıyer'de duvarları afişleyen partilileri izleyen iki diyalog ise oldukça ilginçti.

- Bunlar ne yapıştırıyorlar duvarlara?

- Evlerimize bahar badanası yapıyorlar!

20 yıldan sonra..

ÖDP'nin içinde yer alan çok sayıda insan "ilk kez" siyasete giriyordu. 20 yıldan sonra siyasi faaliyete ÖDP'de yeniden başlayanlar arasında geçen konuşmalar ise hoştu. "Eskiden nasıl afişe çıkılırmış?" Yol boyunca bunlar anlatıldı. ÖDP'nin kuruluş şenliğinde yaşanan, "yıllardan sonra" havası afişleme eyleminde de hakimdi. Ancak afişlemedeki "korumalar" oldukça değişmişti. Bu en çok gülünen konu oldu. "Kardeşim biz eskiden böyle miydik?" 20 yıl önceki korumaların elbette ceketlerinin iç ceplerinde "cep telefonu" yoktu! Gelişmiş "teknik" malzemeyle donatılmış "korumalar" en küçük aksaklığı derhal telefonla ilçe örgütlerine bildiriyorlardı.

ÖDP'nin 30 bin afişi yetmedi tabii.. İl ve ilçeler bu konuda oldukça hayıflandılar.. Örneğin Esenler ilçesi sadece 1500 afiş yapıştırdı. Oysa ilçeye 5 bin afiş gerekiyordu.

Ve çok sayıda gözaltı yaşandı geçen pazar günü. "Şüpheli şahıs" olarak içeri alındı. Esenler İlçe Başkanı Muzaffer Tutkan, bu yoğun gözaltıları şöyle değerlendiriyordu: "Bence ÖDP'nin aktif elemanlarını fişlemek için bunu yaptılar."

Esenler'de yaşlı, genç herkes afişe çıkmıştı. ilçesinin müdavimlerinden Kunduracı Halil Amca parti binasında nöbetçi olarak kalmayı kabul etmemişti. Fırçayla kovayı alıp ilk önce afişe çıkan o oldu.

Esenler'deki bildiri dağıtımının ardından partiye gelen bir su tesisatçısı ÖDP hakkındaki düşüncelerini anlattı;

- İki kızım var. Bundan sonra buraya getireceğim. Onların evi olsun parti. Burada büyüsünler artık!"

Esenler Üçyüzlü Meydanı'nda bulunan Ülkü Ocakları mensupları bu eylemden çok rahatsız oldu ve şöyle dediler: "Bizim Türkeş'in afişlerini kapatırsanız sizin afişleri sökeriz!"

Esenler halkı da Sarıyer'de yaşayanlardan farklı davranmadı. Orada da şöyle bir söz duyuldu: Evinin dış duvarlarına yeni boya yapmış bir insan "Bu aşkın ve devrimin partisi değil mi" diye sordu ve ekledi: Öyleyse benim duvarlara yapıştırabilirsiniz!

bütün küçük atölyelerin bulunduğu yerlere gidip bildiri dağıttılar. Atölye çalışanlarından biri, bildiriyi okuduktan sonra şöyle dedi; "Madem emekten yanasınız bana yardım edin. Benim işyerinden aylardır para alamıyorum. İçerden çok alacağım var. Siz bunları tahsil eder misiniz?"

Varoşlardaki ilgi, şehir merkezlerinde de yaşandı. Beşiktaş'ta bildiri dağıtılırken "Yaşasın Özgürlük Dayanışma" sloganları atıldı. Bu sloganı duyan herkes "Bu parti neyin nesidir" diye sordu. Bu meraklılardan ikisi öğrenciydi ve gözleri görmüyordu. Üniversite öğrencisi olan bu gençler kısa bir sohbetin ardından ÖDP'ye üye oldular.

Beyoğlu ve çevresinde ise eylem oldukça ilgi gördü. Yoldaki izleyicilerden bazıları, afişleri evlerine asmak için istediler. Bunlardan biri de Bingöllü bir karı-kocaydı. HADEP'e üye olduklarını söylediler. ÖDP kardeş partiydi onlar için. Eve iki afiş götürdüler.

Ve bir kampanya böyle başladı. Ama bitmedi... Sonrası bir partili tarafından şöyle tabir edildi: "Gerisi çorap söküğü gibi

Emek Partisi kuruldu

Doğru yanıt, 'E' şıkkında... Eeeeeee....

Sezai SARIOĞLU

Emek Partisi'nin pazar günkü kuruluş şenliği için Abdi İpekçi'ye giderken "havayı" çok merak ediyordum. Hele de, ÖDP'nin kuruluşu sonrasında, "Evrensel" gazetesindeki neşriyatı gördükten sonra... Neydi o haber ve yorumlar... Neydi o, "Aşk ve Devrim" gibi ayrı ayrı ve birlikte çok önemli bir imgenin etrafında kurgulanan haberler, yorumlar. Neydi o, SÖZ'de yapılan röportajlarda EP'lilerin söyledikleri sözler...

Bir tedirginlik işte... Dostların düğününe giderken duyulan tedirginlik...

Benim merakım, toplantıya katılanların "sayı"sından çok, politik–kültürel atmosfer, "değişenler, değişmeyenler" dengesinde olup bitenlerdi.

Manzarayı elbette az çok biliyordum ama yine de...

3 Nisan Çarşamba günü, toplantının izlenimleri için notlarımı toparlayıp bilgisayarın başına oturduğumda, Evrensel gazetesinde "VEŞAİRE... VEŞAİRE..." köşesini yazan sevgili Sunay Akın'ın "Yine Spor Salonunda!.." yazısı imdadıma yetişti:

"Bundan böyle, seçim sandığına atılacak oy pusulasında Emek Partisi de var. Doğru yanıt "E" şıkkıdır. Mühür, Emek Partisi'nin "E"sine vurulacak. "E" şıkkı... Yani öbür partilerin hiçbiri!" (3 Nisan, Evrensel)

Sunay, elbette "seçim sandığı ve oy" bağlamında bir kesinlikten söz ediyor ve kurucusu olduğu parti taraftarlarına böyle, kendi özgün anlatımı içinde "şık" bir, "şık" öneriyor...

Emek Partisi'ni oluşturan geleneğin teorisinde ve pratiğinde içkin olan mantık ile, "E" şıkkını işaretleme "komutu" arasında siyasal bir ilginin olduğu kesin.

Salon bunun işaretleriyle doluydu, "Emek" kavramı etrafında geliştirilen siyasal sistematik, "tek doğru", "tek parti" üzerine inşa edilmişti. Öncü tarafından bütün sorular sorulmuş ve bütün yanıtlar siyaseten verilmişti. Pankartlar, sloganlar ve katılanların siyasal psikolojisini "maddenin bilgisinin, bilincinin" sadece kendilerinde olduğu ve sadece kendi pratiklerinin toplumsal, siyasal özgürlükleri kotaracağının işaretleriydi...

Kuliste, "görevli" birkaç kişiyle merhabalaşıp, kendi dışındaki siyasal kümelenmeler ve ÖDP konusunda ne düşündüklerini soruyorum. Kendileriyle başlayan ve biten bir dünyanın inanmış militanıydılar. Siyaseten anlaşılır nedenlerle ÖDP ile ilgili esip savuruyorlardı; sol liberalizm, küçük burjuvalık... Ve daha neler neler... ÖDP'nin başlattığı kampanyayı ve pratik etkinliklerin burjuvazi ile ne tür ilişkisinin olduğunu soruyorum; ortaya çıkan sonuç EP yaparsa iyi başkası yaparsa fena...

Bir başka grup ile "Enternasyonalizm" üzerine konuşmaya çalışıyor ve Kürt meselesinin ve bir siyasal çözüm olarak Barış'ın kritik ve ortak bir sorun oluşturduğunu vurguluyorum... Sosyalizmin, zamanı gelince "halkların kardeşliği" sorununu zaten çözeceğini vurguluyorlar. Bir arkadaş, ora'larda olup bitenlerin "milliyetçilik" olduğunu söylemeye getiriyor...

Ortak dil tutturmak, moral mutabakat sağlamak çok zor...

Beni çarpan en önemli olgu ise, bir buçuk saat boyunca salonda hiçbir tanıdığa rastlayamayışımdı. Çok uzaktan, Sunay Akın ile Savaşa Karşı Barış Dergisi'nden sevgili Aylin'i (Çevik) görünce bayağı sevindim. Demek ki hayatlarımız bir yerinden kopup gitmiş. Bu kopukluğun nedenini herkes kendine göre izah edebilirdi. Tam da bu noktada sorun, ayrı projelerin ayrı sosyalizm projelerinin aynı yürüyeceğiydi.

Metin Göktepe'nin ve Kenan Bilgin'in yakınlarının ismi anons edildiğinde, bütün salon çok özel bir alkış ve duyarlılık sergiledi... Ama, ya Galatasaray'daki "Cumartesi Oturmaları..." Neden sayımız, ortalama 75'i geçmiyordu?

Toplantı salonundaki, "Yaşasın Sosyalizm", "Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi" sloganları toplantının öne çıkan sloganlarıydı. Bu noktada sorun elbette bu sloganların kendileriyle değil. Çünkü, sosyalizmin teorik ve pratik tarihinin bütün argümanlarının eskidiğini söylemek tarihin sonunun geldiği demagojisiyle özdeş. Sorun, bu sloganların içinin nasıl doldurulduğu ile ilgili.

Kendi tarzını sindirmiş, coşkulu bir kalabalık.,.

"E" şıkkını işaretleyerek kendi tarzlarında bir mücadelenin taraftarı olarak yollarına devam etmek için toplanmışlardı...

Sonuç olarak, önümüzdeki aylarda, herkesin kendi yolunda yürüdüğü bir siyasal yaşama tanık olacağız...

EP'ye başarılar. Çok yaşlı bir çocukluk çağında kendi evlerini düzenleyenlere ne denir?

Parolaları "E" şıkkı...

Bize, "eeeeeee" deyip yolumuza yürümekten başka iş kalmıyor...

Çünkü, ortaklaşa söylediğimiz şarkılar dışında ortak bir şey hissetmek gerçekten zor...

Bir de Kürtlerin bize öğrettiği ünlü "V" işareti...

Her şeye rağmen parmaklarımızı temas ettirmekte yarar var...

EP ve ÖDP

Seyfi ÖNGİDER

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden sonra Emek Partisi de kuruluş şenlikleriyle birlikte toplumun önüne çıktı. ÖDP'nin 21 Ocak'ta Ankara'daki kuruluş şenliğine 20 bin kişi katılmış ve solda ciddi bir coşku ve heyecan yaratmıştı. EP'nin de 31 Mart'ta dört kentte, İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da yaptığı kuruluş şenliklerine toplam 20 bin veya daha da fazla sayıda kişinin katılması ve bu partinin de kitlesel bir başlangıç yapması dikkat çekti. ÖDP'den sonra EP'nin de böylesi kalabalıklarla işe başlaması aslında sol açısından olumlu bir tabloyu ortaya koyuyor. 'Öldü, bitti, kalmadı' denilen sol/sosyalist hareket hala belirli bir güce ve potansiyele sahip ve (veya belki de 'yeniden' demek daha doğru olur) ciddi bir siyasi güç olarak politika sahnesine çıkıyor. Açık/legal bir parti ile örgütlenmenin ve mücadele etmenin koşulları ve olanakları açısından artık herhangi bir kuşkuya yer olmamalıdır.

Öte yandan, EP'nin kuruluş şenliklerine kitlesel katılım dikkate alındığında ÖDP'nin solda eskisi kadar 'rahat' veya 'rakipsiz' olmayacağı da söylenebilir. EP'nin varlığı ve faaliyetleri ÖDP'nin daha sola kayması, daha militan bir çizgi izlemesi için siyasi baskı yaratacaktır. Doğrusu bunu da bir olumsuzluk olarak görmek mümkün değildir. Ancak EP'nin ÖDP'ye taşıyacağı/yansıtacağı şey sadece bu 'olumlu baskılanma'dan ibaret kalmayacaktır. EP'nin gerçekten yanlış ve zaaflı olan kimi teorik ve siyasi argümanları, çalışma tarzı ve mücadele anlayışı aynı zamanda ÖDP içinde doğal olarak çeşitli tepkilere de yol açacaktır. Ve bir dizi nedenden dolayı iki parti arasında bir tür 'rekabet' te ister - istemez ortaya çıkacaktır. Bu 'rekabet'i belirli sınırlarda tutmaya özen göstermek şarttır. '70'li yıllarda 'sol içi iktidar' mücadeleleri depreşmemeli, bu bağlamda var olan soldaki alışkanlıklara kimse kendini kaptırmamalıdır. Ancak alışkanlıkların gücü biliniyor ve dolayısıyla bu noktada gerçekten bilinçli ve ısrarlı çabalara ihtiyaç olacağını da bilmek gerekir.

Bunun ötesinde, EP ile ÖDP iki ayrı parti modeli ve anlayışı ortaya koymaktadır. EP, bildiğimiz eski tarzda, monolitik bir partidir ve geçmişin bugüne taşıma çabasındadır. Bu çizginin de taraftarı, izleyicisi tabii ki vardır, ancak böylesi bir partinin gelişmesi, gerçek bir kitle partisi haline gelmesi zordur. Bir süre sonra çeşitli iç çatışmalar içine sürüklenmesi ve birtakım tasfiyeler yaşaması sürpriz olmaz.

ÖDP ise tümüyle farklı, başka bir siyasal ve örgütsel eksen üzerinden bir gelişme yolu bulmaya çalışıyor. Yine solun/sosyalist hareketin birikimi ve kadroları üzerinde yükselen ÖDP de kaçınılmaz olarak eskiden, geçmişten birtakım şeyleri taşımakla, bugüne aktarmakla birlikte, esas olarak dünya-tarihsel ölçekte meydana gelen gelişmeler sonucunda bugünkü koşullara uygun devrimci bir siyasi örgütlenme ve mücadele anlayışı geliştirmeye çalışıyor. Monolitik anlayışı ve dogmatizmi reddeden, çoğulcu ve birleşik bir parti olarak kendini oluşturmaya, inşa etmeye kararlı olan ÖDP, en azından yaşadığımız topraklar üzerinde pek denenmemiş, yeni bir yol açmaya uğraşıyor anlayışı olarak taşıdığı farklılıklar daha çok devrimci, sosyalist kadroları yakından ilgilendirmektedir. Ancak yüzü sola dönük, solun etki alanı içindeki kitleler ve emekçiler bunlara değil gündelik yaşam ve mücadele içindeki tutumlara ve politikalara bakacaklardır.

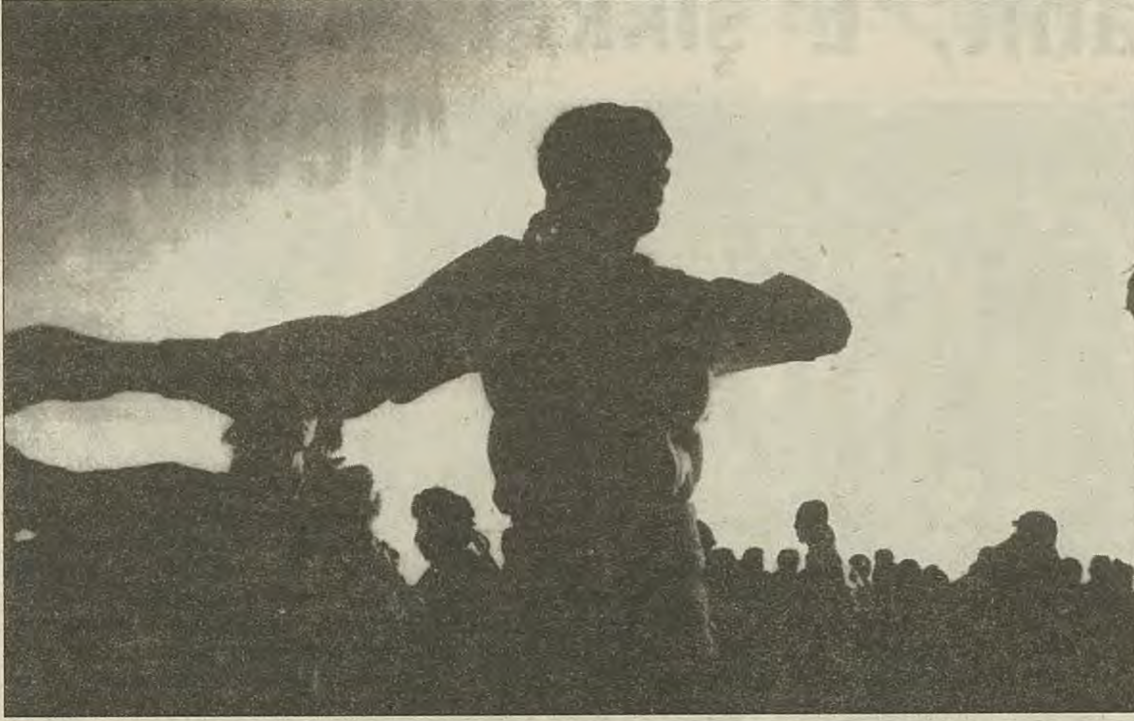
Bu noktada bugünden görülen en büyük fark ise Kürt sorunundaki farklı yaklaşımlar ve politikalardır. EP Merkez Girişimi Sözcüsü olan ve bugün de Genel Yönetim Kurulu üyesi bulunan Nedim Köroğlu'nun dergimizde çıkan söyleşisinde de görüldüğü üzere EP, Kürtlerin mücadelesinin öne çıkmasından, emekçilerin sorunlarının 'garnitür' olmasından yakınırken, örneğin EP Genel Başkanı da ne anlama geldiği belirsiz bir 'Kürt toprak ağaları' lafı ile kafaların ne kadar karışık olduğunu ortaya koymaktadırlar. Kürt sorununun barışçı yollardan siyasal çözümü için yürütülen mücadeleye de karşı çıkan EP sözcüleri Kürtlerin mücadelesinin 'reformcu' olduğunu geçmişte sık sık kullanmaktan pek hoşlandıkları 'sosyal-şovenizm' terimiyle bir ilişki içine girmiş olmuyorlar mı? Doğrusu bu tutum ve anlayışlarıyla Kürtler'den de pek bir yakınlık görmesi beklenmeyecek EP, bu açıdan da aslında solun ulusal soruna ilişkin eski hastalığını bugüne taşıyor. ÖDP ise bütün bunların tam tersine Kürt sorununda solun sosyal-şöven zaaflarından uzak bir tutum ve anlayış içinde politikalar geliştirmeye çalışırken, barış için mücadeleyi de önemsiyor ve öne çıkarıyor. Dolayısıyla şimdilik en önemli ve belirgin farklılık Kürt sorununda öne çıkacak ve öncelikle bu konudaki tutumlar ve politikalar bir tür sınavdan geçecek gibi görünüyor. Diğerleri ise daha sonra giderek netleşeceğe benziyor. İlk aşamada özellikle Kürt sorununda birbirinden ayrı durmak zorunda kalınacağını söylemek mümkün, ama başka konularda belki de zaman zaman yanyana gelmek mümkün ve gerekli olabilecektir.

Ama her açıdan artık solda yeni bir durumun olduğunu ve bu iki parti modeli ve anlayışı önümüzdeki süreci kendi yollarında adımlarken, solun yeniden ayağa kalkması için hangisinin doğru veya uygun yol...

Alevi Sempozyumu'nun düşündürdükleri

Erdoğan AYDIN

Son yıllarda kapsamlı bir aydınlanma yaşayan ve kendilerini Türkiye gündemine sokan Aleviler, diğer yandan tüm toplumu etkileyen altüst oluş çerçevesinde kendi iç ayrışmalarını yaşıyorlar. Bu bağlamda geçen hafta, 26-27 Mart günlerinde İstanbul Atatürk Kültür Merkezi salonunda, Cem Vakfı tarafından yapılan "Din Devlet İlişkileri" konulu Uluslararası Sempozyum, sözkonusu bu ayrışmayı daha da belirginleştiren bir anlam taşıyor.

Sempozyum, Alevi aydınların büyük oranda dışlandığı veya dışında kaldıkları, ve devrimci güçlerin ise hiç muatap alınmadığı bir bileşimde gerçekleşti. Salt sosyalistler ve Alevi radikalleri değil, Kemalistler ve hatta ılımlı Alevi simaların bile yokluğu veya dışlanmasıyla gerçekleşen Sempozyum, reformist kazanımlar açısından bile kendi yolunu tıkayan bir anlam taşıyordu. Buna karşılık bütünüyle devlet erkanı düşünülerek yapılan, Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın da katılacağı açıklanan Sempozyum'a, Devletin, Sağlık Bakanı Y. Aktuna dışında sadece Diyanet İşleri Başkanı M. N. Yılmaz'la ve onun "Ali'yi sevmek imandandır, Kerbela içimizde kanayan yaradır"dan ibaret sözleriyle temsili düşündürücüdür. Daha ötesi gerek Diyanet Başkanı gerekse de onu temsilen F. Demir'in, Alevilerin Diyanet'te temsili gibi çok geri bir talebe bile, kör gözüm parmağına Sünni (ve onun alt kolu olarak Hanefi) olan Diyanet'in, mezhepleri değil dini temsil ettiğinde israr ederek kapıyı kapatmaları da ilginçti.

Cem Vakfı'nın teslimiyetçi tavrı sonucunda Sempozyum, demokrasinin asgari gereklerinden biri olan din devlet ilişkilerinin yeniden yapılanması gereğinin tam aksine, Alevi sorununun din içi bir tartışma ortamına çekilmesine, sorunun "üst kavram olarak İslamın öne çıkarılması" bağlamında tartışılmasına, ve Alevilerin sorunlarının boğulmasına hizmet etti; bu tarz bir politikayla Alevilerin demokratik hak ve özgürlüklerinden yana bir kazanımın gerçekleşmesini beklemenin ne büyük bir hayal olduğunu gösterdi.

Tahkimattaki hata...

Bilinen sözdür, "tahkimatta hata yapan savaşı kaybeder". Kendi dinamiklerini ve gerçek dostlarını dışlayarak bu devlet geleneğinden hak alabileceği izlenimi yayan zihniyetin elde edebilecekleri, Alevi topluluğunun eşitlik ve özgürlüğü değil, kendi çıkarlarıyla sınırlı olacaktır. Sırtını muhalif Alevi geleneği ve diğer demokrasi güçlerine, yüzünü ise devlete ve düzene dönen Alevi sağı ve sermayesinin kurumlaşması olarak karşımıza çıkan Cem Vakfı'nın imajı, bu sempozyumla daha da pekişmiştir. Bu niteliğiyle Onun, Sünni hegomonyayı Aleviler lehine geriletemeyeceği bir yana, Alevi geleneğin demokratik gücünün bölünmesini derinleştirmekten

le Vakıf'ın Alevi topluluğu karşısındaki misyonu, medyanın ve şeriatçı odakların toplum karşısındaki manipülatif misyonundan farklı görünmüyor.

Sempozyum, Cem Vakfı'nın kendine dost bellediklerinden Alevilere hiçbir hayır gelmeyeceğini, bir inanç grubu olarak Aleviliğin diğerleriyle hak eşitliğini tanımak bir yana, Diyanet'te başkan yardımcılığı düzeyinde bir tanınmayı bile çok gördüklerini göstermesi anlamında öğretici oldu.

Meşruiyet kaynağı olarak el uzattıkları şeriatçılar, onlara, "elimizden ne gelir, dediklerinizin dinde yeri yok; ama bizim inancımız hoşgörüye dayanır, dolayısıyla size baskı uygulanmasına da karşıyız!" demeye getiriyorlardı.

Dikkate değer konuşmaların şaşılacak kadar az olduğu Sempozyum, Ali'ye, ama daha çok da dine iman tazeleme babından bir dizi boşsözün uçuştuğu, yer yer insanın kendisini cuma hutbesinde sanacak denli dinsel methiye bombardumanına tutulduğu bir atmosferde geçti. Dinin "ezel ve ebet olduğu" ve Aleviliğin de "bir kültür değil bir din ve İslam olduğu" yollu yinelenen ifadelerle izleyiciler, adeta dinsel bir rehabilitasyona tabi tutuldular.

Kılıçbay ve Livaneli...

Denilebilir ki bilimsel anlamda dikkate değer tek tebliğ M. A. Kılıçbay'ınkiydi. Kılıçbay'ın, devletsiz ve görece özgür bir ortamda ortaya çıkan İslamiyetin, devleti ve totaliteyi kuran misyonuna yaptığı yollama çarpıcıydı. Karşı karşıya olunan şey, bir cemaatin masum dini değil, tıpkı Yunan sitelerinde olduğu gibi erkek, özgür (köle olmayan), asker, mülk sahibi güçlerin totaliter bir kurumlaşmayı gerçekleştirmeleriydi. Osmanlı'da din devlet ilişkisinin ilk İslami modelden çok Bizans'ın devamı olduğunu, keza bugünkü Diyanet'in de Patrik/Şeyhülislam geleneğinde olduğu gibi resmi ideolojinin aygıtı olarak işlev gördüğünü anlattı.

Onu siyasi düzeyde bütünleyen konuşma da Z. Livaneli'den geldi. Öncelikle kavramların içi-

ile ezilen arasındaki farklılık ortadan kaldırılmadan sağlıklı bir barışın olamayacağını, dolayısıyla herşeyin başı olarak bu eşitsizliğe son verilmesi gereğini belirtti. Ağırlıkla dinsel kirlenme ile iktidar ilişkileri arasındaki bağı irdeleyen konuşması, Muhammet sonrasından başlayarak örneklemesi, halifelerin yüzde 60'ının suikastlere uğramasını anımsatması ile dikkate değerdi.

Livaneli konuşmasını, "başlangıcıyla zulme karşı çıkarak iktidar ilişkilerinin dışında kalan Alevilik, umuyorum ki bundan sonra da iktidar ilişkilerine peşkeş çekilmeyecektir" diye bitirdi. Bu son belirtmesinin özellikle Cem Vakfı sözcülerinden Abidin Özgünay tarafından tepkiyle karşılanması ise, Cem vakfı'nın ruh halini yansıtmak açısından ilginçti. Bir diğer ilginç nokta da yine A. Özgünay tarafından Aleviliğin, "dinimizin inkar edilemez bir gerçeği... İslamiyetin en özgün parçası" olarak tanımlanmasıydı.

Alevilik ile şeriatçılık...

İlginçtir, Kürtlerin düzenlediği toplantılarda da kısmen görülen şey Cem Vakfı'nın bu Sempozyum'unda ifrata vardırılarak tekrarlanıyor ve şeriatçılar, adeta bir meşruiyet sağlama konumuna yükseltiliyor. Özellikle de sözkonusu Aleviler olunca şeriatçılara yönelik bu teveccühün anlaşılabilir bir yanı yoktur. Aleviliğin geleneksel dostlarına sırtını dönen, onlara kürsü vermeyi çok görenlerin, Aleviliğin tarihsel düşmanı şeriatçılara oturum başkanlıkları dahil böyle bol kesenden kürsü dağıtarak birşeyler elde edebileceklerini sanmaları manidardır. Oysa Türkiye'nin özgürleşme probleminin önündeki temel engellerden birinin de şeriatçılık olduğu açıktır. Bu gerçek karşısında Cem Vakfı'nın sözkonusu tercihleri, Alevi toplumunun asimilasyonuna yönelik tavrın bizzat Alevi camia içinden desteklenmesinden başka bir anlam taşımıyor.

Diğer yandan Aleviliği din içi ve dinden yana tanımlama çabaları, meşruiyetin bizzat dinin içinden bulunma çabaları ve Kur'an'a ve Muhammed sonrası

malara yapılan aşırı yollamalar ilginçti. Oysa çok açıktır ki Anadolu Aleviliğinin, sözkonusu referanslarla Şiilik gibi doğrudan ilgisi bulunmamaktadır. Ali ile olan bağı, esas olarak Ehl-i Beyt'in (Muhammed'in nesli, yani kızı Fatma'nın Ali'yle evliliğinden doğan çocukları) başına gelenleri, zorla Müslümanlaştırılma sürecinde kendi başlarına gelenlerle örtüşmesinden gelen bir bağdır. Deyim uygunsa İslamın yenilmiş hizbinde kendilerine bir dayanak bulur Aleviler. İdeolojik değil manevi bir bağdır sözkonusu olan. İşte tam da bu noktada Cem Vakfı'nın, Aliciliği, her türden zulme karşı dayanışma ruhundan çıkararak kimin "gerçek Müslüman" olduğu yarışının referansı olarak kullanması gündeme gelmektedir, ki bunun, Alevileri kendilerine yabancılaşarak, bir başka versiyonuyla Sünnileştirmekten başka anlamı yoktur.

Çözüm Diyanet'te mi?..

Din içi ve dinden yana tanımlanan bir Aleviliğin, Alevi sorununun çözümüne en küçük bir katkısı olamayacaktır. Üstelik Aleviliği dinsel düzeyde meşrulaştırma çabalarının Aleviler için tipik bir kapan olduğu, şeriatçıların onlara "dinin evrensel ve değişmez kuralları" dayatmalarının yolunu döşediği de birkez daha ortaya çıkmış oldu. Böyle bir kapanın içinde Alevilerin camiye ve hatta şeriata karşı çıkışlarının dayanakları da kalmayacaktır. Nitekim düşüncelerine güvenip konuşmacı yaptıkları şeriatçılar (H. Hatemi, Y. N. Öztürk, F. Demir, M. N. Yılmaz, B. Zengin), Cem Vakfı'nın en geri zeminde uzlaşan Diyanet'te temsil önerisine bile yanaşmamışlardır. Nereden bulunduysa 12 Eylül anayasacısı Orhan Aldıkaçtı'nın ise, öneriye "bölücülük" mantığıyla yaklaşması ise tüy dikmek babından bir durum oluşturuyordu.

Mevcut durumda Alevilerin sorunu, İslam içi bir meşruiyet elde etmek ve Sünni hegomonyanın temel aracı olan Diyanet'te temsili değil, kültürel ve bireysel düzeylerde eşitlik ve özgürlük elde etmektir. Bu ise kendi cellatları önünde secdeye yatmakla de-

dayanışma ilişkileriyle elde edilebilecektir. Çünkü Türkiye'de demokrasi, salt Aleviler için kazanılamayacak kadar köklü ve en az Aleviler kadar emekçileri, Kürtleri ve diğer ezilenleri de ilgilendiren kapsamlı bir sorundur. Diyanet'e gelince, laiklik ve demokrasi açısından Onun lağvedilmesi, daha doğrusu kamu görevi kapsamında (cenaze kaldırma, inanç özgürlüğünü güvence alma, vb.) sorunlar hariç dinsel akıl ve düzenleme örgütü olma durumuna son verilmesi, dinsel işlerin cemaatlere terkedilmesi gerekmektedir.

Sol ve Alevilik..

Sempozyum, Alevi camia içinde gerçekleşen saflaşmayı ve Cem Vakfı'nda örgütlenen Alevi sermayesinin ağırlıklı bir kesiminin, Alevi sorununun çözümünü, mevcut haliyle devlet nezdinde tanınmakta gördüğünü, bunun için vermeyecekleri taviz olmadığını, bunun için şeriatçılarla kucaklaşıp sola küfür etmek de dahil yapmayacakları şey olmadığını göstermek anlamında önemli bir gelişmeye işaret ediyordu.

Diğer yandan Sempozyum, Alevi kimliğin yükselişine karşılık Aleviliğin geleneksel karakteri olan muhalif ve solcu konumunda önemli bir çözülme yaşandığını, dolayısıyla demokrasi ve emeğin kurtuluşu açısından kısa vadede de olsa toplumsal bir mevzi kaybı yaşandığını göstermek anlamında da önemliydi.

Gelinen noktada artık solun muatap bile alınmadığı bir Alevi sempozyumunun düzenlenebilmesi, solun toplumsal ve ideolojik etkinlik anlamında gerilediği noktayı göstermek anlamında da önemli derslere işaret ediyor.

Bir diğer sorun, Alevi harekette yaşanan bu saflaşmanın, her ne kadar bir yanıyla sınıfsal ayrışmanın dikey etkisi olarak açıklanabilecekse de, diğer yandan da, artık alt kimliklerin özgül sorunlarını içeremeyen hiçbir bütüncül yaklaşımın, bu anlamda sosyalizmin toplumsal dinamikleri kucaklama şansına sahip olamayacağını gösteren bir anlam taşıyordu.

Alevi sorunun kendisini ve özgül taleplerini göremeyen, onu sınıfın ve sosyalizmin sorunlarına indirgeyen, Onun kendine özgü taleplerini gerici olarak gören bir solculuk anlayışıyla, herşeye rağmen Türkiye'nin temel demokrasi dinamiklerinden biri olan Aleviler içinde ciddi bir etkinlik geliştirme şansı kalmamıştır. Kaldı ki Alevi sorununun sola dayattığı bu ders, aynı şekilde Kürt sorununun, kadın sorununun ve önemli önemsiz diğer her özgül sorunun dayattığı temel bir ders olarak karşımızda durmaktadır. Bu ders, hem en geniş anlamda devrimci demokrasi dinamikleriyle bütünleşmek ve onlarla birlikte sosyalizme taşınmak için zorunlu bir derstir, hem de sosyalizmin, bürokrasi ve çöküntüyle sonuçlanmış bütüncül ve sınıf indirgemeci kavranışından ayırımla özgürlükçü bir sosyalizm üretebilmenin de zorunlu gereği olarak

Gidebilmek özgürlüktür, ama kalabilmek de!

Yelda

Üç hafta sonra Berlin'e uçuyorum. Türk milliyetçiliği konusunu, "kadınlar ve etnik, dini azınlıklar açısından incelemem" isteniyor. Gitmek, hele de uzaklara gitmek, alıp başını gitmek... ne büyük özgürlük diye düşünürdüm. Bir Doğulu olarak Batı'ya gitmenin ne demek olduğunu farkedince artık sevinç duymuyorum. Yine de, bir aksilik çıkmazsa gideceğim.

Yuvarlak dünyamızın doğusu; sürgün yeri, sürülenlerin yeri... Dün de, bugün de devam eden göçler... Özgürlüğün gidebilmekle sınırlı olmadığını, kalabilmenin ne zor olduğunu görünce anladım. Batı'da ne anlatmalı? (Belki daha da önemlisi, nasıl anlatmalı ki, memleketimde kalma özgürlüğümden olmayayım; dönebileyim.) Memleketimizde; devlet katında, basında, halk arasında, hatta muhalif hareketler içinde varlığını koruyan ırkçı, antisemit bakıştan örnekler mi vermeli; oralarda Doğululara yapılanlara benzeyen?..

Yurtlarından kovulanlar gittikleri yerlerde vize ve ikamet tezkeresi ile tehdit ediliyorlar. Batı illerinde, göçe zorlananlardan 'ayakbastı parası' isteniyor; gecekondu yapanlara hapis ve para cezası da gündemde. Gecekondu yapımının yüz kızartıcı suç kabul edilerek, yapanların seçme-seçilme hakkından mahrum bırakılması öneriliyor. * Göç alan illerde çevrecilik adına, işportacılık yapan Kürtlere 'Alo Çevre Hattı'yla savaş açılıyor.** Bütün bunlar olur, köyler yakılır boşaltılırken bir gazetenin attığı arsız başlık: "Türkiye göçü seviyor. Rant ve macera isteği." (21. 2. '96, Cumhuriyet)

Ya da, DYP milletvekili Yalım Erez'in, ANAP Genel Başkan Yardımcısı İmren Aykut'a söylediği, Çingeneleri aşağılayan 'Kasımpaşa dilberi!' sözü üzerinden mi konuşmalı?..***

'Yüzyıl başındaki felaket'... Doğal afet?!

Belki de, resmi tarih karşısında aydınların duruşundan söz etmeli. Şark kurnazlığı, Bizans oyunu, Ortodoks katılığı... Bu klişeleri rahatlıkla, düşünmeden

Bir Doğulu (Arap), Batılının (Alman) "yeni enerji çağının gücünü" hayretle, hayranlıkla izliyor. Almanya'da ırkçılık karşıtları böylesi reklamları sorguluyorlardır mutlaka...

sıkça kullanan aydınlardan... Kendi sorumluluğunu kabullenmeden, suça ortaklıktan sıyrılmaya çalışıp, düne değinmek zorunda kaldıklarında nasıl diyorlar: "Yüzyıl başındaki felaket"... Sanki doğal afet!

"Demem o ki sana/Hasretin o kadar koymazdı ama/Geceler öyle bir/Gaybana gaybana gaybana/Geceler öyle bir/Kötü dinli gavur/Gavur ki sorma"

Bizim radyolardan Mavi Radyo'da, bizim Grup Baran'ın solisti Onur Akın'ın bu parçası pek tutuluyormuş şu sıralar. Geceyi olumsuzlamak için 'gavur' sıfatını şairane bulan Ersin Ergün Keleş bu şiiri 'içeride' yazmış.12 Eylül'ün hakkında idam cezası istediği, yıllarca hapis yatan arkadaşlarımızdan... .

Ermeni gazetelerine Regaip Kandili

"Yüzyıl başı"na gitmeden, daha 6 yıl öncesi bir olaydan söz etmeli belki de: Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Vakıflar Müdürlüğü'nden, nedense ücra köşelerdeki bazı Ermeni kiliselerine (bunlardan biri, Beykoz Surp Nigoğayos Kilisesi) 29 Mayıs 1992'de teftiş raporları gönderecek demiştir ki:

"..cemaat gazetelerine zorunlu olmayan ilanlar verildiği görülmekte, bu nevi davranışın cemaat taassubu yaratarak bölücülüğe sebebiyet vereceğinden, bundan böyle cemaat gazetelerine ilan verilmemesi, aksi takdirde ilan paralarının kendilerine zimmet çıkartılacağının bilinmesi."

Bunun üzerine, İstanbul'da Ermenice yayınlanan günlük Jamanak gazetesi genel müdürü Ara Koçunyan, zamanın başbakanı Süleyman Demirel'e bir mektup yazmış:

"Sayın başbakanım, 60 yıllık gazeteciyim, böyle gülünç rapor görmedim. Ermenice gazetelere yalnız Ermeni Kiliseleri'nin ruhani ayin ve dini yortularda kılınacak kurban ilanları verilir. 1908 Meşrutiyet'in ilanından beri günlük siyasi gazete olarak yayınlanan 'Jamanak'ın gelirlerinden biri de bu ilanlardır.

Mevzuubahis evkaf müfettişi eğer bu ilanların Ermenice gazetelere de değil de, Türkçe gazetelere verilmesini istiyorsa, esas bölücülüğü kendisi yapmaktadır. Bu çarpık mantıkla hareket edildiğinde, cami ilanlarının Ermenice gazetelere de verilmemesi, acaba bölücülük mü sayılacak?

..Biz insan hakları ve demokrasiyi benimsemiş olduğumuz için haklı olarak gururlanırken, evkaf memurunun biri, 'İstibdat Devri'nde bile düşünülmeyen bir uygulamayı önermeyi cesaret ediyor."

Başbakanlık Özel Kalemi, Ara Koçunyan'a konuyla ilgilenileceğini, kendilerinin haberdar edeceklerini bildirmiş. Hiçbir şey bildirilmemiş...

Bu arada diğer bir Ermenice gazete, Marmara da, bu konuya sayfalarında yer vermiş (23. 7. '92). Tedirgin olan kiliselerin vakıf yöneticileri, avukatlara sormuşlar, gazetelerimize ilan vermeye devam edebilir miyiz, diye. Mesele gayrıresmi şekilde hallolmuş, sönmüş: Ermenice gazetelere ilanlar verilmeye devam edilmiş. Müdahale beklenmiş... Türkiye kamuoyunun bilgisi dışında kalan, Türk gazetelerinde yer almayan olay Ermeni toplumuna yapılan bir taciz olarak kalmış.

Altı yıl öncesinde kaldı mı Azınlık vakıflarına yapılan baskılar? Hayır. Örnek: Meryem Ana Ermeni Kilisesi Vakfı'na ait araziyi 3 yıl önce kiralayan ve bir daha da kirayı artırmayan RP'li Eyüp Belediyesi yönetimi, burayı açık pazar yapmak için istimlak kararı almış. İslambey Mahallesi'nde başka da arsalar olmasına rağmen, en kolay el konabilecek yer olarak, anlaşılan Ermeni vakfına ait arazi seçilmiş... ****

Ya halk, 'halkımız'?

Ezici çoğunluğu bu uygulamaları en azından sessizliğiyle onaylayan, oylarıyla destekleyen halkımızdan ne haber?..Habersizleştirilen ezici çoğunluk...

İstanbul Film Festivali nedeniyle daha da kalabalıklaşan Beyoğlu'nda insanlarla adeta omuz omuza yürürken, iki gencin konuşmalarına kulak misafiri oldum: "Allahaısmarladık, Allah'ın selamı üstüne olsun demektir. Onun için, 'onlara' bunu söylememek lazım, onların da selamını almamalı, Allah'ın gücüne gider." Saçları jöleli genç, arkadaşına böyle diyordu...

Geçtiğimiz hafta, Fener Patrikhanesi, Hillary Clinton tarafından ziyaret edileceği için, belediye bozuk yollarını yaptı. Clinton'un ziyaret edeceği gün de binanın damına taşlar atılıyormuş. "Çevrede dine hoşgörülü bakmayanların bir nevi spor haline getirdiği bu taş atma merakını soğukkanlılıkla karşılamaya çalışan Patrik Bartholomeos, 'İnanın' dedi, 'tek üzüntüm ve korkum bu taşlardan birinin bu önemli konuğumuzun başına isabet etme olasılığıydı. Çok şükür, korktuğum başımıza gelmedi." (Leyla Umar, 30. 3. '96, Sabah)

** 31. 3. '96, Hürriyet*
*** 1. 3. '96, Cumhuriyet*
**** 8. 2. '96, Hürriyet*
***** 26.12.'95 Cumhuriyet*

***Düzeltme:** Geçen hafta eksik çıkan bir paragrafın şöyle olması gerekiyordu: "İtiraf bizim kültürümüze göre değildir (nokta!) Hıristiyan geleneğinde vardır günah çıkarma." Yalçın Küçük'ten aşırılmış böylesi sözlerle ise daha epeyce zaman bir araya gelmeyeceğimizi biliyorum.*

Pesah, Zadik, Paskalya, Hıdırellez kutlu olsun!

• Şubat'ta Müslümanların Ramazan/Şeker Bayramı'ydı. Müslümanların bayramlarını kutlayan Rum, Ermeni, Süryani, Musevi cemaatleri dini liderleri şunları söylediler: *(Y. Yüzyıl, 21. 2. '96)*

Patrik Bartholomeos: "Patrikhane, Müslümanlar'ın her bayramını kutlamaktadır. Ancak bu tek taraflı oluyor. Bizim bayramlarımız için bir kutlama mesajı gelmiyor."

Patrik Vekili Mesrop Mutafyan: "Hahambaşı ve patrikler bayramlarda birbirlerini ziyaret ettikleri halde, İslam cemaatinden böyle bir ziyaret bugüne dek gerçekleşmedi. Bunun en büyük nedeni Diyanet İşleri Başkanlığı ve müftülüklerin devlet memuru olmasından ileri geliyor sanırım."

Başpiskopos Filuksinos Yusuf Çetin: "Bizim patriğimiz Şam'da oturur. 1982'de Türkiye'yi ziyaret etti. Biz defa ettik, ama şu ana kadar bir iade–i ziyaret görmedik. Halbuki Suriye Müftüsü Kaftaro, patriğimizi her vesilede ziyaret eder. Suriye demokratik bir ülke olmamasına rağmen televizyondaki spiker Hıristiyanlığın bayramlarında ekrandan 'bayramınızı kutluyoruz' der."

• Mart ayında Kürtler Newroz Bayramı'nı kutladılar, yine bedelleriyle. Devlet ise mesela Cizre'de "Kahrolsun PKK", "Ermeni Apo!" yazılı pankartlarla Nevruz'u kutladı.

• Bu hafta "Apo"nun değil ama, Ermeniler'in Paskalya bayramı; Zadik. Rumlar ise çörek ve boyalı yumurtanın sembol haline geldiği Paskalya'yı bir hafta sonra kutlayacaklar. "Hıristiyan dünyasında İsa'nın çarmıha gerilişinin üçüncü gününde, dirilişini kutlamak amacıyla düzenlenen bir yortudur. Ölümünden üç gün sonra İsa'nın ba... göre İsa'yı havarileri çalmıştır. Hıristiyan inanışına göre ise İsa dirilmiştir. ..Diriliş gününden önceki 49 günlük Büyük Perhiz döneminde hayvani ürünler ve yağ yenmez; acısı bayramda çıkartılmak üzere sıkı bir perhiz yapılır." *(Foti Benlisoy, 29. 4. '95, Ekspress)*

• Musevilerin Pesah (Hamursuz) Bayramı Çarşamba akşamı başladı. Sekiz gün boyunca mayalı, unlu ekmek ve yiyecekler yenmeyecek, matsa (hamursuz) yenecek. Hahambaşı Vekili İshak Haleva, bu bayramın mesajının, "insanoğlunun hür olduğunu, kimsenin kimseye köle muamelesi yapmasını uygun bulmadığını" anlatmak olduğunu söyledi. Bu nedenle, Hag a Aviv (bahar bayramı) yanında hürriyet bayramı anlamında Hag a Herut da deniyormuş bu günlere.

"İsrailoğulları Mısır'da Firavun'un ... ve benzeri ağır işlerde çalışıyorlardı. Tanrı, Moşe'ye (Hz. Musa) İsrailoğullarının yakarışlarını duyduğunu ve O'nu halkın kurtarıcısı olarak seçtiğini söyler. Tanrı Mısırlıların başına on bela yağdırır, ancak bundan sonra Firavun, Moşe'ye İsrailoğullarını alıp gitmesini söyler. Fakat sonra peşlerine düşer. Moşe, bir mucize yaratarak Kızıl Deniz'i asasıyla yarıp İsrailoğullarını denizin ortasından geçirir. Onları takip eden Firavun ordusu tam orta yerde iken deniz eski haline döner. Mısır'dan çıkış çok acele bir şekilde olduğundan, beraberlerinde maya alamayan İsrailoğulları ekmeği mayasız pide olarak pişirip yerler." *(Rıfat N. Bali, 5. 5. '95, Ekspress)*

Rum, Ermeni, Süryani tüm Hıristiyanların Paskalya'sı ve Musevilerin ...

Arkadaşça dokunmalar

"Bir başkası, 'Sivas'ta otel falan yakılmadı, laikler bir provokasyona giriştiler, o kadar' derse ne yaparsınız? ..Akit'in pazar günkü sayısında, Yahudi soykırımından '50 yıllık yalan' diye söz ediliyor. ..Ölen Yahudiler meğer tifüs salgınından ölmüş, iyi kalpli Naziler de bu salgını durdurmaya çalışıyorlarmış. ..Diyebilirsiniz ki, 'Ne diye bunları ciddiye alıyorsun?' ..yeni nesilden genç insanlar böyle abuk sabuk şeyler okudukları zaman, o dönemleri yaşamadıkları için -çevrelerinde de belki onlara doğruları anlatacak insanlara rastlamadıklarından- bunlara kanabilirler. ..Dolayısıyla, konu açıldığı zaman, bu zırvalıkları okuyan genç neslin kafasında bir tek şey kalabiliyor: 'Böyle bir soykırım yaşanmış deniliyor, ancak bunun tersini düşünenlerin teorisi de mevcut.' ..Yani, 'Ben bilmem, öyle düşünen de var, böyle düşünen de. Ben tarafsız bir entel olarak her iki tezi de bilirim, hatta Yahudi soykırımı olmamıştır teorisinden söz edersem daha çok ilgi çeker' gibi düşünceler... Zaten onların hedefledikleri de şüpheyi yaymak. ..Yahudiler'e yapılan büyük bir haksızlık ve iftira kampanyasına tepki vermek için Yahudi olmaya gerek yok. ..Yahudiler'i, Aleviler'i, Boşnaklar'ı veya başkalarını haklı davalarında sonuna kadar savunmak için, bu gruplardan birine dahil olmak gerekmiyor."

Bedri Baykam
19. 3. '96, Siyah Beyaz.

"Şimdi beş-on milletvekili aleyhte oy kullansalar ne olacak demeyin. Bu tehlikeli bir başlangıcın ilk işareti olabilir. ..Artık Kamhi'nin yaptıkları değil de, dinsel kimliği mi lehte veya alehte oy verilmesinde etkili olacak?"..

Mehmet Tezkan
9.3.'96, Y.Yüzyıl

"Bir gazete, bir bulmacasında 'Ehli sünnet dışı sapık bir mezhep'i soruyor. Ertesi gün cevabında 'Alevilik' diyor."

Bir okur mektubu
19. 1. '89, Cumhuriyet

Rica: *Genellikle negatif örnekler üzerinden yazıyorum. Irkçılığa, antisemitizme karşı edilmiş sözlerin de bu sayfada yer alması için geçen hafta başladığım bu köşeye, ...*

Kuzey Kıbrıs'ı kim yönetiyor?

Akşamdan sabaha

Özker ÖZGÜR

28 Mart akşamı, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Mavi Salonu'ndaki açık oturumu, soru-yanıt bölümünde kesmek zorunda kaldık. Doç. Dr. Fikret Başkaya, Doç. Dr. Ufuk Uras, Yeni Kıbrıs Partisi Genel Başkanı Alpay Durduran, Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası'nın eski başkanı Arif Hasan Tahsin ve ben "Yeni Dünya Düzeni ve Kıbrıs" konusunda konuştuktan sonra dinleyenlerin sorularını yanıtlamaya başlamıştık. Bir tanıdık yanıma geldi ve kulağıma:

"Dün üniversitede boykot yapan öğrenciler evlerinden polis tarafından toplanıyorlar. Nereye götürüldükleri belli değil" dedi.

Olumsuz duyumu açık oturumu izlemeye gelenlere duyurdum.

Açık oturuma devam etmedik.

Birkaç öğrenci ile Mağusa Polis Karakolu'na gittik. Evlerinden alınıp götürülen Tümdeniz Çelebi, Mehmet Bulut, Ali Ekber Yüksel, Ebubekir Kasa ve isimlerini bilmediğimiz iki Filistinli öğrenciyi sorduk.

Nöbetçi Polis Subayı Şefik Oran bize:

"Burada tutuklu öğrenci yoktur. Buradaki tek tutuklu Şaban Kamışçı diye birisidir. O da öğrenci değildir" dedi.

Karakolun dışında üniversite öğrencileri birikmişti. Çıktım, polis subayı Şefik Oran'ın söylediklerini öğrencilere aktardım. Öğrenciler hep bir ağızdan:

"Yalan söylüyorlar hocam. Biz arkadaşlarımızı biraz önce pencereden gördük. Bize el salladılar" dediler.

Kime inanacaktım? Öğrencilere inandım.

Tekrar polis subayına gittim.

"Çocuklar tutuklu değilse hücrelere bakmak istiyorum" dedim.

Polis subayı:

"Hayır, hücreleri denetleyemezsiniz" yanıtını verdi.

Üç ay öncesine kadar ülkenin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı idim. Şimdi Lefkoşa saylavıyım (milletvekiliyim). Fakat Mağusa Polis Karakolu'nda hücrelere bakmama üç yıldızlı bir polis subayı izin vermiyordu.

Aralıksız yirmi yıl genel başkanlığını yaptığım partim Cumhuriyetçi Türk Partisi hükümete ortaktır. Yirmi yıl boyunca parti sözcüsü olarak halka, barış, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve sosyal adalet kavramlarını yineledim. Partim hükümete gelirken koalisyon protokollerine;

"Toplumumuzun sivilleştirilmesi için her türlü çabayı göstereceğiz.

Polis Genel Müdürlüğü'nün İçişleri Bakanlığı'na bağlanması için gerekli yönetsel, yasal ve anayasal düzenlemeleri yapacağız" diye yazdık.

İki yıllık bir koalisyon ortaklığından sonra Mağusa Karakolu'nda bir polis subayı bana;

"Hücreleri göremezsin" diyordu.

Başbakan'ı aradım.

Durumu anlattım. Telefonu

bakan beni aradı.

Bana söylenen Başbakan'a da söylenmişti. Karakolda öğrenci yoktu.

Fakat öğrenciler arkadaşlarının içeride olduğunu görmüşlerdi.

Nasıl olurdu?

Polis subayına öğrencileri almadan karakoldan ayrılmayacağımı söyledim ve dışarı çıktım.

Öğrencilere sessiz ve soğukkanlı olmalarını salık verdim.

Beklerken CTP'nin Genel Sekreteri Ferdi Sabit, TKP'nin Genel Sekreteri Hüseyin Angolendi, CTP Mağusa Milletvekili Sonay Adem ve DP Mağusa Milletvekili Kenan Akın da geldiler.

Ferdi Sabit, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Talat'ı aradı. Eğitim ve Kültür Bakanı Ahmet Derya ile temas kurdu.

Onlar da devreye girdiler.

Saat 12.00'de nöbetçi polis subayı benimle görüşmek istedi. Çocukların evlerinde olduğunu, istersek evlerine gidip çocukları görebileceğimizi, söyledi. Karakol önündeki öğrencilerin dağılmasını istedi.

Çocukların evlerine haber saldık. Ebubekir Kasa geldi. Polis subayı bize;

"İçeride tutuklu öğrenci yoktur" derken, kendisi içerde imiş. Bu, Ebubekir'in karakolda alıkonduğunun somut kanıtı idi.

Öğrenciler haklı çıkmışlardı.

Bize yalan söylenmişti.

Devletin polisi devletin saylavına (milletvekiline) yalan söylemişti.

İki Filistinli ile Ali Ekber Yüksel ortalarda yoktu.

Ali Ekber'in nişanlısı Selda Köseoğlu haklı olarak soruyordu:

"Nişanlım nerede?"

Selda Köseoğlu, Ali Ekber Yüksel'i hangi polisin alıp götürdüğünü polis arabasının plaka numarası ile birlikte dile getiriyordu.

dık. Polis Genel Müdürlüğü'nde yaptığımız girişimler de sonuç vermedi.

Ali Ekber Yüksel ile iki Filistinlinin nerede olduklarını öğrenemedik.

En yetkili ağızlar bize;

"Elimizde öğrenci yoktur" diyordu.

Sabah saat 08.30'da Polis Genel Müdürlüğü'ne bir kez daha sordum.

Bana;

"Saat 07.00'de sınırdışı edildi" dendi.

Ali'nin nişanlısı bir erkek arkadaşları, eşim ve ben donakaldık.

Anayasa'da sözü edilen "Demokratik Hukuk Devleti" demek ki buydu.

Ali'yi bütün gece Meriç Karakolu'nda tutmuşlar. Sabah 07.00 uçağı ile göndermişler.

Ali hangi yargı organında yargılanmıştı?

Suçu ne idi?

Sınırdışı edilmesine kim karar vermişti?

Başbakan, başbakan yardımcısı, İçişleri Bakanı ve Eğitim Bakanı bu sorulara Meclis'te yanıt veremediler.

St. Barnabas baskınını yaşadık.

Ali'nin sınırdışı ediliş sürecine tanık olduk.

Devletin yönetim biçimini (rejimi) daha yakından gördük, tanıdık.

Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı yaparken bir gün sabah haberlerinde Ledra Palace Sınır Kapısı'nın kapatıldığını duydum.

Bakanlar Kurulu'nda kimin kapattığını sordum, doyurucu yanıt alamadım.

Başka bir gün Maraş'ın bir bölümünün plaj olarak halkın kullanımına açıldığını basından okudum.

Meclis'te muhalefetin soruları

"Hükümet'in haberi olmadı" demek zorunda kaldım.

İki kez bozulup, üç kez kurulan Koalisyon Hükümeti, demokratikleşme ve sivilleşmeyi önüne hedef olarak koymuştur. Aralık 1993 seçimlerinden günümüze kadar geçen süre iki yıl üç aydır. Se-

iki yıl dokuz ayımız daha vardır.

Demokratikleşme ve sivilleşme bir süreç işidir. Akşamdan sabaha Ali Ekber Yüksel'in sınırdışı işlemleri tamamlanabilir. Fakat sivilleşme akşamdan sabaha olmaz.

(CTP'nin yayın organı günlük Yeni*

Tekke

Remzi YEKTAOĞLU

Türk Solu, Türkiye'de filizlenmeye başladığı ilk yıllardan günümüze kadar olan süreç içerisinde kendi ülke koşullarında vermiş olduğu kavgada, ağır bedeller ödemiştir. Bu süreçte ulaşmış olduğu teorik ve pratik düzey ile emperyalizmin ve faşizmin her türlü baskısına maruz kalan bir hareket olarak göstermiş olduğu direngenlik, dünya solu içerisinde önemli bir kesit oluşturmaktadır.

Genel olarak, '60'lı yılların sonlarından, '80'li yılların sonlarına kadar olan zaman biriminde Türk Solu, partiler ve fraksiyonlar anlamında çok parçalı bir yapı oluşturmuştur. Bu yapının doğal bir sonucu olarak Türk Solu, kendi sorunları içerisinde didişirken Türkiye bünyesinde yer alan Kürt sorununu yeterince tahlil edememiş ve sağlıklı çözüm önerileri üretememiştir. Ayrıca buna Kürt Solu'nun kendi sorunlarını sağlıklı bir zeminde, doğru verilerle Türkiye gündemine sokamamasını eklemek gerekir. Bu olumsuz yapılanmanın bir neticesi olarak, günümüz koşullarında Kürt sorunu, Türk Solu önünde bir volkan gibi patlarken Türk Solu'nun konu ile ilgili yetersizliği net bir şekilde gözler önüne serilmiştir.

Yukarıdaki satırlarda, kendi ülke koşullarımızda algılanması gereken iki ayrı mesaj bulunmaktadır.

Şöyle ki;

1- Günümüz Türkiye'sinde sosyalistler parçalanmışlığın acı deneyimini aşarak bütünleşme sürecine girmiştir. Politikadaki "ben değeri tiryakiliği" terkedilmiş, kendini sol diye tanımlayan kişi veya örgütler, kendi dışındaki oluşumları dikkate almayı öğrenmiştir. Kısacası tekkeler yıkılmıştır. Artık ayrılıklar değil, özgürlüklerin kazanılması için solun birlikteliği öne çıkarılmıştır. Bu blok içinde kendini tanımlayan insanlar, gazete köşelerinde krize girmiş hastalar gibi birbirlerine çamur atmayı bir beceri saymamaktadır. Burada en önemli sorun, bütünleşme anlamında bir ihtiyaca yönelik olarak kişi ve örgütlerin, kendilerini tanımlarken toplum içinde nerede durduklarının tahlilidir.

ÖDP açılımını bile bilmeden suçlamalara kalkışmak eskilere dayanan hastalıkların nüksetmesinden başka bir şey değildir.

2- İnsanlarımız fikirlerini özgürce ifade etmelidir. Bunu ülke sınırları içerisine sıkıştıramazsınız. Düşünceleri dış dünyaya taşımak, fikirlerin evrenselleşmesi anlamında büyük önem içerirken, ayrıca enternasyonalist bir görev olarak da bizleri zorlamaktadır. Kendi kavgamızın doğru anlaşılabilir olması, dış dünyada gerekli desteği bulması ve dayanışmanın sağlanması için dışa açılmak, Türkiyeli aydınların arkasına saklanmak değildir. Bu noktada da tekkeci anlayışın aşılıp evrenselleşilmesi devrimci bir görevdir.

Arkadaşımıza "bir toplumun tarihini yapan emeğin üretkenliğidir" derken katılmamak mümkün değildir. Ancak ülkemiz özelinde İTEM yasası, özelleştirme, kaçak işçiler (belediyedekiler dahil), emeğin yoğun göçü, enflasyon, yerleşikler, eski eser operasyonları, Meclis'in gündeminden çıkarılan federasyon kararı vs. vs. diye sıralanan icraatlar, kendini Kıbrıslı olarak tanımlayan hangi üretken emeğin üretimi veya tercihi olmuştur?

Defeatis bir yaklaşımla rejimle bütünleşerek kendinin nereye savrulduğuna bakmadan, özgür eleştiri ortamında demokratik kitle örgütlerinin sosyo-ekonomik taleplerini rahatça dile getirdiğini ileri sürüp, sorunların nesnel temelini toplumun gündeminden uzaklaştırmak mümkün olmadığı gibi kişinin, sağa sola saldırıp kendi pozisyonunu kamufle etmeye çalışması insanlarımızın gözünden kaçmayacaktır.

ÖDP açılımını bile bilmeden suçlamalara kalkışmak eskilere dayanan hastalıkların nüksetmesinden başka bir şey değildir. Son kurultay öncesinde bazı arkadaşlarımızı AKEL'in arkasına geçmekle suçlayan bir mentalitenin, gelinen noktada, belli bir kesiti ÖDP'nin arkasına geçmekle suçlaması bizler için bir yenilik oluşturmamıştır. Ancak ÖDP, TKP ve YKP'ye ek olarak yeni bir saldırı kaynağı biçiminde yeldeğirmenleri arasında yerini almıştır.

Yazılarımızın ve sözlerimizin en güçlü tanığı yaşanan realitenin kendisidir. Realite, ülkemizin somut koşullarında hiçbir sakıncaya yer bırakmaksızın bu mentaliteyi toplum önünde tasnif etmiştir. Bu tasnif neticesinde ortaya çıkan tanımlama; "Devrimci Taksimciler"dir.

70 yaşındaki Gertrud Matuschkovich 12 yaşında tanık olduğu 2. Dünya Savaşı'nı anlattı:

'Bombalar artık gümüş kalem değil'

Atilla TUNA

İkinci Dünya Savaşı başladığında dokuz yaşındaydı Gertrud Matuschkovich. Ailesi Yugoslavya'nın Baçka ve Voyvodina bölgesine yüzyıllar önce yerleştirilen yüzbinlerce Alman ve Macar ailesinden biriydi. Annesi Macar kökenli, baba tarafı ise Almanya'dan gelmiş yaşadıkları şehir olan Zrenjanin'e. Babası terziydi Gertrud'un, annesi ise ev kadını. Sırbistan'ın kuzeyinde yer alan Zrenjanin, Panonia ovasının en güzel şehirlerinden biri. Tuna ve Tisa ırmaklarının toprağına can kattıkları ovanın yayıldığı bölgede Macar, Sırp, Alman, Rumen kökenli insanlar tarlaları birlikte sürmüşler, hasat zamanında birlikte "oro" (bir tür halay) çekmişlerdir.

Gertrud doğduğunda Birinci Dünya Savaşı'nın izleri yeni yeni silinmeye başlıyor. Okula başladığında ise İkinci Dünya Savaşı patlak veriyor. Toplu katliamlara, şehir meydanında asılan insanlara çocuk gözleriyle tanık olan yetmiş yaşındaki Gertrud şimdi Amerikan vatandaşı.

Amerika'dan başka ülkelere sık sık tatile çıktığını söyleyen Gertrud'un son durağı Antalya. Gertrud sık sık tatile çıktığını belirtiyor. Sanırım bunun en büyük nedeni "savaş izlerini silmek". Antalya'da bir çay bahçesinde bana yaşadıklarını anlatmaya başladığında hiçbir tatilin Gertrud'un anılarını silemeyeceğini düşündüm. Çünkü Gertrud anılarını anlatmaya gözleri dolu başladı:

"Alman ordusu tanklarıyla geldiğinde askeri bir gösteri olduğunu sanmıştık. Halk sokaklara çıkmış askerlerin şehre gelişini seyrediyordu. Almanlar gelir gelmez Zrenjanin şehrinin yönetimine el koydular. Onlara yardım eden Çetnikler (Sırp faşistleri) de yönetimde yer aldılar". Yöre halkının Alman askerlerinin yaptıkları kötülüklerden çok Çetniklerin yaptıklarından çok zarar gördüklerini belirtiyor ve "Çetnikler kötü davranıyordu insanlara. Düşman askerinin kötü davranması onun zaten düşman olmasından kaynaklanıyor, ama halkına ihanet eden Çetniklerin suçu affedilmez" diyor Gertrud.

Almanlara karşı direnen Partizanların şehir meydanında topluca asıldıklarına çocuk gözleriyle tanık olduğunu söylüyor:

"Okuldan eve doğru gidiyordum. Şehrin meydanı kalabalıktı. Bir sürü insan direklerde asılıydı. Şaşkın şaşkın bakıyordum, sonra korktum ve ağlamaya başladım. Bir yandan ağlıyor, bir yandan eve doğru koşuyordum".

Gertrud babasının savaş döneminde büyük bir konfeksiyon atölyesi olduğunu anlatıyor. Babası Kunst'un atölyesine işgal ile birlikte Alman askerlerinin el koyduğunu, yalnızca Alman ordusuna yönelik mal üretmesi için tehdit ettiklerini anlatıyor. Gertrud, bu tehdide boyun eğmek zorunda kalan çaresiz baba-

Eski adı Veliki Beçkerek olan Zrenjanin'in günlük yaşamın savaş günlerindeki anlamı Gertrud için stres, acı haber, cinayetler, korkuyla eşdeğer:

"Birçok kadın şehir dışına çıktığı zaman kaçırılmış ve bir daha onlardan haber alınamamıştı. Savaş Zrenjanin'de her şeyi değiştirmişti".

Bitmeyen iki hafta

"1944'ün sonbaharı yaklaştığında kentimizden çok sayıda Alman kökenli Romanyalı mülteci geçti. Macaristan'a ve Avusturya'ya kaçıyorlardı. Peşlerinden Kızılordu'nun geldiğini, bizim de kaçmamız gerektiğini öğütlüyorlardı. Birkaç gün sonra Alman askerleri atölyedeki makineleri de alarak babamı bilinmeyen bir yere götürdüler". Ailesinin bundan sonra savaşın acımasızlığını üzerinde hissettiğini söylüyor. Silah sesleri Zrenjanin yakınlarında duyulmaya başlayıncaya dek ailesine hiçbir şey olmayacağına inanmış olan 12 yaşındaki Gertrud'un annesi yaşadığı kentten iki haftalığına uzaklaşmaya karar veriyor.

"Okulumun başladığı gün olan 1 Eylül'de annem telaş içindeydi. Yastık altına koyduğu paraları çıkartıp dışarı çıktı. Onu tedirginlikle izliyordum, ne yaptığını tam olarak kavrayamıyordum. Komşunun at arabasını satın aldı. Elimden tuttu, beni kaçırırcasına evden dışarı çıkardı. At arabasına bindik nereye gittiğimizi bilmiyordum, hiçbir şey sormuyordum anneme. Ama evden hiç eşya almamız, duyduğum silah sesleri alelacele babamın atölyesine gitmemiz, iki haftalığına tatile çıkmadığımızı evi tamamen terkettiğimizi gösteriyordu. Annem babamın atölyesinden giysiler aldı. Giysiler erkekler ve küçük çocuklar içindi. Arabaya bindik, yolda birkaç elbise denedim, hiçbiri üzerime olmuyordu."

beklemektedir.

'Savaş amcalarımı dayımı yok etti'

Gertrud'un dondurucular konusunda uzman olan bir amcası 200 kişi ile birlikte öldürülür ve cesedi Tuna nehrine atılır. Zrenjanin'de Macar asıllı bir kadınla evli olan diğer bir amcası Macaristan'a gider ve eşi ile çocuklarını tam yirmibeş yıl sonra görebilir. Annesinin tüm kardeşleri Kızılordu tarafından kurşuna dizilir. Alman kökenli Yugoslav vatandaşlarına karşı bir katliam yapılır. Savaş herkesin olduğu gibi küçük Gertrud'un aile bireylerini de birer birer elinden alır.

Gertrud Yahudi ile evli olduğunu söylediği halasından sözederken gözleri doluyor. "Halam Yahudi bir adamla savaştan önce evlendi. Kocası köylülerden ve çingenelerden kuş tüyleri toplayıp yastık ve yorgan üretimi yapıyordu. Bir süre sonra çok zengin oldular. İki apartmanları vardı. Savaş başladığında halamın kocası İtalya'ya kaçtı. Teyzem ve kuzenim bir süre bizde gizlendiler, sonra da Zagreb'e oradan da kocasıyla buluşmak üzere İtalya'ya gittiler. Daha sonra İsrail'e gitmişler, fakat İsrail'de de savaş başlayınca halam 'Hayatımda bir savaş gördüm, ikincisi çok fazla' diyor ve soluğu Avustralya'da buluyorlar." Savaş herkesin yaşamını altüst etti, kuzenimi bir daha hiç görmedim."

'Açlık, soğuk ve silah sesleriyle, at arabamız hızlanıyordu'

Gertrud ailesiyle ilgili bu bilgileri verdikten sonra annesiyle birlikte geçirdiği zorlu yolculuğu anlatmaya devam ediyor:

"Annem ve ben diğer ailelerle birlikte çok yorucu bir hafta geçirdik. At arabamızın üstü açıktı. Sürekli yağmur yağıyordu. Karnımız açtı. Yolda bulduğumuz

şan durumdaydık. Geçtiğimiz köylerden birinde annem benim için bir Macar köylü kadınından tavuk satın almak istemişti. Kadın aç olduğumuzu bildiği halde anneme tavuğu satmak istemedi" diye anlatan Gertrud'un gözleri doluyor. Macaristan'daki Balaton gölüne varırlar ve Avusturya'ya gitmek üzere tren istasyonunun yolunu tutarlar. Ama İngiliz uçaklarının düzenlediği bombalı uçak saldırılarında trenler kullanılamaz duruma gelmiştir. Bombardımanlar sırasında Gertrud şans eseri hafif yaralı olarak kurtulduğunu, annesiyle at arabasının içinde yola devam ettiğini anlatıyor:

"Uçaklar mültecileri yollarda da bombalarlar. At arabasıyla yola devam etmenin imkansız olduğunu gören annem arabayı yolda bıraktı ve yaya olarak kaçmaya başladık. Yolda bir Alman askeri birliğini gördük. Askerler bizi üstü örtülü bir kamyona götürdüler. Kamyonun içine girerek geceyi orada geçirdik. Ertesi gün askerler bizi Viyana'ya götürdüler. Viyana'da bir eve yerleştik. Henüz dinlenmeye bile vakit bulamadan bomba sesleri duymaya başladık. Amerikan uçakları tarafından Viyana bombardımana tutulmuştu. Hemen dışarı çıktık annemle birlikte."

Gertrud, 12 yaşındayken Viyana'da gördüğü bombaların havadan düşerken küçük gümüş kalemler gibi gözüktüğünü, ama düştüklerinde koca binaları yerle bir ettiğini söylüyor.

Viyana'nın kuzeyinde bulunan Tuna'daki Asah adlı bir kasabada iki hafta kaldıklarını sonra mültecilerin çeşitli evlere dağıtıldığını ifade ediyor. Gertrud annesiyle birlikte bir kasabada iki hemşire öğretmenin yanlarında bir yıla yakın bir süre kaldıklarını bu süre içinde kasabada yiyecek sıkıntısı çektiklerini, annesinin her sabah saat dörtte ekmek kuy-

man askerleri tarafından önce Hırvatistan sonra da Slovenya'ya getiriliyor. Kunst Kızılhaç yardımıyla ailesinin adresini saptıyor ve bisikletle Avusturya'ya gitmeye karar veriyor. Ailesine olan özlemiyle Kunst Alp Dağları'nı bisikletle aşıyor ve 300 kilometrelik yolu iki haftada katediyor. Gertrud babasıyla karşılaştığında gözlerine inanamadığını anlatıyor, "Eve geldiği gün babam deriyle kaplı bir iskelet gibiydi". Sonra hep birlikte Wells adlı 40 bin kişilik bir kasabaya yerleşirler. Kunst iş arar ve bir süre sonra Amerikan ordusunda terzi olarak çalışmaya başlar. "Avusturya'ya yerleştikten yedi yıl sonra Amerikalılar ülkeden gidiyorlardı. Yeni kurallar geliyordu. Babam Avusturya vatandaşı olmadığı için çalışma izni alamıyordu. Bu nedenle Almanya'ya gitmeye karar verdik. Orada da benzer sorunlarla karşılaştığımız için amcamın kuzeninin yaşadığı Chicago'ya gittik". Gertrud Amerika'daki ilk günlerini anlatırken yeni gelenlere karşı büyük bir ayırımcılığın var olduğunu anlatıyor. Babasının bir süre sonra bir televizyon fabrikasında iş bulduğunu bu fabrikalarda civa kullanıldığı için sağlığa zararlı olmasına rağmen kötü koşullarda çalışan babasının yeniden terziliğe dönmeye karar verdiğini şöyle anlatıyor:

"İki bin Amerikan dolarına başka bir terziden dükkan devralır. Fakat o sıralar annem hastalandı. Parasızlıktan doktora dahi götüremedik. Babam doktora gidecek parayı bulduğunda annem hastalıktan öldü."

Gertrud şimdi yaşadığı ülke olan ABD'nin savaş tutumuyla ilgili şöyle söylüyor:

"Ülkem ABD yıllarca durmadan ürettiği silahları, şimdi eskidiği için yok etmek zorunda kalıyor, ama büyük bir doğa tahribatını da beraberinde getirerek."

Şimdi kilimin üzerine basıyorum

Gertrud küçük bir kızken annesiyle birlikte iki haftalığına terkettiği evine yıllar sonra geri dönmüş:

"Korkudan iki haftalığına terkettiğimiz evimize 1967 yılında geri döndüm. Evimizde piyanomuz vardı. Bir atölyeye özel siparişle annemin yaptırdığı kilim vardı. Kilim eve geldiğinde henüz paketini bile açmaya fırsat bulamadan evi terketmek zorunda kalmıştık. Evimizde başka bir aile oturuyordu. Ne piyano vardı, ne de kilim. Evden ayrıldıktan sonra aynı şehirde yaşayan kuzenimin evine gittim. Bana paketini bile açmaya fırsat bulamadığımız kilimi gösterdi. Kilim yıllardır kuzenimin evinde alınmayı beklemişti. Kilim şimdi Amerika'daki evimde serili.

Savaştan geriye kalan, ölüm korkusuyla paketini bile açamadan kaçmak zorunda kaldığım

Şeyh Sait'in torunu olmasının bedeli olarak 2 yaşında sürgünü tanıyan Abd

'Gelin, kuzularımızı parçalayan bu dişi

" Ben de diyorum ki Türk aydınına, entelektüeline... Bu, ahıla giren, kuzularımızı, k oyunlarımızı parçalayan bu dişi kurdu çıkarın ağıldan. Bu ağılda hep beraber yaşıyoruz. Bu dişi kurt, sizin Asena'nız da olsa, o Asena Ortaasya'da kalsın. Burada insan olarak beraber yaşayacağız. Biz burada bin sene yaşadık"

Vehbi ERSAN

Şeyh Sait'in torunu olmak, eski bir milletvekili olmak, eski bir DYP'li olmak nasıl bir duygu?

Türkiye'de parti yok bana göre. Yapmacık bir oyun var; siyasi sahneye girebilmek için birer kılıftır bizim için onlar. Halkımın milletvekiliyim, benim için şeklidir orada bulunmak; çünkü milletin vekili demek onun ıstırabını duymak, onun gibi yaşamak, haklarına sahip çıkmak demektir. Resmen, cumhuriyet yasalarıyla ister verilsin, isterse verilmesin, ben her zaman halkımın vekaletini taşıyorum ve onlar da beni hiçbir zaman azletmezler. Parlamentoda bulunmak hiçbir şeyi ifade etmiyor, zaten parlamento da iğdiş durumuna getirilmiştir; şahsiyetsizleşmiş, kendi kişiliğine sahip çıkmayan bir kuruluş durumuna getirilmiştir.

Bu bakımdan ben daha çok birinci şıktakı soruyu değerlendirmek istiyorum. Bazı durumlar vardır ki, insan, kendisinin arzu ettiğinin yaratıcısı değildir. Bunlar doğa kanunlarıdır, materyalist bir açıdan baktığınız zaman. Eğer semavi dinlere inancınız varsa, bu, kaza ve kader meselesidir, yani kevni kanunlarının bir gereğidir. İnsan kendi kaderini çizemediği gibi kendisinin hangi anne-babadan, hangi ırktan, hangi soydan, renkten, hangi dilden geleceğini de belirleyemez. Bu tabiat kanunları ve ilahi kevni kanunlarının gereğidir. Burada insanın ihtiyarı yoktur, insanın ihtiyarı şurada vardır; din benimsemesinde, ideoloji benimsemesinde. Herhangi bir görüşü benimsemek, insanın ihtiyarındadır. Meseleyi bu açıdan ele aldığımız zaman, ben kendim için üç halkayı üst üste görüyorum: Bir; ben Kürt halkının bir bireyiyim; iki, dedem Şeyh Sait de bir misyonun sahip olduğu için, otomatikman ben, istesem de is-

hibim. O aynı zamanda o bir misyondur, red de edilebilir. Şeyh Sait'i ben dede olarak reddedemem, ama onun misyonunu red de edebilirim kabul de edebilirim. Ki ben kabul edenim. Üçüncü halka, bir insan olarak insanlık aleminin bir bireyiyim. Genel manada insanların refahı, iyiliği, güzelliği için bir fikir sahibi olmak durumu var bir de buna karşı olmak var. İnsanoğluna nasıl kötülük yapabilirim diye düşünülebilir; insanlar bu fikre de sahip olabilir. Bir de, insan camiası içinde özellikle bulunduğumuz konum itibarıyla Mezopotamya ve Türkiye Cumhuriyeti ve bu cumhuriyetin bir vatandaşı olarak bir yükümlülüğüm var. Tabi ben bütün bu yönleriyle meselelere olumlu yaklaşıyorum. Allahın bahşettiği akıl melekemi kullanıyorum; meselelere kendi içgüdülerimle, hayvani değil, nefsani değil, subjektif değil objektif bakıyorum.

Bütün bu saydığım manzumeler içinde, yaşadığımız ülkede hepsiyle de çatışıyoruz. Öyle bir sistem kurulmuş ki Türkiye'de, bir defa akla dayanmayan, tamamen hayvani histeriye, içgüdüye dayanan bir sistem. İstediği gibi yemek, içmek, gezmek kimseye hesap vermemek üzerine kurulu. Zulüm yapmak, işkence yapmak, öldürmek, talan ve hırsızlık yapmak, yalan söylemek üzerine kurulu. Böyle bir sistemin içinde bu saydığımız bütün görevler çok zor bir halkadan geçiyor. Bir labirentten geçiyoruz. Elbetteki ben bir insan olarak, bir birey olarak, Şeyh Sait ailesinin bir bireyi olarak burada yer alıyorum. Çok ölü ve şehit vermiş bir aileden geliyorum. Ailemin birçok ferdini kaybetmiş bir insanım. En az yüze yakın. Şeyh Sait'in kendisi, kardeşleri, akrabaları, çok yakın akrabalarından yüze yakın insan katledilmiştir o başkaldırıda. Ve

kadar halka halka yakınlıkları olan onbinleri aşan ölüm olmuştur; yüz bine varmıştır.

Bu kadar ezilmiş, horlanmış, öldürülmüş bir ailenin, dolayısıyla da Kürt halkının bireyi olarak biz yine bu despot, bu tiran sistemin temsilcilerine diyoruz ki barışalım, kardeşlik olsun, kan dursun. Bu ülkenin refahı kardeşlikten barıştan geçiyor. Dünyadaki kural da budur. Dünyada birbirinden milyonlarca adam öldürenler sonunda yine barışırlar.

Bu sisteme şu anda sahiplenenler cüce oldukları için ne siyasi, ne beşeri bir inisiyatifleri var. Kendi egoizmalarını, hayvani, şehevi hislerini, yani malmülk sahibi, para sahibi, makam sahibi hislerini tatmin etmek için her şeyini feda eden insanlardır. Onlar için, bu insana yakışmaz, ayıptır diye bir mesele yoktur. Yeter ki paraları olsun, makamları olsun. Her şeylerini verebilecek tiplerdir.

Mesut Yılmaz'ın birtakım açıklamaları oldu, bazı adımlar atacakmış gibi bir görünüm var, kabine ise tersinden görünüyor. Bu hükümet size nasıl görünüyor, Kürt sorununda adımlar atabilecek mi?

Bu sistem bana göre tamamen bir din durumuna gelmiştir. Almanlar Kemalismus derler, Fransızca Kemalist deniliyor. Bu Kemalismus bir din durumuna gelmiştir. Bunu din durumuna getiren de Türkiye'nin anayasası ve yasalarıdır. Bugün en büyük yargı organı olan Yargıtay'ın kararı vardır. Atatürk ölümsüzdür ve 60 milyon Türk vatandaşının babası ve annesinden daha yakındır kendisine diye.

Bu sistem kendini din kabul ediyorsa da buna hiçbir itirazım yoktur, o dinin mensupları da kendi dinlerine ne kadar bağlıysa bence o kadar da tutarlıdır; fakat bunlar din durumuna getirdiği dinlerine de bağlı değiller. Kendi dinlerinin ortaya koyduğu kanunları, kuralları, kendileri için değil, ezmek istedikleri için geçerli sayıyorlar. Kendilerini muaf addediyorlar. Ve öyle bir başıbozuk sistemdir ki, kim geliyor oturuyor o da belli değil. Bir birikimden sonra bu işin başına da gelmiyorlar, bakıyorsunuz ki havadan birisi gelmiş. Kim getirdi; Zümrütü Anka kuşu mu getirdi. Bir hikaye anlatırlar, eski dönemlerde padişah ölünce kuş uçururlar-

Türkiye'yi yönetenlerin hiçbiri Türk kökenli değil. Ya Arnavut'tur, ya Boşnak'tır, ya Laz'dır, ya Çerkes'dir, ya Kürt'tür... Kendisi biliyor Çerkes'tir, diyor ki ben Türküm. Halbuki Çerkes ayrı bir ırk, ülkesi de var. Arnavut diyor ben Türküm, Arnavutluk var, Arnavutlar var. Bir insan ki kendi kökenini inkar ettiği zaman, insan aklı itibarıyla da bu büyük bir aşağılamadır. Ve dinimiz, kendi babasını inkar edene mel'un diyor. Bir insan kendi kökenini, kendi etnik yapısını inkar ettiği zaman dönme oluyor. Dönme insanın da psikilojisi mariz'dir, ruh hastasıdır. Türkiye'yi ruh hastaları yönetiyor.

konarsa o kral olurmuş.

Türkiye'de de dikkat edilirse şekil değişse aynıdır. Darbeler yapılıyor, askerler istiyor birisi geliyor; hiçbir birikimi yok, siyasi bir geleneği yok, devlet hayatı yok, devlette görev yapmışsa kıtıpiyoz bir tiptir; bazı insanların arzularına ram olacağı için getirip konuluyor.

Türkiye'deki durumu kökenine inmeden anlamak zor. Cumhuriyeti kuran insanlar halk değil, Türk halkı kurmamış. Türk halkı içinde Cumhuriyeti düşünenler olmuş olabilir ve özellikle Avrupa'da okumuş Jöntürkler bunu düşünmüş olabilirler. Mustafa Kemal nedir,

nın bir paşasıdır. Paşalar gelip oturmuş cumhuriyet demişler sistemin adına. Halk yok; zaten kendileri de ilkelerinde bunu açıklıyorlar. Halka rağmen halk için, diyorlar. Diyorlar ki, halkımız basittir, cahildir, düşünemez; biz onun namına iyileri düşüneceğiz, söyleyeceğiz, onlar da iyiliğe doğru gidecekler. 70 senedir nereye götürdükleri belli.

Cumhuriyet kavramı, nasıl ki yanlışsa, demokrasi dediğimiz kavram da, demokrat kavramı da öyledir. Birinci dünya harbinden sonra nasıl cumhuriyet kurulmuşsa ikinci dünya harbinden sonra İsmet Paşa, savaşı demokrat

kurtarmak için demokrasi olsun demiştir. Nasıl bir demokrasi? Cumhuriyet Halk Fırkası'nın 6 oku, devletin temeli ve siyasi partilerin hepsi aynı temele yemin ediyor. Çoğulculuk yok, fikirler yok; her gelen o ilkelere yemin ediyor. Bugün 550 milletvekili o ilkeleri değiştirmek için teklif veremez. Bilimsel olarak, gerçekçi olarak yaklaştığınız zaman Türkiye'de demokrasi de yoktur. yani bir tiyotra sahnesini açmışlar, bazı aktrisler, artisler var, rol veriliyor, artis ve aktristlerin hiç olmazsa bir hürriyeti var, beğenmediği rolu oynamaz, fakat Türkiye sahnesinde siyasete getirilen in-

...melik Fırat, her kesime çağrı yapıyor

...kurdu ağıldan çıkaralım'

...e yok, rolünü se-
...nuyorlar, arzula-
...anı, inancı zede-
...iç umurunda de-
...ki ben oraya çıka-
...a desinler ki o da
...
...mühim nokta da;
... zarfında bu sis-
...ştirdiği üniversi-
...n sağlam adam
...r. Batıyı hedefli-
... hiç batılı gibi dü-
...tlıyor musunuz?
...evlet kurulalı bel-
...dığı yüzün üstün-
...ası belge vardır,
...ygulamıyor. Bun-
...camiasına almak
...e de istemiyorum
...iz bu halinizle si-
...dünya küçülmüş,
...nlarımız da gelip
...unu açıklayama-
...n kendi iç kamu-
...tandığı için bir
...nu söylüyor, bu
...ince bu sistemi
...ütenler kıyamet
... biz bize benzeriz
... karışıyorsunuz

...ki adamlar haklı
...nu söylüyorlar,
...i de lazım. Bun-
...nun olmaları la-
...zıyorlar. Madem
...atıyı niye kendi-
...aptın? Öyleyse
...arlık yapıyorsun,
...m; onu da kabul
... Şimdi böyle bir
...nde, böyle bir ti-
...e ben nasıl siya-
...eziyetlerinden
...ğim. Siyasetin de
... göre onurlu nok-
...dır, bu durum yok
...nin özü burada.

...imde Kürt soru-... olasılığı görü-...

...em, Kürt sorunu-
...fa bırak, kendi
...hi ısınmamıştır,
...ke halkı olarak
...Bu sistem kendi
...hi hor gören bir
... 1950'den sonra
...lsa bir demokrasi
...a 60 darbesi ol-
...esi niye yapıldı?
...ledi zaten darbe-
... yapanların hepsi
..., bürokratlar,
...manı. Diyorlardı
...çıplak bir ocak
...ıcak başkanı ge-
...öyle yapın, böy-
...or.. Devlet, dev-
...u ben milletin
...eyim demiyor,
...n hizmetçiyim
...n devletin birin-
...andaşıyım, onlar
...lem, reayam di-
... nevi müstemle-
...istemlekeden de
... Müstemleke olsa
...a başka ulusun
...iğer ulusu, yöne-
...aki ulusu ezebilir,
... kaybedebilir,
...da senin oğlun,
...liyor, devlete gi-
...disini üstün bir
...üyor.

onların arzu etmediği bazı insanlar gelince kızıp vurup darbelerle kapatıyorlardı. Şu anda dünya siyasi şartları müsait olmadığı için başka şekilde yapıyorlar. Parlamentodan DEP'lileri atınca o bir darbeydi, örtülü bir darbeydi.. Bugün buna luzum yok, hiçbir siyasi parti kendisini hangi konumda gösteriyorsa göstersin, sol mudur, sağ mıdır, orta mıdır, sosyalist midir, müslüman mıdır belli değil, hepsi iğdiştir. Müşterek yanları bulunuyor. Ses çıkaramıyorlar, ne emrediliyorsa onu yapıyorlar. Yılmaz'la Tanju Killer'in, kurdukları hükümet için biz kurduk demeleri ayıptır. Emir verildi; bunu bütün Türkiye de bilir. Ama Türk halkı da o kadar garip bir noktaya gelmiş ki, onun kafası da cılk olmuş. Görüyor artık gerçekle yalanın birbirine karıştığını, o da şaşırmış ne yaptığını bilmiyor. Dünyada bu halk kadar uysal, devlet ne yaparsa ses çıkarmayan bir halk bulunmaz. Bugün ekmeği yüz bin liraya satsalar hiç kimse demez ki niye satıyorsunuz. Halkı tamamen tepkisiz duruma getirdiler.

Düşünebiliyor musunuz, bir Hasan Mezarcı Atatürk'e sövmedi. Sövmediğini ortaya koydukları bantta da tespit ettiler. Buna rağmen Yargıtay baskı yaptı. Sövmemesine rağmen sövdün dediler. Cezası 2 yılsa, basında da neşrolunmuş dediler, 4 yıl ceza verdiler. Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar mutaassıp bir din yoktur. Müslümana yobaz diyorlar, halbuki onun dininin yobazları hiç kimsede yok. Böyle bir vasatın içinde, idare, üniversite, bürokrasi, asker birbirinin içine girmiş ve hepsi de birbirlerini bağışlıyor.

Gelelim Kürt sorununa... Kendi Türk unsuruna dahi bir müstemleke halkı gibi muamele eden, 70 seneye rağmen onu kendi çıkarlarını bilmeyen, zararlı bir birey olarak kabul eden bir sistemin elbetteki amentüsünde bir de Kürtleri inkar var. Bu inkar da çok garip. Ben çok zaman dönüp dedim ki onlara, siz, tanrınızı hiç olmazsa dinleyin. Sizin tanrınız bu mücadeleye Osmanlı paşası olarak girdiği zaman, benim mücadelem Türk ve Kürtlerin mücadelesidir dedi. Açın Amasya belgesine bakın. Kim destek verdi ona? Kürtler verdi. Erzurum'da Müdahafa-i Hukuk Cemiyeti, Şark Vilayetlerinin Müdahafa-i Hukuk Cemiyeti, orada da onu destekleyen Kürt ağa beyleridir. Kendileri Kürt ağa, bey, şeyhlerine, dedelerine mektup göndermiş, ziyaret et-

O mıntıkanın milletvekillerine Londra'ya telgraf çektirmiş. Ondan sonra mesele bitince de gelip, diyor ki Kürt yoktur.

Bunu da niye böyle yapıyorlar? Kendileri için yapıyorlar. Bu ülkede çoğu göçmendir, dışardan gelmedir. Bugün bizim Kürtlerin en büyük felaketi dışardan gelen bu göçmenlerdeki psikolojik durumdur. Biz geldik, aman bir daha bizi burdan çıkarırlar mı diye düşünüyorlar. Halbuki Kürtlerin hiç öyle bir düşüncesi yok.

'Türkiye'yi dönmeler yönetiyor'

Türkiye'yi yönetenlerin hiçbiri Türk kökenli değil. Ya Arnavut'tur, ya Boşnak'tır, ya Laz'dır, ya Çerkes'dir, ya Pomak'tır, ya Gürcü'dür, ya Arap'tır, ya Kürt'tür... Kendisi biliyor Çerkes'tir, diyor ki ben Türküm. Halbuki Çerkes ayrı bir ırk, ülkesi de var. Arnavut diyor ben Türküm, Arnavutluk var, Arnavutlar var. Şimdi ne oluyor? Bir insan ki kendi kökenini inkar ettiği zaman, insan aklı itibarıyla da bu büyük bir aşağılamadır, insanı küçültüyor. Ve dinimiz, İslam dini de kendi babasını inkar edene mel'un diyor; peygamber mel'un adam diyor. Allah da kitabında diyor ki; dilini, rengini inkar eden Allah'ın kanunlarına karşı geliyor. Demek ki bir insan kendi kökenini, kendi etnik yapısını inkar ettiği zaman dönme oluyor. Dönme insanın da psikilojisi mariz'dir, ruh hastasıdır. Türkiye'yi ruh hastaları yönetiyor. Ruh hastalarının yönettiği bir ülkede hayır gelmez. Bu öyle ters bir nasyonalizm ki; mesela bir Türk dese ki benim ırkım uludur, nasıl bir Alman demişse, Yahudiler diyor, yanlıştır, çok yanlıştır ama diyebilir. Bir Arnavut niye diyor Türk ulusu uludur, onun ne hakkı var? bir Çerkes'in ne hakkı var, bir Kürdün ne hakkı var? O zaman, o Kürt de, o Çerkes de, o Arnavut da, o Laz da aşağılık kompleksi içindedir. Bu toprağa bu insanlara zararı dokunur. Benim hep ifade etmek istediğim budur. Ben diyorum ki Türkiye'yi dönmeler idare ediyor. Dönme deyince, bir özel deyim var, Yahudilerden Müslüman olanlara kullanılıyor, ben onu değil, daha geniş manada kullanıyorum. Kim ki kendi ırkını, kendi rengini, kendi dilini inkar ederse o dönmedir. Çünkü Allah'a karşı geliyor. Allah isteseydi seni Türk yaratırdı, İngiliz yaratırdı, Çerkes yaratırdı. Sen kendi anne babanı niye inkar edesin ki? İnkar ettiğin zaman kompleksin var, asa-

duygusuna kapılan bir insanın kendisine de bir faydası yoktur, yönettiği topluma da faydası yoktur. Türkiye'de herkesin Türk olması lüzumu yok, bu topraklarda kim yaşıyorsa, kim gelip de yaşamak istiyorsa bu ulusun değil de, bu toprakların vatandaşı oluyorsa, namusluysa, şerefliyse, o da herkes kadar hak sahibidir. Bugün Amerika'nın gelişmesinin temelinde bu yatmıyor mu?

Bir Arnavut, bir Çerkes geliyor buraya. O kendisini eritmek lüzumunu duyuyor, ama Kürt niye duysun? O onbin senedir kendi toprağında. Ve onun Türklere kötülüğü değil de faydası olmuştur. Bin sene de beraber yaşamış, din bakımından, mezhep bakımından, tarikat bakımından, örf bakımından da çok birbirine yakın ve birbirinden kız alıp vermişler. Gel sen buraya, ya sen Kürtsen seni öldüreceğim, yahut da Türkeleşeceksin, asimile olacaksın diyeceksin. Bu bir cinayettir. Her yönüyle cinayettir, insanlığa karşı cinayettir, Allah'a karşı cinayettir, kula karşı cinayettir. Bu cinayeti yönetenler canavardır. Canavarlarla da anlaşamazsın. Ben onun için diyorum ki, ey Türk aydını, ey Türk entelizansiyası, biz bin sene beraber yaşadık, bu kadar iç içeyiz, bu canavarlar sizin namınıza yapıyorlar bu katliamı, yazık olacak, Türklerle Kürtler birbirini bitirir, mümkün değil ki Kürtleri bitiresiniz. Siz 20 milyon insanı nasıl bitireceksiniz? Kürtler yalnız bu Türkiye'de değil, Suriye'de de var, Irak'ta var, İran'da var, eski s ovyet cumhuriyetleri içinde de var. Kan deryasına götürmeyin, etmeyin. Bunu bir canavara, bir gergenada, bir dinazora, bir kurda ben anlatamıyorum. Sen Türk olarak gelmişsin, sen de bu toprakları elde etmek için mücadele etmişsin. Gel biz kardeşliğimizi tekrar yenileyelim. Bu bozuk düzen bizi birbirimize boğduracak, her ikimiz de yok olacağız. 70 senedir siz Kürtlerden 500 bin insan öldünüz, bitmedi Kürtler, bundan sonra da bitiremezsiniz.

Bunları söylediğimiz içindir hep tutuklanıyoruz, hep ölüme gönderiliyoruz, hep dışlanıyoruz, ama bizim inancımız güçlü olduğu için, hasbi olduğu için, bir şey beklemediğimiz için, amacımız insanlığa hizmet, halkımıza hizmet olduğu için bu inançlarda direniyoruz. Sonuna kadar da direneceğiz.

Anlattıklarınızdan Kürt sorununun bu rejimde çözülmesi mümkün görünmüyor; bu rejimin değiş-

Abdülmelik Fırat

Direnmeyle geçen bir hayat...

1934 yılında Erzurum'un Hınıs ilçesine bağlı Kolhisar köyünde doğdu. İki yaşında sürgünü tanıdı. 1957 yılında henüz 23 yaşındayken, yaşını 7 yaş büyüterek milletvekili oldu. 1961 darbesinin ardından tutuklandı. Bir buçuk yıl Yassıada'da ve bir buçuk yıl da Kayseri'de tutuklu kaldı. Bir süre aradan sonra Fırat, 1967'de kurulan Yeni Türkiye Partisi'yle yeniden fakat bu kez yasaklı olarak siyasete döndü. 1971'de oğlunun Yılmaz Güney'i cezaevinden kaçırmaya çalıştığı ileri sürülerek gözaltına alındı. 1979'da Humeyni'nin yayınlarını dağıttığı iddiasıyla oğullarıyla birlikte gözaltına alındı. 1981'de yine 7 gün gözaltına alındı, 19 gün Erzurum 3 No'lu Tutukevi'nde tutuldu. 1983 seçimlerinde Milliyetçi Demokrasi Partisi'ne girmesi için Genelkurmay tarafından baskı yapıldı. Ancak MDP'de yer almayı kabul etmedi. 1987 yılında DYP adayı oldu, ancak kazanamadı. 1991 yılındaki seçimlerde ise yine DYP adayı olarak milletvekili seçilerek TBMM'ye girdi. Mecliste 33 Kürt milletvekiliyle birlikte Kürt sorunu hakkında deklerasyon yayınladı. Bu sırada Kolhisar köyündeki evi özel tim görevlileri tarafından basıldı ve tahrip edildi. DYP'den istifa etti. Meclis lojmanlarındaki evi kurşunlandı. Son seçimlerde HADEP'i destekledi. Geçtiğimiz aylarda Kürt sorunuyla ilgili sözleri nedeniyle yeniden tukuklanarak cezaevine konuldu. Tutulduğu Bayrampaşa Kapalı Cezaevi'nden sağlığı nedeniyle serbest bırakıldı.

Bu rejim hayatta kaldıkça çözülmez. Aslında bunun çözümlenmemesi çok acaiptir, gariptir. Diyelim ki bir suyla ateşi yan yana getiremezsiniz, tabiatları birbirine aykırı. Türkle Kürt arasında birbirini iten ne? Bu topraklar Türklerin miydi ki Kürtler geldi üzerinde kondu da dışlanacak? Türkler aşiret olarak geldiği zaman, Alpaslan'ın yanındaki ordusu sadece Türk müydü? Beluci vardı, Fars vardı, Arap vardı, Kürt vardı. Kendi başveziri de Nizamülmülk Pers'tir, kendisi Müslümandır. Oğuz boyundan olan Türklerdir. Bunlar Müslüman olduğu için, putperest Türkler bunlara hücum ettiği için kaçıp gelmişler. Bütün tarihler ortada. Kürtler askerlerin dışında 40 bin kişi aşiretlerden iştirak ederek Diyojen'i yenmiştir. Buraya geldikleri zaman Selçukluların kendi saraylarında konuştukları dil Farsça'dır ve Selçuklular Kürtlerin içine girmemiş ki, muayyen şehirlerde, yol güzargahlarında karakol şeklinde yerleşmiştir. Konya'da merkezini kurmuş; Sıvas'ta, Erzurum'da, bazı nirengi noktalarında var ve zaten çatışma durumu da olmamıştır. Çünkü aynı dini paylaşıyorlar; mezhepleri, tarikatları, inançları birbirine aykırı değil, çatışma noktası yok ki. Ondan sonra Osmanlı, imparatorluğunu kurmuş ha keza durum aynı. Bu bin sene içinde ister Selçuklu, ister Osmanlı, ister cumhuriyet olsun, başka bir ülkeyle çatıştığı zaman Kürtler kimin yanında yer almış? En son birinci dünya harbinde Çanakkale'de, Balkanlar'da, Fizan'da ve Yemen'de, Rus cephesinde ölen yüzbinlerce Kürt var. Bu ülkede kanını akıtmış on bin sene yaşayan bir toplumu, buraya bir düşünce gelelecek, bir göçmen düşüncesi, diyecek ki benim topraklarım başka yerde kaldı, ben Kürtleri buradan temizleyeceğim, başkalarını getireceğim. Bu canavarlıktır. Bu caniliktir. Buna karşı durmak lazım Ben bunu an-

Savaşın sona erdirilmesi ve barışın sağlanması için, Türkiye'deki sol güçlerle İslami kesim arasındason dönemlerde yaşanan yakınlaşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir misal vereyim. Kuzu, koyun ağılına bir dişi kurt koysanız onu parçalar. Yüzellisini, iki yüz de, beş yüz de olsa öldürür. Ben de diyorum ki Türk aydınına, entelektüeline..: Bu dişi kurdu çıkarın ağıldan. Bu ağılda hep beraber yaşıyoruz. Bu dişi kurt, yani sizin Asena'nız da olsa, o Asena Ortaasya'da kalsın. Burada insan olarak beraber yaşayacağız. Biz burada bin sene yaşadık. 70 senedir bu sistem bizi hep düşman yok farzetmek istiyor, jenosite tabi tutuyor. Bitirebilir mi, bitiremez. Şu anda Kürtler de bir noktaya geldi. Kürt halkının genç dinamik çocukları bunu kabul etmiyor. Bir insan kalkıp kendi haysiyeti için hayatını ortaya koyduğunda düşünmek lazım. Artık ölümden korkmuyor. Mesela bizim daha önce söylediğimiz dini nasihatler, mevizelerimiz hepsi sıfırlandı. Siz de işin içinde yaşıyorsunuz. Hatta bizim gibi düşünen nesle de kızıyor gençlerimiz; diyor ki, hep din, Allah, peygamber dediniz, faydası yok, öyleyse biz sizi dinlemeyeceğiz. Yüzümüze karşı da söylüyorlar. Bu kurtlar, bu gergedanlar bilmiyor. Eğer Türkler, Kürtler; sosyalist midir, marksist midir, dindar mıdır varsa, gelsinler bu meseleler biter. Türkün sosyalisti gelsin Kürtün sosyalistiyle, Türkün müslümanı Kürdün müslümanıyla, ateisti, onun ateistiyle, Alevisi onun Alevisiyle sosyal demokratı onun sosyal demokratıyla, liberali... Hepsi var. Desinler ki biz beraberiz. Ama vermişler ipin ucunu kurda. Kurt da parçalıyor. Bizim gençlerimiz diyor ki, bu kurt bizim koyunlarımızı bitiriyor, biz vuracağız; onlar da diyor ki biz daha çok kurt salacağız, bakalım ne olacak? O zaman kan deryasına döner ki

SSK'nın özelleştirilmesine karşı TTB ve sendikalar alarmda...
SSK Kurultayı 6-7 Nisan'da gerçekleşiyor

Çıkış yolu Kurultay'da mı?

Ayla ÖNDER

Dünya Bankası ve IMF'nin, SSK'nın özelleştirilmesine yönelik "emirleri"ne karşı, işçi ve kamu çalışanları konfederasyonları bir set oluşturma aşamasında. SSK'nın özelleştirilmesi ve emeklilik yaşının yükseltilmesi (Mezarda emeklilik) doğrultusunda hazırlanan tasarının yasalaşma çalışmaları hızlanırken, emeği temsil eden kesimler ve Türk Tabibler Birliği bu hafta sonu Ankara'da "SSK ve Sağlık Hizmetleri Kurultayı" düzenliyor. TTB, Türk-İş, Hak-İş, DİSK, KESK, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Türk Eczacıları Birliği'nin katıldığı Kurultay, 6-7 Nisan'da Bahçelievler'de TEDAŞ Toplantı Salonu'nda gerçekleşecek. Bu kurultayda SSK'nın özelleştirilmesine karşı bir cephe oluşturulması bekleniyor.

Bilindiği gibi çok uzun süredir kamuoyunu meşgul eden SSK krizi sorununda son sözü IMF söylüyor! İşçi konfederasyonları ise sessizliğini sürdürüyor. Dünya Bankası ve IMF'nin, ILO uzmanlarına hazırlattıkları raporda "SSK'nın krizden kurtulması için özel sektöre devredilmesi" şart koşuluyordu. SSK konusunda dört başlıkta net adım atılması isteniyordu. Birincisi emeklilik yaşının kadınlarda 55, erkeklerde 60'a yükseltilmesi; ikincisi prim ödeme gün sayısının 5 bin günden 10 bin güne çıkartılması; üçüncüsü; sağlık sigortasının sağladığı hizmet kalemlerindeki genişliğin daraltılması.

Dünya Bankası, sosyal güvenlik hizmetlerinin devletin sorumluluğundan alınmasını savunuyor. İşçilerin gelecekte karşılaşacakları hastalık, iş kazası, yaşlılık, ölüm gibi risklere karşı kendilerinin önlem almasını istiyor. Bunun için de "özel sigorta" şirketlerini öneriyor. onlara göre devlet sadece özel sigorta kesiminin ulaşamadığı "en muhtaçlara" elini uzatmalı. "SSK sağlık kurumlarının en kısa sürede devlet elinden çıkarılması" şartı, TÜSİAD, DYP ve ANAP için de "olmazsa olmaz" bir şart! Hükümet'in SSK konusunda liberal politikalara işlerlik kazandırma amacına yönelik bir tutum izliyor.

Entegre bir kurum olan SSK özelleştiğinde parçalanacak ve "sağlık işletmeleri" haline dönüştürülecek. "İşletme" haline getirildiğinde ise, "kar" önplana çıkacak. Parası olan tedavi olacak. SSK hastanelerinin kapısı yoksullara kapanacak.

Türk Tabipler Birliği'nin araştırmasında, "Türkiye'de sosyal güvenlik bakımından yoksulların sigortası" diye ifadelendirilen SSK, devreden çıkartıldığında sıra Emekli Sandığı ve Bağkur'a gelecek.

120 trilyon prim alacağı bulunan SSK artık sadece SKK'lı özelleştirilmesine sessiz kalınca meseleye hekim kurumları el attı. "Çok geniş bir kuvvetin meselesi" haline getirmek üzere çalışmalar yapan TTB, SSK konusunda özel komisyonlar kurdu. Sosyal güvenlik kurumlarının özelleştirilmesine karşı en geniş cepheyi oluşturma noktasında öncülük yaptı. Yaklaşık bir yıldır bu konuda işçi sendikalarını "bilgilendirmeyi" hedefleyen TTB, TÜRK-İŞ'e, HAK-İŞ'e ve DİSK'e hazırladığı raporu sundu.

Dünya Bankası tezlerine karşı çıkmayan sendikacıların bir bölümü de ikna edildi. TTB "toplumu aydınlatmayı" hedefledi ve buna da örgütlü kesimlerden başladı. Kurultay da bu ihtiyaçtan doğdu. Dünya Bankası'nın Türkiye'ye getirdiği tezler, Türkiye'yi yönetenlerin buna ilişkin yaklaşımları, çalışanların tutumu, çözüm yolları bu kurultayda tartışılacak. SSK'yı koruyan ve bunu bir kamu yararı açısından yeniden dönüştürmeye yönelik bir mücadele planının bu kurultaydan çıkması sağlanacak. Sonuçta "kafaların açılması" sağlanacak.

Kamuoyunda SSK'nın tartışılması sürüyor.. Medya SSK'ya yüklendikçe yükleniyor. Bugün Türkiye'de sosyal güvenlik kurumları konusundaki tartışmalar, Batı Avrupa'dan Güney Afrika'ya kadar dünyanın birçok yerinde sürüyor. Hükümetler devleti sosyal fonksiyonlarından arındırmaya çalışıyorlar. Özel sektörün vereceği sosyal güvenlik hizmetlerinin "kar amacına" dayanacağı ilkesi gizleniyor tabii.

Devletin finanse etmesiyle "ucuz"a sağlanan sosyal güvenlik hizmetleri, SSK'nın özelleştirilmesiyle "tam tersi" bir noktaya gelecek. Yeni düzenlemelere göre işçiler kendi özel tasarruflarını ile sosyal güvenlik hizmetlerini daha pahalı olarak sermaye sınıfından satın alacaklar.

Sağlığın özel sektörden satın alınması ne getirecek? Özelleş- Her gazete, bir SSK hastanesinde "ihmal" ya da "facia" haberine sık sık yer veriyor. Ve SSK'ya acil bir müdahale isteniyor.

SSK'da bir "reform" ihtiyacı hemen herkesçe kabul ediliyor. Ancak bu reformun sermayenin çıkarları doğrultusunda mı, yoksa çalışanların talepleri doğrultusunda mı olacağı konusunu tartışmıyorlar. Burada kafaları karıştırıyorlar. Oysa yol ayrımı da burada başlıyor.

Sosyal güvence satın alınsın!

Yoğun işsizlik koşullarında yaşam mücadelesi veren işçilerin her türlü sosyal güvenceden yoksun, örgütsüz, bireysel akitlerle çalışmaya hazır bir kitle haline getirilmesi de Dünya Bankası ve IMF'nin Türkiye için hazırladığı pakette yer alıyor. İşsizliğin nedenini sermayenin yasalarında değil, işgücü piyasasının esnek olmayışında, katılığında arıyorlar. Dolayısıyla ekonomik krizin aşılabilmesi için ve bir gün istihdamın da artırılabilmesi için işten çıkarmalara ve sosyal güvencelerin ortadan kaldırılmasına müsaade edilmesi gerektiğini söylüyorlar.

Dünya Bankası'na göre kamu programları daha fazla sosyal güvenlik anlamına gelmemeli!. "Özel sermayenin devreye girmesiyle, sigorta hizmetlerindeki etkinliği artıracak, daha az prim ile daha fazla hizmet alınabilmesi mümkün olacaktır" diyorlar.

Sigorta hizmetlerinin özel sermayeden satın alınması durumunda işçi sınıfı kendi tasarruflarının belli bir bölümünün kara dönüşmesine göz yumacak ve sonuç itibarıyla sigorta hizmetinin fiyatı artacak.

SSK Sağlık Hizmetleri Kurultayı'nda tüm bunlar enine boyuna tartışılacak ve çözüm aranacak.. SSK'nın özelleştirilmesine karşı olarak düzenlenen bu kurultayda "IMF'ye hayır"

SSK nasıl kurtulur?

Yıldırım KOÇ

Ehlileş(tiril)miş kapitalizm yeniden vahşi kapitalizme dönerken ilk saldırı alanlarından biri sosyal güvenliktir. Sermaye SSK'dan kurtulmak istiyor. Biz ise SSK'yı kurtarmayı amaçlıyoruz.

Sermaye, SSK'dan kurtulmak isterken, SSK'yı kurtarmak ister gibi bir görünüm de veriyor. Bu amaçla, yaşlılık aylığına hak kazanma yaşının artırılmasını, prim ödeme gün sayısının çoğaltılmasını ve (bazen de) prim kesinti oranlarının yükseltilmesini istiyor.

SSK gerçekten kurtarılması gereken bir noktada. "İstemezük" mantığıyla sorunların çözülemeyeceği bir bunalım yaşanıyor. SSK'nın aylık ödeyemez ve sağlık tesislerini işletemez duruma gelmesi tehlikesi var. "Açığı devlet kapatsın" önerileri de biraz kolaycılık oluyor. Bu koşullarda ne yapılmalı?

SSK'nın kurtarılması için öncelikle l0 konuda adım atılması gerekli:

(l) Kaçak işçi çalıştırma, bordroda düşük ücret gösterme ve daha az süre çalışma gösterme uygulamaları önlenmelidir. Yetkililer, Türkiye'de 4 milyon dolayında kaçak işçi çalıştığını belirtmektedir. Bu kişilerin sosyal sigorta kapsamına alınması, SSK'yı önemli ölçüde rahatlatacaktır. Ayrıca, kaçak çalıştırmanın önlenmesi, sendikalaşmanın ilk koşulunun da yerine getirilmesini sağlayacaktır. SSK'ya göre, sosyal sigorta primi yatırılan işçilerin yüzde 51.4'ü 30 günden az çalışmış gösterilmiştir. Burada da önemli bir kaçak gözükmektedir.

Sermaye, SSK'dan kurtulmak isterken, SSK'yı kurtarmak ister gibi bir görünüm de veriyor. Bu amaçla, yaşlılık aylığına hak kazanma yaşının artırılmasını, prim ödeme gün sayısının çoğaltılmasını ve (bazen de) prim kesinti oranlarının yükseltilmesini istiyor.

(2) Eve-iş-verme sistemi sosyal sigortalar kapsamına alınmalıdır. Türkiye'de işverenlerin son yıllarda yaygınlaştırdığı ve önümüzdeki dönemde daha da yaygınlaşacak olan bir uygulama, üretimi bölerek evlere taşımaktır. Bu sistemde çalışanların sayısı hızla artmaktadır. Bu konumdaki işçiler yasalar önünde işçi sayılmamakta, sosyal güvenliğin kapsamı dışında kalmanın ötesinde, sendikal hak ve özgürlüklerden ve en temel işçi haklarından da yararlanamamaktadır.

(3) Devlet, sosyal güvenliğin finansmanına sistemli bir biçimde katılmalıdır. Geçmiş onyıllarda hükümetlerin el koyduğu SSK kaynağının 20 milyar dolar dolaylarında olduğu tahmin edilmektedir. Yasada yapılacak değişiklikle, devletin yükümlülükleri belirlenmelidir.

(4) Türkiye'de işverenlerin ödedikleri sosyal sigorta prim oranları düşüktür. Diğer ülkelerin çoğunda işverenlerin sosyal güvenlik sistemine katkısı, işçilerin katkısının birkaç katıdır. ILO verilerine göre , Türkiye'de ise bu katsayı l.l'dir. İşverenlerin iddialarının aksine, Türkiye'deki sermayedarlar özellikle Avrupa Birliği ülkeleriyle karşılaştırıldıklarında çok düşük sosyal sigorta primi ödemektedir. Sosyal sigorta priminin kesilmesinde uygulanan tavan, ilk bakışta yüksek gibi gözüken prim oranlarını Avrupa Birliği ortalamasının çok altına indirmektedir.

(5) Kamu kurum ve kuruluşları, kendilerinden emekli olan işçilerin sosyal yardım zammını ödemektedir. l995 yılı sonu itibariyle kamu kurum ve kuruluşlarının SSK'ya olan borcunun 59.4 trilyon liralık bölümü, bu sosyal yardım zammıdır. Özel sektör ise böyle bir ödeme yapmamaktadır. Özel sektör işverenleri de, emeklilere ödenen sosyal yardım zammına, emeklinin işyerinde geçirdiği süre ile orantılı bir biçimde katılmalıdır.

(6) SSK'nun kuruluş ve işleyişine ilişkin yasaya göre, Kurum'un idari ve mali özerkliğinin olması gerekmektedir. Ancak, özellikle l2 Eylül sonrasında yapılan değişikliklerden sonra, Kurum'un özerkliğinden söz etmek olanaklı değildir. SSK özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, SSK genel kurulları her yıl toplanmalı ve yetkili olmalıdır.

(7) SSK kendi ilaç fabrikasını geliştirmeli, diğer araç ve gereçlerde tıbbi malzeme tekellerinin sömürüsünü engelleyen üretim birimleri kurmalı, SSK'nın olanakları geliştirilerek hariçte yapılan tedavilerde kısıntıya gidilmelidir.

(8) SSK hekimlerinde tam gün çalışma uygulaması getirilmeli, SSK çalışanlarının onaylanmış uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan toplu pazarlık ve grev hakları uygulanmalıdır.

(9) Gerçek sigortalı olmayıp, uzun ve masraflı hastalıklara yakalananların kısa bir süre bir işyerinden prim ödeyerek SSK'nın hizmetlerinden yararlanması ve SSK'nın giderlerini artırması önlenmeli, bu konuda yükü devlet üstlenmelidir.

(l0) İşverenlerin işyeri hekimliği konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmeleri sağlanmalı, işyeri işçi sağlığı kurulları işletilmeli, koruyucu hekimliğe önem verilmelidir.

Bu liste daha da uzatılabilir. Ancak bu l0 noktada gerekli düzenleme yapılırsa, SSK'nın finansman açığı kapatılacak, SSK sağlık hizmetleri düzelecektir. Eğer bütün bunlardan sonra hala bir açık söz konusuysa o zaman, iş güvencesi, işsizlik sigortası, aile yardımı gibi konularla bir paket halinde, yaşlılık aylığına hak kazanma yaşı veya sigortalının ödeyeceği prim oranları tartışmaya açılabilir.

Baha, Vaha Kıvanç kardeşler SÖZ'e konuştu:

'Konuşacağım da ne olacak?'

Taha Kıvanç uzun bir süreden beri Zaman gazetesinde yazıyordu. Kardeşi Baha Kıvanç'ın Ankara'da yayınlanan Siyah Beyaz gazetesinde köşe yazmaya başlamasıyla olaylar başladı. Baha, sürekli olarak kardeşi Taha'yı suçluyor, onun gerçek yüzünü açığa çıkardığını ileri sürüyordu. SÖZ muhabirleri tam bu sıralarda küçük kardeş Vaha Kıvanç'ı buldu, ama Vaha Kıvanç konuşmak istememişti. Geçen hafta yaşanan gelişmelerden sonra, Baha Kıvanç'ın Siyah Beyaz gazetesinden ayrılması üzerine bizi arayan Vaha Kıvanç konuşmaya karar verdiğini söyledi... Vaha Kıvanç ile yaptığımız söyleşiyi ve yazısı sansürlendiği için Siyah Beyaz gazetesinden ayrılan Baha Kıvanç'la yaptığımız kısa görüşmeyi birlikte sunuyoruz...

SÖZ– Neden gizlendiniz, size daha önce de ulaşmaya çalıştık...

Vaha Kıvanç- Rezilliği görmüyor musunuz? Konuşacağım da ne olacak, tüy mü dikeceğim?

Peki şimdi neden konuşmaya karar verdiniz?

Arkadaşım konuşmayayım istiyorsan. Abuk sabuk sorular mı soracaksın, yoksa işini mi yapacaksın? Bir defa konuşacağız dedik işte...

Peki çocukluğunuza dönersek...

Pek mutlu bir çocukluğumuz olduğunu söyleyemem, ama bu iki kardeşimin de "ilave dingilli" gazeteci olmasını açıklamıyor elbette. Neyse biz dört kardeşiz; Taha, Baha, ben ve kız kardeşimiz Türkan...

Nasıl oluyor bu "ilave dingilli" gazeteci...

Yani kaldıramayacakları kadar yükü taşımaya kalkıyorlar, olmuyor... Eh, biri de gelip ilave dingili uygun bir yerlerine yerleştiriyor... Yani zorlanmasınlar, daha ağır yük vurulabilsin diye...

Kardeşler arasında neden bu kadar farklı düşünceler oldu?

Arkadaşım, devamlı sekter tavra giriyorsun, müsaade edersen anlatacağız. Neyse... En küçük erkek kardeş olarak Baha ve Taha'dan sonra doğduğum için ailemin bana daha ilgi gösterdiği kolaylıkla tahmin edilebilir. Ailem ile aramda hep bir mesafe oldu, ben de biraz bu yüzden, nasıl desem, yıkıcı fikirlere, sosyalizme yakın oldum...

Sosyalizm derken, sanki biraz utanıyor gibisiniz?

Ehh, yani evet. Şimdi nasıl desem, Yeni Yüzyıl okuyorum oyumu da YDH'ya verdim, biraz liberallik var tabii haliyle... Zaman geçiyor, insanlar değişiyor, aynı fikirlere saplanıp kalmamak lazım... Neyse o zamanlar sosyalist düşünceye inandığım için kardeşlerimle aramızdaki mesafe giderek açıldı ve bizler ayrı dünyaların insanları olduk. Neden şimdi konuştuğumu soruyorsanız, bugüne kadar kardeşlerimin basın dünyasında-

utanç içinde kıvranırdım. Ama Baha'nın "yazımı sansür ettiler" diye sanki ilkeli bir adam gibi gazeteden ayrılmasını kaldıramazdım...

Önce, büyük abiniz Taha yazmaya başladı...

Evet, büyük abimiz Taha çocukluğunda, Saray'da Ser İbriktar-ı Hazreti Şehriyari (Vaha Bey, bu sırada bizi doğru yazmamız için bizi uyarıyor ve tek tek heceliyor), yani padişah hazretlerinin baş ibriktarı olan büyükbabamızın olağandışı görevinden süzülüp gelen öyküleri dinleyerek büyüdü ve çok etkilendi. Büyükbabamızın, geceyarısı "defi hacet" için helaya giden padişahı nasıl hiç kaçırmadan izlediğini, padişah için her zaman ılık menba suları ve Medine'den, Isfahan'dan, Semerkant'tan getirilen mis kokulu otları hazır bulundurduğu (o zaman tuvalet kağıdı yoktu), gururla dinler, bazen gözleri dolardı. Daha çok küçükken yaşıtlarından farklı bir çocuk olduğu belliydi. Eyüp Sultan'dan alınan minik ibriklerle, takunyalarla "ibriktarlık" oyunu oynamayı tercih eder, asla "baş ibriktar" olamayacağı için hilafet ve saltanatın kaldırılmasına hayıflanıp dururdu.

Taha'nın diğer kardeşleriyle ilişkisi nasıldı?

Aslında, kardeşleri içinde "belki sosyalist olduğum için" en çok beni kendine yakın bulur, benimle konuşur, beni kendine göre "ıslah etmeye" çalışırdı. Taha beni sık sık evimizin yakınındaki fırına götürür ve eliyle alevleri gösterip kahkahalar atarken "işte bir gün sen de cehenneme, bu alevlerin bin kat daha fazlasının arasına düşeceksin ve sonsuza kadar cayır cayır yanacaksın" derdi ve tövbe etmemi isterdi. Baha'yı ise, "Taş Mustafa" dediği birine taparcasına inandığı için putperest olarak görür, onu gördüğünde şeytan görmüş gibi dualar okuyarak uzaklaşırdı.

Peki ya Baha?

Diğer kardeşim Baha ise Kurtuluş Savaşı'ndan önce İşgal Kuvvetleri için çalışan, daha sonra (kazanacaklarını anladıktan sonra) da Kuvvacılar tarafına geçip Teşkilat-ı Mahsusa için çalışan ve en yakınlarını bile gözünü kırpmadan ihbar edebilecek kadar gözükara bir "vatansever" olan babamdan çok etkilendi. İlk kariyerini küçük çocukken Taha'nın ve benim yaramazlıklarımı babama ihbar ederek yaptı. Aydınlıkçı olmadığı halde, nedense baş ucundan Doğu Perinçek'in resmini hiç eksik etmezdi ve bizlere resmi gösterip, saygıyla, "o ustamız, ona iyi bakın" derdi. Haa, bir de ortaokulda, kendisinden birkaç yaş büyük, böyle koyu renk pardesüler falan giyen Emin diye bir arkadaş edindi. Birbirlerine albayım, yüzbaşım falan diye hitap ederler, ev içinde düzenledikleri hayali tatbikatlarda, ağabeyim Taha'ya ve bana "kırmızı kuvvetler" diyerek saldırırlardı. İlk gençlik yıllarında bu Emin'in de etkisiyle casuslara ve askerlere olan ilgisi saplantı düzeyine vardı. Arkadaşı Emin gibi koyu renk pardesüler giyer, kendisine "Sarı Efe" diye hitap etmemizi ister, bulduğu bütün kağıtlara çift ay resmi çizerdi. Emin de tuhaf bir adamdı... Evinde, kocaman "akbabalar" besler, onlardan aldığı haberleri "minik kuş dedi ki" diye anlatmaktan sadistçe bir zevk alırdı. Baha'nın şansı başına devlet kuşu denen o muazzam hayvanın dev bir kütleyi pislemesiyle açıldı. Pisliğe bulandıkça ünü artıyordu...

Peki ya babanız?

Doğal olarak babam, Taha'yı ve beni pek sevmez, Baha'yı ise "o gerçek bir vatansever olacak" diye el üstünde tutardı. Baha'nın babamla birlikte Taha'yı ve beni karşısına alıp bağıra bağıra Onuncu Yıl Marşı'nı söylemelerini hiç unutamam. Taha belki bu olayın etkisiyle yegane oyuncakları olan ibriklerine ve takunyalarına daha sıkı bağlandı.

Babam 27 Mayıs'tan hemen sonra, Talat Aydemir'in ilk ihtilal girişiminde ekibine girmiş, oradakileri yönetime ihbar etmek için kolları sıvamıştı. Bunu başardı da, ancak Aydemir'in ikinci bir ihtilal girişiminde bulunduğunu duyunca, her yanına "nüzül" indi, birkaç ay sonra da...

Başınız sağolsun..

Ne sağolması öldü de kurtulduk. Babamın ölümü Baha'yı çok sarstı, sık sık Anıtkabir'e gitmeye başladı. Babam yağma ve talan mallarından oluşan mirasının tamamını Baha'ya bıraktı, Ermeni mücevherleri, Rum gümüşleri, Aşkale hatırası Yahudi tabakaları, 6-7 Eylül sırasında Beyoğlu'ndan kaldırılmış kumaşlar, elbiseler...

Babanız 6-7 Eylül olaylarına karışmış mıydı?

Tabii, İstiklal Caddesi'nden her geçişinde o günü hatırlar, "neden bir kamyonetim yoktu" diye sızlanırdı.

Peki, kardeşinizin gazeteden yazıları sansürlendiği için ayrılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Valla, pek anlayamadım, ama kesinlikle düşündüğü başka bir tezgah vardır, zamanla onu da anlarız...

Sizin de basınla ilginiz var galiba?

Çok şükür, hiçbir ilgim yok... Ben sadece Ankara ve İstanbul barlarına sık sık gidiyorum, dünya küçük... Sağdan soldan her şeyi duyuyoruz işte...

Peki şu an ne iş yapıyorsunuz?

Bir tekstil şirketinde "son ütücü" olarak çalışıyorum, biliyorsunuz bizde mesleki bir deyim vardır; "Pantolonu gösteren ütü, insanı gösteren..." Hah, hah, haa...

Hah, hah, çok esprilisiniz...

Neyse, gevşemeyelim arkadaşım, başka sorunuz varsa?

Hayır, teşekkürler...

'Yaa, oldu bir kere sağolun...'

SÖZ muhabirleri geçen hafta Siyah Beyaz gazetesinden "yazısı sansür edildiği" için ayrılan Baha Kıvanç'la da konuştu...

SÖZ - Geçmiş olsun...

Baha Kıvanç - Yaa, oldu bir kere sağolun...

Nasıl oldu?

Baha - İşte, tam sağa sola aslanlar gibi saldırıyorduk, daha önce bir iki dokundular ama idare ediyorduk, sonunda baktılar olacak gibi değil, bırakmadılar...

Peki daha önce de Erbil Tuşalp aynı gazeteden ve aynı gerekçeyle ayrılmıştı, o zaman sizin sesinizi pek duyamadık...

Arkadaşım, o konulara pek girmesek... Yani şimdi biz de aynı keleğe geldik. Afedersiniz bir laf vardır; "G.t kısmetten düşünce, uçkur dokuz yerden koparmış" diye, bizimki de kısmetten düşmüş de biz bilmiyormuşuz...

Peki ama siz de bir gazete-şeyleri yaptınız.

Nasıl yani?

Mesela bu general tarafından çağrılıp fırçalanan gazete patronu olayı. Siz bu olayı ballandıra ballandıra anlattınız. Eleştirmeniz gerekmiyor muydu?

Tamam, pek hoş bir olay değildi, hiç utanmadığımı söyleyemem, ama ne yaparsınız, emir büyük yerden...

Kimden Emin abiden mi?

Yok canım, Emin abi de bizim gibi emir kulu, "Minik Kuş" diyor ya, hiç de minik değil, gayet büyük bir kuş sözkonusu...

Peki, bu kuvvacılık meselesi...

Kuvva olayı şöyle; biliyorsunuz Uğur Abi'nin cenazesi çok kalabalıktı. Biz de dedik ki, olaya buradan girsek, hani bir imaj olur... Mesela Bedri de, önce "çamurda karı güneşi" falan yaptı, ama baktı ki olmuyor, o da mecburen kuvvacılık olayına girdi. Bizim gasteye geldi... Eh malum, bu alanda at oynatmak gerekmiyor; patron da gerçek bir kuvvacıdır, rakı içerken beyaz leblebiyi asla unutmaz...

Yayın yönetmeni Ertan Günçiner'in sizi daha önce de uyardığı söyleniyor?

Ertan'ın mahkemelerde patron lehine "şıracılık" yapmaktan, gazete ile pek ilgilenmeye vakti kalmıyordu. Biliyorsunuz, bu alemdeki "asgari ücretli" tek yayın yönetmeni o... Çocuk çok fedakar... Belki biraz da bu yüzden "kucağa oturma" lafına çok duyarlı... (Baha Kıvanç burada çok neşeleniyor, kahkahalar atıyor).

Peki, meslek ilkeleri konusunda çok duyarlı olan Hasan Uysal var...

Hasan, Siyah Beyaz'a gelmeden önce sağda solda "bu gazete Sarp Kuray'ın" diyordu. Sonradan pek sesi çıkmadı... Hatta Evrensel'de çalışırken, CHP'den de danışman maaşını cebe indirmeyi ihmal etmiyordu... Hakkaten çok ilkeli bir ar-

Türk Sanat Müziği Aşıkları
ruhunuzu bu keyiften mahrum etmeyin
Her hafta Salı geceleri
Saat: 21.30
İSMAİL HAKKI
Grup Göçebe
Şenol Morgül, Ali İhsan Özkök ve arkadaşları
Cuma ve Cumartesi geceleri
Saat: 22.00
İ.F.M.C Lokali
Restaurant & Bar
Cumhuriyet Cad. Ceylan Ap. No:27/6 Taksim Rez: 0212 256 93 18

"Deliliğin derin boyutunu tanıyorum, diyorum. Akıl ve delilik arasındaki o ince çizgiyi. Önünde açılan puslu Akdeniz'in gökyüzüyle birleştiği ufuk çizgisi gibi. Denizin nerede bittiği, gökyüzünün nerede başladığının belirlenmediği sınır çizgisi gibi." (Tezer ÖZLÜ)

Bazı sözcükler vardır, korkarız onları dilimizde dolaştırmaktan. Onlar çokluk, sözlük anlamlarıyla değil, duygusal anlamlarıyla çıkar karşımıza. Kanser deriz, tanığıdımız kanser hastaları gelir aklımıza. Dilenci deriz, yoksullaşırız bir anda. Aşk deriz, Leyla ve Mecnun çıkagelir çölleriyle... Bazen de bu sözcüklerin duygusal şiddetlerini hafifletmeye çalışırız; verem yerine "ince hastalık", öldü yerine "vefat etti" deriz.

SAHAF GÜNCESİ — Oğuz ÖZDEM

bilgelikle aynı yerde barınan delilik...

-I-

Korktuğumuz sözcüklerden biri de "delirmek"tir: Delirmek; kaçar gibi kaçarız bu sözcüklerden. Belki de ölümle eşdeğerdedir delirmek. Nasıl ki ölümle birlikte okuduklarımız, düşündüklerimiz, aşklarımız... silinecek bomboş bir kafatasıyla kalacaksak, delirmekte de aynı şey olsa gerek. Korkunçluğu budur delirmenin o yüzden "akıl hastası" der, hafifletmeye çalışırız şiddetini.

Durup dururken delilik de nereden çıktı diyeceksiniz. (Deli Dana hastalığı gibi) sahaflarda hiçbir şey durup dururken çıkmaz. Bir bakarsınız bir akıllı bir dosyayla çıkagelir; "Bu dosyayı bir yerlerde değerlendirirsin" der. Dosyanın adı "hasta kitaplığı"dır. Başlığın hemen altında tarif edemeyeceğim bir maviyle çizilmiş kapı ve pencere resmi var. (Kitaplığın ön cephesinden görünüş olsa gerek.) Hemen altında bir dörtlük:

"Mevsimleri rüya gibi
geçmekte hayatın
Tek arkadaş insanlara
dünyada kitaplar
Çok kimse teselliyi arıyor kül
ve dumandan
Var bazı kitaptan da teselliyi
uman".

Dosya Bakırköy'deki ruh hastalarının seçme şiir ve desenlerinden oluşmuş. Doğrusu bunlar akıllıca şeyler diye düşünüp dosyayı bir köşeye atmıştım, çünkü Sahaflar Çarşısı'nın yeterince delisi var.

Bunlardan biri, elli-ellibeş yaşlarında bir bayan. Kaç türlü delilik var bilmiyorum, ama pasaja girinceye kadar her şeyiyle normal bir bayan; giyimiyle, kuşamıyla tonton bir teyze. Teyzenin yaptığı tek normal hareket sergideki kitapları tek tek ters çevirmek, sonra da düzeltmek. Sonradan düzelteceğini bildiğimiz için hiç müdahale etmiyoruz, o da aynı işlemleri hergün yapıyor.

Konu denk düştüğü için Ayvalık'ta tanıdığım bir deliyi (!) de anmak istiyorum. Adını, sanını hatırlamıyorum, ama onu nerede görürsem göreyim kitap okurken görürdüm. Sonradan seçim zamanı (1987) SHP'nin çalışmalarına katılmıştım. Bizim deli bütün etkinliklerde hazırdı; fakat hiçbir tartışmaya, söyleşiye katılmaz, hep kitap okurdu. Kim olduğunu sorduğumda, "okumaktan delirmiş" dediler. Onu tanıyamadan Ayvalık'tan ayrıldım, ama hep "okumaktan delirmek imgesi"yle...

"Ve Adalet ve Akıl
gökyüzüne geri uçtular,
Ve heyhat onların yerine
şimdi haydutluk,
Kin, hınç, kan ve kıyım
egemen." (Ronsard)

Bilindiği gibi sürrealistler bilincin baskısından kurtulup, "Gün bir beyaz örtü gibi katlandı" gibi dizelerle ya da "–Ay nedir?– Olağanüstü bir camcı./– İlkbahar nedir?/Ateşböcekleriyle beslenmiş lamba" gibi oyunlarla (Tatlı Ceset Oyunu) bilincin uzağına gitmeye, deliliğin alanına girmeye çalışmışlardı.

Onlar ne kadar başarmışlardı bilinmez, ama "delilerin" akıllıları nasıl gördükleri bakımından onların ürünlerinin ilginç olacağı kanısındayım. Sanatın bir yanı varsa bunun uç noktadaki temsilcileri onlardır:

"Bakırköy'de akıl da yaşar
Deli de yaşar,
Lâkin şu İstanbul şehrinde
Zırdeliler akıllıyım diye
yaşar,
Akıllı niyetine yaşar."

Michel Foucault, "Deliliğin Tarihi"nde, eleştirel bir delilik bilincinden söz eder: "Bu bilinç deliliği makul, düşünülmüş, ahlâken bilge olanın tabanı üzerinde tanımlamakta ve belirlemektedir." (...) Delilik bu bilincin içinde dolaysız olarak duyulan bir tarzda hissedilmektedir." (...) "Delilik bilinci hala başlangıçta yer alan bu noktada kendinden, yani deli olmadığından emindir. Fakat deliliğin ve deli– olmamanın en ilkel dillerini değiş tokuş ettikleri karşıtlığın ortasına, zıtlıkların en canlısının içine, doğrudan doğruya farklılığın içine ne ölçüsü, ne de kavramı olmadan atılmıştır; ve zıtlık tersine dönebilir hale gelmektedir; bu sabit nokta yokluğu durumunda delilik bal gibi akıl olabilir ve delilik bilinci bizzat deliliğin gizli mevcudiyeti, onun hilesi olabilir" saptamasını yaptıktan sonra bilgelikle aynı yerde barınan bir delilik olduğunu öne sürer. Ve:

"Yolculuk yapmak için
suyun üzerindeki tekneye
binenler
Gemilerinin değil de,
karanın gittiğini görürler.
(...)
Ama kendimi ne kadar fazla
törpüler ve düzeltirsem
Bütün herkesin bana göre
saçmaladığına inanıyorum."

Örneklerini vererek "Bu dayanıksız, ama en yüce bilgeliktir" der...

Leyli meccani sinemaları izlerken...

Setenay DOĞAY

Bu yılki İstanbul Film Festivali'nin benim için diğer insanlara göre daha farklı bir yeri var. Çünkü festival kapsamındaki tüm filmlere, basın kartım olduğu için bedava giriyorum. Öncesinde "bu gazeteciliğin hiç mi faydası yok" diye düşünüyordum. Çünkü, "İstanbul'un orta yeri sinema" deniyordu denmesine ama, sinemaya gitmek, film izlemek bir sorundu... Nihayet, gazeteciliğin bir faydasını görmeye başladım ve bana böyle büyük bir sevinç tattırdı. Eeee, bu hayat pahalılığında meccani sinemaya gitmek kolay mı?

İlk gittiğim gün yine de benden para alınacağını düşündüm. (Çünkü, bu yaşa geldim para vermeden girdiğim bir yer anımsamıyorum!) Meğer ne kolaymış! Kartı göster, filme gir ve bir keyifle seyret. Kendi durumuma sevinirken, diğer yandan sinemaseverlerin ve özellikle de benim gibi öğrencilerin haline üzülmeden edemiyorum...

Kimi arkadaşlarım festivalden dolayı sinemalarda günlük işlerde çalışıyorlar. "Beyoğlu" dergisini satarak para kazananayım derken hasta oluyorlar. Ama oralarda konuşulan esas konu filmlere girememe veya bedava girmenin yolunu

Şehnaz Tango"da oynayan o çocuk geçti" gibi gelen geçenlere bakarak durumlarını biraz daha olumlamaya çalışıyorlar. İlginç olan o ki sinemasevenler, girişlerde satılan dergilere pek ilgi duymazken, bedava makyaj yapan standlara daha fazla ilgi duyuyorlar...

Festival başladığından beri yaklaşık on filme gittim. Parasız girebildiğim için filmleri kaçırmamaya çalışıyorum.

Sinema dediğin nedir ki? Koltuklarda bir filmi uyur gibi seyrederken; insanın içinden, yüreğinden uyanması ve derinleşmesi gibi bir şey...

Kimi filmlerde boş yer bile kalmazken kimilerinde on kişi ile filmi seyrettiğimiz bile oluyor. Hatta salı günü Emek Sineması'nda "Kır Yaşamı" adlı filmde, ikinci yarıda Türkçe altyazıların yazılmamasından dolayı yaklaşık on dakika boyunca filmi İngilizce seyretmek zorunda kaldık. Bu durumu protesto etmek için salonda sadece üç-beş kişi alkış tutuyordu. Bazı seyirciler, "olanla yetinmeye çalışıyor", bazıları ise, olan–bitene aldırmadan, İngilizce bildiğinden filmde geçen sahnelere gülüp duruyordu. Bu durum bir bakıma toplumumuzun genel duyarsızlığını yansıtıyordu. Bırakalım alanlarda haklarını arayanları; insanlar sinema salonlarında bile hak aramaktan, kendilerini rahatsız eden şeylere karşı çıkmaktan aciz. Üstelik karanlıkta kimse görmemesine rağmen...

Hoş, her film Türkçe altyazılı olmasına rağmen, yapılan çevirilerle hissetmek mümkün olmuyor. Bundan dolayı da hayalgücünü harekete geçirmek lazım.

Yine geçenlerde Fitaş 2 Sineması'nda filmden önce yanımda oturan basında çalışan bir arkadaşın söyledikleri beni biraz düşündürdü. Ben parasız girebildiğime sevinirken o, "saat 18.30 seansının basın mensuplarına kapalı olduğunu, bunu neden yaptıklarını bir türlü anlayamadığını" söylüyordu. Dahası, yabancı basın yerli basından daha şanslıymış ve onlar istedikleri her seansa girebiliyormuş. Ve kartları da değişikmiş. Tabii ki benim başıma ilk defa böyle bir şey geldiğinden bunları hiç düşünmemiştim, aklımdan bile geçmemişti. Ama düşününce bunları neden yaptıklarını anlayabiliyorum. Bu bir bakıma bir şairin dizelerini anımsatıyor; "kendi yurdumda gurbeteyim."

Kimi zaman günde üç filme birden gidiyorum. Daha sonra da bütün gün, karanlıkta, saatlerce film seyrederken uyumuş gibi oluyorum. Neyse ki on beş gün sürecek. On beş gün nedir ki göz açıp kapayıncaya kadar geçer.

Sinema dediğin nedir ki? Koltuklarda bir filmi uyur gibi seyrederken; insanın içinden, yüreğinden

Pencerelerde sorular... Örgütlenmeyen kaygılar...

Faize ÖZDEMİRCİLER

-I-

1995 yazında Avrupa Birliği'nden bir yetkili KKTC'de verdiği konferansta Kıbrıslırumlar'la Kıbrıslıtürkler'in sabahleyin uyanıp, kapılarını, pencerelerini açar açmaz "ne olacak bu memleketin hali" diye sormaya başladıklarını ve bunun gündelik hayatın bir parçası haline geldiğini iliştirmiş konuşmasının bir yerine... "Kıbrıs Meselesi"nin Kara Mizah'a yakınlığı ve biz Kıbrıslılar'ın kendimizle ilgili gerçekleri dışarıdan öğrenme alışkanlığımız bilinmeyen değildir! (Ne de akıllıydı şu Avrupalılar, iki gün Güney'de, üç gün Kuzey'de, birkaç günlük bakışlarla nasıl da çözüyorlardı bizi...)

Memleketin halinin ne olacağını birbirimizden kopuk, sabahlara, güneşe gözyüzüne, pencere kenarlarına sorduğumuza göre, bu aptal düğümü çözmek de elimizde diyesi geliyor insanın. Oysa, mantık ters işliyor Bizim Ada'da (?). Ve "sen olaya duygusal bakıyorsun"larla çürütülmeye çalışılıyor, "ne olacak bu memleketin hali" kaygısının pratiğe yansıyabilecek olası bir birleştirici gücü... Öne sürenler kabul etmeseler de "sen olaya duygusal bakıyorsun" demek, Resmi İdeoloji'nin baktığı yerden bakmıyorsun demek oluyor biraz da. Kendini muhalif olarak tanımlayanların duruşlarında bir bit yeniği var bu yüzden: Özü reddeden günlük politikanın, çıkar kavgalarının çürüttüğü bir yer, açtığı bir boşluk, ancak duyguyla kapanabilecek bir yırtıklık.. yürekte! "Mesele"nin bildik politikacının/politikanın durduğu yerden çözülemeyeceği ortadayken duygulara saştaşmak, ayrı bir psikolojik sorun olarak beliriyor. İnsan neden duygusal olmamalı sorusununsa politikaya eşitlenen mantıkla yanıtlanamayacağı ortada! Bunu yapmaya çalışanlar olsa olsa günümüz politikacısından boşalacak yeri dolduracaklardır, ne eksik, ne fazla... Bu anlamda kısırlığın, duyarsızlığın, gelecekteki devamını söylüyor "sen olaya duygusal bakıyorsun"lar...

-II-

Mantık (?) ters işliyor ya bizim oralarda, memleketin halinin ne olacağını soranlar, hiçbir dönemde memleketin halini düzeltme hakkına sahip olamadılar. Hak verilmezmiş, alınırmış yalan! Hak verilmediği gibi, alınmıyor da Bizim Ada'da (?)... Toplum, haklarını farkedemeyecek duruma getirilmiş bir kere. Devletle, çalışanları arasında hep süregelen "kazanılmış haklar geri alınamaz" kavgalarını hiç aşamayan hak kavramı tek düzlemde konuşuluyor; yüzeyde, yanılgıların egemen olduğu yerde... (Devletin çalışanlarına verdiği haklar... kazanılmış olanlar... biraz da suspayı anlamını taşıyanlar... bir türlü kazanılamayanlar... hak olmayıp hak sanılanlar... YARIM'ın sınırları içinde konuşulduğundan BÜTÜN'ü kucaklayamayan, YARIM kalan haklar... bir delinin bir kuyuya attığı taşı kırk akıllı çıkaramıyor hikayesine dönüşen sorular, sorunlar... ve insan haklarının en çok çiğnendiği, ama hiç konuşulmadığı, biricik, bunalımlı bir toprak parçası; KKTC!.. İnsan haklarını ayaklar altına alanlarınsa hangi düşmanlar (?) oldukları ya bilinmiyor ya da telaffuz edilemiyor.)

TC'nin KKTC'ye biraz daha para akıtmasıyla sorunun çözüleceğini sananlar Ada'nın Güney'inde işleyen sistem, tıkırında giden ekonomiye rağmen günlük konuşmalarda yerini alan "ne olacak bu memleketin hali" sorusunun Rumca versiyonunu hiç dikkate almayadursunlar... yaşam kendi yatağında duygularıyla birlikte akmaya devam ediyor. Kıbrıslırumlar'ın bu kaygısını Megali İdea'yla (1), Kıbrıslıtürkler'inki sadece ekonomiyle açıkla-

buluşuyor. Günaydın'dan Kalimera'dan önce güne soruyla başlayanlarsa iki arada bir derede... Ve Kuzey'de aralar da dereler de daha bulanık Güneydekinden. Kuzey'de umutlar kesik. Yılgınlık dolmuş yüreklere. Gözlerse Ankara'da kurulan yeni hükümetin Kıbrıs Sorunu'na yaklaşımında; gözler Kardak Kayalıkları'nda. Kahraman gazetecilerde, keçilerde papazda...

-III-

Bizi mantıklı (?) olmaya çağıran sesler, yaseminden, barış'tan Aphrodite'den ve neredeyse zeytin ağaçlarından ürker hale gelirken "Aynı Yolu Yürüyenler Farklı Yerlere Varamazlar" (2) savının üstüne gölge düşüyor. Aynı yolu yürüyenlerin yolları ayrılıyor zamanla. Yollar azalmıyor da, insan azalıyor. Birlikte yola çıkanlar duraklarda anlaşamıyorlar bir zaman sonra. Bazısı durulmayacak yerde duruyor, bazısı geçici durakları sürekli mekana dönüştürüyor, bazısı ve çok azı "yola devam" diyor çünkü... Ve ipler kopuyor! İpler sağlam olmaz ki yürekten bağlanmayınca!

Sağ'dan Sol'a sapanlara pek rastlanmaz bizim oralarda. Sol'un verecek bir şeyi yok ki umuttan başka. Bu yüzden Orta'da olanlar çoğunlukta. Orta'da olanlar, çıkarları uğruna katlanmanın en üst düzeydeki sabrını sergilerler onlar. Cemal Süreya'nın solculuğunu tartışırlar hatta. Onu okumazlar, ama sözlerini doğruyarak yaşarlar (3). Sol'dan Sağ'a sapanlarda işler daha karışık; sergiledikleri ya korkunç boyutlarda sessizlik ya da saldırganlık. Her ikisinin de çıktığı kapı aynı. Sapmışlığın yarattığı rahatsızlık gizliden gizliye vicdanlarda sürerken, bu rahatsızlığın saldırganlıkla düzelemeyeceği gerçeği de bir köşede durur. Fanatizmin tuzağına düşenlerdeyse saplantılar diz boyu... Futbol takımı tutar gibi siyasal parti tutanlar yaşamı elinden tutamazlar ya, ellerinde kala kala parti amblemleri ve renkleri kalır sonuçta... İçi boşalmış güvencirler, hiçbir yere varamayan oklar, ürüne dönüşemeyen başaklar ve daha neler neler...

Meyhane, kahvehane ve diğer hanelerde konuşulagelen "meselemiz"in bize bahşettiği paranoya yaşamın bütün alanların-

bakıyorsun"ların tınısı, "seni birileri etkiliyor"un tınısıyla birleşerek "aramızda ajanlar fink atıyor"a karışıyor. Sağ'ıyla, Sol'uyla, Orta'sıyla TEK SES'e dönüşüyor Yaşam. İnsan; sevgisiz, huzursuz, umuttan yoksun...

Nedense hep birileri vardır ve o birileri, birilerine ajanlık yapmaktadır. Tam Da Bugünlerde (4) birileri çıkıp KKTC'de muhalefet kalmadığını söylemekte: Tam Da Bugünlerde hem de liberallerden biri 2000 yılına girerken Kıbrıslıların kum torbalarının ardında yaşamalarını ayıp olarak değerlendirmekte: Tam Da Bugünlerde birileri sistemi yaşatan sessizliği bozmaya çalışmaktadır...

Yaptıklarını önemli kılmak için birilerini ajanlıkla suçlamaktan başka çare bulamayanların, çaresizliğin en güzel örneklerini oluşturdukları ortada. Sol'da da kendini gösteren akıl almaz kuşkular örgütlerin dağılmasına tasfiyeciliğe, insanın azalmasına neden oluyor. Zaman -eğer Fikret Demirağ'ın şiirindeki Yargıç Zaman'sa- Sol'un Sağ'a sunduğu bu hizmeti bir yerlere yazıyordur mutlaka!...

Sağ'da ve Sol'da egemen olan paranoyanın yarattığı soru işaretleri, ünlemler Ada'da yaşamı bulandırırken, dışarıdan yansıyan "Kıbrıs'ı satıyorlar mı" ve benzeri figüratif sorularla manzara tamamlanıyor. Satılmak sözcüğü kimsenin onuruna dokunmuyor da, Kıbrıs'ın satılacağı korkusu doluyor yüreklere. Eski, ama romantik bir şarkının (5) adını taşıyan televizyon kanalında şarkılar söyleniyor. Kulaklarımızı tırmalayan, '74 sonrasında Türkiye'nin Ada'ya gönderdiği göçmenlerden (6) yola çıkarak Kıbrıs meselesini neredeyse KÜVET SORUNU'na (7) dönüştüren gazetecilerin, diplomatların küveti, gazeteciliğin, sosyolojinin, diplomasinin neresine oturttukları Aziz Nesin'lik bir olay gibi vuruyor yüzlere. Buradan olsa olsa, gelecekte Ada'dan bir Mizah Ustası'nın çıkabileceği umudu derlenebilir. Öyle ya, fanatizmle elele yürüyen paranoyanın tablosunu kim çizebilir başka!..

Gönüllerden geçen, ama gerçekleşmesi mümkün olmayan hayallerle Sorun'un çözülemeyeceğini söyleyenler bir yanda,

simlerde rahatsız ettiğini, büyütülecek bir şey olmadığını iddia edenler diğer yanda. Kanamadan, kanserden, ölümden söz eden yok.

Aristofanes'in Tavuklar'ından (8), sanatın birleştirici gücünden ürken kahramanlarsa Kıbrıslırum gençlerle Kıbrıslıtürk gençlerin bir araya gelmesinin sakıncalarını sıralarken paranoyanın en üst kademesine tırmanıyorlar. Ada'yla ilgili en akılalmaz düşüncelerin yine Adalılarca dile getirilmesini nasıl açıklamalı, hangi kavramla? Yüreğin de, aklın da devreden çıktığı yerde, sorunun özü Rumlar karşısındaki sayısal azlığımıza indirgeniyor. Bununla da kalınmıyor, Kıbrıslıtürk kadını fazla çocuk doğurmadığı, doğurganlığını kontrol altına aldığı için suçlu ilan ediliyor! (Mesele'mizin traji–komik boyutlarından sadece biri.)

En kötüsü kadın örgütlerinden, derneklerin –ne demekse– kadın kollarından tıs çıkmıyor. Etkinlik sözcüğünün içi boşalıyor... boşalıyor... Yemekleri, çayları, kokteylleri tek etkinlik olarak sunan örgütlerimizin hangi kitlenin hangi iletişimini sağladıkları tartışma konusu bile olmuyor... Örgütlerin de örgütsüzlüğün de çok olduğu biricik bir toprak parçasına dönüşüyor KKTC... kaç alanda, kaçıncı kez "biricik" hem de!

-IV-

Larnaka'da, Girne'de pencereler açılıyor... "Bu bir iskemle sorunudur" cümleciği uçuşuyor kuşların kanatlarında, bulutlarda... Gökler biliyor da, yerler bilmiyor sorunun kaynağını... Aytotoro'da, Mağusa'da pencereler açılıyor... yaseminler tırmanıyor pancurlara... Yağmalandıktan sonra beton yığınına dönüşen sözde Kapalı Bölge Maraş'ta pencereler pancursuz.. cemile çiçekleri insana ve betona inat büyüyor savaş sonrası hatıraların taze tutulduğu bu yitik kasabada... Gökler aynı, mavi... Yanıtlar belki de orada. Ama şimdilik sadece temiz hava görünüyor. Yeter! En azından İstanbul'dan sonra...

DİPNOTLAR:

(1) Girne'de evini bırakıp Güney'e göç eden bir Kıbrıslırum'un evini özlemesi Megali İdea'yla açıklanır Kuzey'de. Ve bu özlem Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanması düşünün bir yansıması olarak değerlendirilir. Özlemlerin bile politikaya eşitlendiği ülkemizde Larnaka'daki evini özleyen bir Kıbrıslıtürk'ün Kuzeydeki Resmi İdeoloji tarafından vatan haini olarak değerlendirilmesine şaşılacak bir şey olmasa gerek!

(2) Arif Hasan Tahsin'in aynı adlı kitabı.

(3) Demokrasi çıkarları uğruna katlanma sanatıdır.

(4) Kıbrıslı şair/yazar Hakkı Yücel'in İngiltere'de yayınlanan Toplum Postası adlı gazetede komplo teorileri üzerine yazdığı yazının başlığı. (Ocak 96)

(5) Samanyolu

(6) 1974 sonrasında Kıbrıs'a gönderilen Türkiyeli nüfusun göçmen olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı hep tartışılmıştır. Bu yüzden göçmen sözcüğünü yazarken tıpkı Bizim Ada'da olduğu gibi yanına parantez açıp soru işareti koymaktan başka yapacak bir şey yok. En azından göçmen sözcüğünün içini doldurana kadar!

(7) 1974 sonrasında Kıbrıs'a gönderilen Türkiyeli göçmenlerin banyo kuvetlerinin hayvan yemliği olarak kullandıklarıyla ilgili hikayeler hep anlatılır. Bunun Kıbrıs Sorunu'nu yorumlarken bir referans olarak kullanılması kuşkusuz mantıkla bağdaşmaz. Bu, gerçek'i unutturma, Kıbrıs'ın Kuzeyinde uygulanan asimilasyonu basite indirgeme çabasıdır... Kaldı ki, ille de Soru'nu küvetle açıklamak zorunda kalacaksak, Güney'den Kuzey'e göçen ya da Kuzey'deki kendi evlerinden yine Kuzey'deki Rum evlerine yerleşen Kıbrıslıtürkler'in büyük çoğunluğunun küvetle 1974 sonrasında tanıştıklarını da bir şekilde not düşmemiz gerekecek. İnkarı yok bunun!

(8) Satirigo Tiyatrosu'nun Şubat 1996'da

'Ey gurbete çıkmış halklar', göçler nerelidir?

"Şimdi menzili yurt tutanlar/ ne yollar ne yıllardan geçeceksiniz/ çiçek atın yenilmiş asilere/ güvenin her çağda ve her yerde/ uzakları iyi bilen çocuklara/ kenar adamlarına, ateş insanlarına/ birliğiniz dağılmaz göç yollarında/ ey gurbete çıkmış halklar!" Murathan Mungan

İki yıl önce çok sevdiğim, kardeşyürek bir Kürt arkadaşımla beraber, Almanya'nın bir kentinde Yezidi bir aileye konuk olduğumda çok şaşırmıştım. Şaşırmıştım, çünkü öteki'ni (Yezidi) ilk kez görüyordum. Gelenekler, görenekler, kendi aralarındaki ilişki biçimleri benim tanıdığım Kürtlerden oldukça farklıydı. Siyaseten tanıdığımız Kürtlerden ayrı olarak, özgün gelenekleri vardı. Hane halkı ile her ilişkim, her konuşmam benim için bir yeni öğrenme biçimiydi.

Bu konukluk yeni bir keşif, keyif ve yolculuktu. Öteki'ne bir yolculuk... Kendilerini Yezidi olarak tanımlayan bir başka Öteki'nin tarihini acılarını ve var oluş biçimlerini anlamaya yönelik bir serüven...

Ertesi gün Yezidi aileden ayrılırken, "benim için ilk mektep eğitimi oldu, teşekkür ederim" türünden bir şeyler mırıldandığımda, bakışlarıyla bu duyguyu bildiklerini ima etmişlerdi...

Bu kez, yüreği yine yeşillenen sevgili mülteci gazeteci Selami İnce beni Hannover'de bir Yezidi aileyle tanıştırmak isteyince, oldukça sevinmiş ve "nazar değer de görüşemeyiz" diye duygumu içimde saklamıştım. Gülcemal, genç Yezidi çiftin evinin önüne demirlediğinde, konukluğun doğal seyri içinde öğrenmenin ikinci dönemi başlamıştı bile. Ben onlar için "canlı bir mektup" gibiydim. Ya da, yarıaçık cezaevinde açık görüş yapıyorduk. Ben, bildiklerimi, duyduklarımı bir vakanüvis gibi anlatıyordum. Gurbette olmanın getirdiği kısıtlanmışlıklar, tıpkı karabasanlı rüyalardaki gibi, koşmak isteyip de koşamama, varmak isteyip de varamama halleri çok belliydi. Çünkü, onlar "Gurbete çıkmış bir halkın" parçasıydılar...

Sözlü bir tarih çalışmasındaydık ve ben bu çalışmanın talihli bir öğrencisiydim...

"İlk gelenler Almanya'ya 30–35 yıl önce gelmişler" diyorlardı. Memlekette çok zulüm görmüşlerdi. Yıllarca dinleri yerine çizgi çekilmiş ve daha '85'te din sütununa Yezidi yazılmaya başlanmıştı

olduğunu, o sırada hastanede ziyaretine gelen annesinin Yezidi olduğunu söyleyemediğini ve o koşullarda mecburen 'Amin' demek zorunda kaldığını, anlatırken hüzünden çok, şaşkınlık vardı yüzündeki ifadede...

Anlattıklarına göre sadece Kürtler'de Yezidilik vardı, Araplar Yezidi olamazlardı. "Dininden tek vazgeçmeyen Kürtler" onlardı. Güneşe tapıyorlardı. Doğarken ve batarken güneşe tapıyorlardı. (Ya Güneş tutulduğuda ne olacaktı!) Doğuştan Yezidiydiler, özel olarak giriş olmadığını söylüyorlardı. Yezidi öldüğü zaman "Allah rahmet eylesin" denmiyordu tam tersine "yandı gitti" deniyordu. Ateş ve yanmak kültürlerinde içkindi...

Bütün"biz" tanımlarında olduğu gibi Yezidilerde de kendini koruma, önemseme ve öne çıkarma refleksi vardı. "Gerçek Kürt biziz", şeklinde özetlenebilecek bir kültürün Yezidilerde içkin olduğunu söylüyorlardı. Politikleşenler PKK'liydi. Efsane kadın Berivan'ın Yezidiliğiyle öğünüyorlardı. Bu kültür, "gerçek PKK'li biziz" şeklinde siyasete yansıyordu. Tarihsel gelişme onları, "Ya hep, ya hiçbir şey" şeklinde özetlenebilecek bir var olma biçimine zorlamıştı. Mücadele ile tanışan iyiydi ve yaptıkları işi iyi yapıyorlardı.

Almanya onlar için kendi geleneklerinin sınırlarının yeniden çizilmesini getirmişti. Ama, bir Almanla evlenen kadın bir daha Yezidi topluma alınmıyordu. Bu bir çelişki diyorlardı ama.... gelenekler vardı...

Binlerce marktan oluşan başlık parası hala gelenekti...

Aralarında kast ilişkileri olduğunu ve kastlar arasında sevme ve evlilik ilişkisinin olmadığını söylüyorlardı.

İlginç şeyler anlatıyorlardı:

"Çocukken bir aylığına Karacadağ'a giderdik... En güzel oyunlarımızı orada oynardık. Biri çevrene bir daire çizince, dairenin içinde oturmak zorundaydık. Bu bir Yezidi geleneğidir. Biri o çemberi bozana (silene) dek orada oturmak zorundasın. Bir evin çevresine çizgi (çember) çizmek kötüdür."

Bu ilginç geleneğin yorumunu merak ediyorum... Bu çizgi çizmeyle ilgili son derece ilginç öyküler anlatılıyor...

"Çizginin dışına çıkıldığında Allah'ın sınırları aşılmış oluyor" diye yorumluyorlar bu geleneği.

Sevmek "pek makbul" bir şey değildi! Aslolan geleneklerin devamıydı. Bu nedenle de kapalı bir ilişki biçimini hala devam ettiriyorlardı. Ama aşk, bütün toplumlarda olduğu gibi gelenek ve ferman dinlemiyordu.

Kadınların iç çamaşırlarının beyaz olması bir gelenekti...

Cümbüş ve karadüzen bağlama çalıyorlardı.

orada yaşıyorlardı. Irak'ta Sengal haç yeriydi. Urfa, Mardin, Diyarbakır, Batman ve Siirt'te yaşıyorlardı... Daha çok "devlete dair" nedenlerden, olumsuzluklardan dolayı yerlerini yurtlarını terketmişlerdi. Buralarda yeni bir kuşak yetişiyordu...

"Burada herkes kendini yeniden tanımlıyor. Yeni durumlar yaşıyor. Türkiye'yi burada öğreniyorum."

Kendileriyle dalga geçen bir halk, Yezidiler. Genç kadın ve genç erkek şunları söylüyorlardı:

"Almanya'da yaşayan bir Yezidi şunları söylemiş: Almanya iyi memleket, ama Alman turist neden bu kadar çok!.."

Selami bu "fıkrayı" (c)ezaevinde yatan sevgili İsmail Beşikçi'ye yazdığını ve onların koğuşta iki gün güldüklerini anlatıyor...

Sabah demir alırken bu konukluktan aklımda en çok şu tümceler kalıyor:

"Çocukken Karacadağ'a giderdik..."

Ey ahali! Duyduk duymadık demeyin!

• Atatürk'ün sevmediği bir kitap!

Kaan Aslanoğlu'nun Ekim 1995'te İnsancıl Yayınları'ndan çıkan Kişilikler adlı romanı ikinci kez toplatıldı. Daha önce İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nce toplatma kararı kaldırılan kitap Yargıtay Ceza Dairesi'nin kararıyla 13. 3. 1996 tarihinde tekrar toplatıldı...

Gerekçe, "Atatürk'e hakaret.."

• Şiir yaydan çıktı!

Yeni bir şiir dergisi daha çıktı: "Şiir Oku".

Şiir Oku'nun yazışma adresi: PK. 232. 81302 Kadıköy/İSTANBUL

• Voltanın tozuyla...

Recep Maraşlı'nın, Nayên Girtin, (Hapsedilmeyenler) adlı afiş ve resim sergisi, 30 Adar–Mart, 8 Nisan–Nisan arasında, İstiklal Caddesi, Aznavur

Sevgili Timur'a toplu yanıt

Atilla İlhan yanılabilir, ama Timur Danış yanılmamalı

İsmail DUYGULU

Timur Danış'ın SÖZ'de çıkan yazılarını takip edenler, Timur'un ekolojist sosyalist düşünce çevresinde bir araya gelen arkadaşlar hakkındaki "yargı"sını bilirler. Nedense Timur, kendilerini "Toplumcu Yeşiller", "Sosyalist Yeşiller" diye tanımlayan arkadaşları hakkında, "Yeşil hareketi sosyalist harekete eklemlemek gibi bir niyete sahip olduklarını" ve üstelik bunu da "bildiğini" ileri sürüyor. Gerçi bu yargı "yanlış" değil, ama "doğru" da değil. Çünkü, ekolojik düşünceyi sosyalist ya da klasik sosyalist düşünceyi ekolojist bir bakışla yorumlamak ile, her iki düşünceyi birbirine eklemlemek ya da her iki siyasal hareketi birbirine eklemlemek arasında farkı görebilmek gerekir.

Aslında Timur bu yöntemle biraz tartışmak istiyor ve tartışmalar yoluyla ortaya bir sonuç çıksın istiyor. Haklı olarak ÖDP içerisinde yer alan ekolojist ve yeşil düşüncedeki arkadaşlara soruyor: "Madem ki oradasınız, o halde ne yapıyorsunuz. Bunu gösterin!" Ancak sevgili Timur, henüz ÖDP'de taşlar yerli yerine oturmadı ve biz bu taşların yerine oturmasını, söyleyecek sözü olanların söylemesini, ÖDP'nin bizim kendimizi göstermemize uygun bir zemin olup olmayacağını, senin gibi bekliyoruz. ÖDP bir projedir ve bunu hep birlikte geliştirmek mümkündür.

Yeşiller ve politika

İstanbul'da Ender Eren'in kolaylaştırıcılığında düzenlediğimiz "Yeşilin siyasete yansıma biçimleri" başlıkla toplantıların devamını getirebilirsek, sanırım sadece dergi köşelerinde değil, hayatın içinde canlı tartışmalar da gerçekleştirebiliriz diye düşünüyorum. Bu tarz toplantıları Yeşiller olarak geliştirelim. Özellikle bu önerimi, Yeşil Parti Girişimi'ne soyunmuş arkadaşlara da yapıyorum. Gerçekten yeşil siyaset nedir, Türkiye'de uygulama koşulları nelerdir ve özlediğimiz bir ütopyanın yaratılmasına reel anlamda yeşil siyaset yeterli midir? Bunları konuşmaya bir başlangıç sayabiliriz bunu.

Bir kere "Yeşil" ne demek? Ekoloji bilimi açısından yeşili, cansız aleminden canlılar alemine yansıyan enerjiyi, yaşam enerjisine dönüştüren tek dünyasal varlık olarak tanımlamanın ötesinde, sosyo-ekonomik ve politik düzlemde nasıl tanımlıyoruz? İşte bu noktada, Timur'un ortak tanımının ne olduğunu merak ediyorum. Yazılarında çevrecilerle, yeşilleri eş anlamda kullanma eğilimi varsa da, bu genel tanımı açıklamıyor. Çünkü, çevrecilikle ekolojinin; ekoloji ile yeşilin, sosyo-ekonomik ve politik

Ekolojistler, mistik-metafizik ekolojistlerle, sosyal ekolojist düşünce arasında yaşanan ayrışmanın yanı sıra, sosyal ekoloji düşüncesi de, özgürlükçü-liberter ekoloji ve toplumcu ekoloji olarak da ayrı anlamlara kadar vardı.

Bu tartışmalar seyrinde, sosyal ekolojik görüşü çerçevesinde siyasal yeşil anlayışa odaklanan arkadaşlarımızı "ekoloji ve devrim" fikri birleştirdi belki ama, "Barış ağacı platformu"nda takınılan tavır ile 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Leyla Zana'ya "Barış ağacı hediyesi" ve açıklaması ayrıştırdı. Etik olmayan grupsal ilişkiler bir yana, kemalist eğilimler bu ayrışmayı netleştirdi. Bunun en somut örneğini 24 Aralık milletvekili genel seçimlerinde gördük. Bilge Contepe'nin de içerisinde yer aldığı "Emek, Barış, Özgürlük Bloku" ile İşçi Partisi'ni destekleme sürecinde çok net bir şekilde, "savaşa karşı" alınan tutum bize gereken dersi verdi. Bu saflaşma da iyi oldu. Ayrıştığımız arkadaşlarla aramızdaki tartışmaların kişisel tartışmalar olmadığı, sanırım böylelikle görüldü.

Şimdilerde de, "Yeşil Parti Girişimi" etrafında yer alan arkadaşlarım ayrı bir çalışması var. 1986-87 yıllarında Ankara Çevre Duyarlılığı Yayma Grubu'na devam ederken, yanı sıra Kara Sanat'ı yayımlayan ve Dalyan'da açlık eylemi gerçekleştiren arkadaşları, Radikal Demokratik Parti (sonradan Radikal Demokratik Yeşil Parti adı ile anıldı) ve İzmir kaynaklı Yeşil Parti girişimlerini de izledik. Görüldü ki, İbrahim Eren, o tarihlerde de sosyal demokrat ve kemalist bir çizgi ile çevreciliği, tarih korumacılığını ve farklı cinsel kimlikleri bir araya getirme çabasını, kendisi "başta" olmak kaydı ile sürdürüyordu. Çünkü, perspektiften değil, belirli kişiler üzerinden politika geliştirme anlayışı vardı. Sonradan Yeşil Parti kurulunca da, "ağza alınmadık laflar"ı başta o etmişti. Çünkü, Yeşil Parti kurulmuş ve kendisine bir genel başkan bulmuştu.

Ankara Çevre Duyarlılığı Yayma Grubu'nun genel katılımcıları gibi ben de Yeşil Parti'ye sıcak bakmamış, sivil yerel örgütlenmelerin, özyönetim ilişkilerinin gelişmesinden sonraki bir aşamada Yeşil Parti'nin başarılı olabileceğini düşünmüştük. Ancak Antalya'ya taşınıp da avukatlık stajı yaptığım dönemde, kentin kısır politik sürecinden dolayı Yeşil Parti'nin üyesi olmama karşın, Feridun Çalışır'ın il başkanlığında bir ay süren üyeliğim sonucunda, Yeşil Parti tarihinde ilk kez partiden "fiilen ihraç" edilen kişi örneğini ben oluşturdum. 27 Mart yerel genel seçimlerinde Feridun Çalışır, Demokratik Sol Parti'nin, biz de Birleşik Sosyalist Alternatif'in yanında yer almıştık. Aramızdaki fark bu kadar açıktı.

Kapitalizm ve çevre

"2000'li yıllarda sorunumuz kapitalist düzeni, emperyalist sistemi ortadan kaldırmakla çözülmüyor. Bu mülkiyet ve üretim ilişkilerine yataklık yapan sanayi uygarlığını aşmak, komünist uygarlığa, büyük uyum düzenine sıçrama yapmak gerekiyor" diyen Ergun Adaklı'nın SÖZ'de yayımlanan "Sorun programın ötesinde..." başlıklı yazısında belirttiği gibi; "Bugün de sanayi uygarlığının mükemmelleşip, tıkanma dönemini yaşıyoruz." Bu nedenle, "Ya doğayla çatışan sanayinin ve kapitalist özel mülkiyetin kısa vadeli çıkara çalışan aklı ve iradesi; ya da evrenle ve doğayla uyumu esas alan komünal toplumun bilinci ve planlaması" arasında ortaya koymamız gerekiyor. "Sanayi devriminin öncüllüğüne soyunan 19. yüzyıl marksizmini, sanayi toplumu sınırlarıyla yetinen 20. yüzyıl reel sosyalizmini ileriye doğru aşan ve kapitalizmi, üretim ve tüketim modelleriyle tümden aşmayı hedefleyen" bir perspektifi netleştirebilmeliyiz. Adaklı'nın haklı olarak dediği gibi, "Özgür insanı eksen alarak, toplumla ve doğayla ilişkilerini yeniden düzenlemek ve her iki yabancılaşmayı yok etmek için kilit adım; kapitalist özel mülkiyeti ortadan kaldırmak; paylaşım ilişkilerini gerçek anlamda esas almak" gerekiyor. Sistemden kopuşu hedeflemeyen ve "eleştirel" boyutta kalan Yeşil hareket, Avrupa'da olduğu gibi, burjuva partileri ve toplumu uyarıcı ve reforme edici işlevden öteye geçemiyor. Toplumsal dönüşüm projesi olarak ÖDP içerisinde yer alan Yeşillerle, bu projede yer almayanlar arasındaki temel farkı bu bakış oluşturuyor.

Biraz da insafla, 2. Dünya Savaşı sonrası Sovyetler Birliği'nin Stalin yönetimi, faşizme karşı ciddi bir sınav vermişken, sosyalist ilkelerde sınıfta kalınca, 1960'lı yılların romantik rüzgarının ardından başlayan yeni arayışlarla Yeşil harekete gelinmiştir. Ancak bilinmelidir ki, bu düşüncenin temelleri sadece bu tarihle sınırlı görülemez. İnsanlık tarihini doğaya karşı yürüttüğü mücadele üzerinden esas alan 19. yüzyıl marksist yaklaşımına karşı, liberter Kropotkin'in ekoloji üzerine görüşleri bu tarihlerin çok çok öncülüdür. Bu nedenle, liberter arkadaşların önermelerini de yabana atmamak gerekir diye düşünüyorum.

Atilla İlhan, ÖDP üzerinden belki çevrecilere eleştiri getirebilir sevgili Timur. Atilla İlhan'ın haklı olduğu yönleri, sen yazının sonunda belirtmişsin.

bildiği "Pet toplayan çocuklar"dan olmadığımızı anlatmışsın. Saynur Abla'nın kulakları çınlasın. Atilla İlhan'a herhalde o ayrıca bir yanıt verir. Ancak sevgili Timur, nasıl bir tedbir alalım da, bir daha Atilla İlhan böyle demesin? Bunun yanıtlarını birlikte aramaktan başka çaremiz var mı?

Kazablanka toplantısı sırasında Sevgili Ender Eren'in de bulunduğu bir sırada, kendi aramızda konuşmuştuk; ÖDP içerisinde yer almak isteyenler ile şimdilik bağımsız kalmak isteyenler olarak, Ender "bağımsız bir yeşil" olarak kalmayı istediğini ifade etti. Ben, Aslı, Bilge, Hatice ve Kaya ise ÖDP içerisinde siyaset yapmayı tercih edeceğimizi bildirdik. Ancak birlikte bir tespitimiz daha vardı: Hem içeride, hem dışarıda kalan yeşiller olarak, birlikteliğimizin hem düşünsel ve hem de eylemsel süreçte sürmesi ve karşılıklı yardımlaşmamızın gerekliliğiydi. Bu bizim için anlamlıydı, çünkü bizi yandan siyaseti, kendisini "parti olmayan parti" diye tanımlayan ÖDP içerisinden, hem de dışarıdan sivil inisiyatiflerden doğru üretebilirdik. Aslında bizi bir araya getiren en önemli ortak özellik, "yeşil siyaset" yapma istemiydi. Bu istemimizi her iki cenahtan sürdürme fikri hiç de yabana atılır bir düşünce değildi.

ÖDP'de buluşmak

ÖDP içerisinde yer alan Yeşillerin, aslında dışarıdan herkesin bildiği gibi bir program ve tüzük oluşumu sürecinde diğer bileşenler düzeyinde bir katılımı olmadı. Yani hem BSP ve hem de GBK Parti Girişimi sürecinden gelen arkadaşların temsilcileri gibi, bir "taraf" olarak hiçbir zaman kendimizi düşünmedik. Biz projenin olumluluğunda bir araya geldik ve katıldık. Gelinen noktada ise, Saruhan Oluç, Kenan Kalyon, Ergun Adaklı, Ufuk Uras, Bülent Forta gibi arkadaşların, ekolojik bakışta geri olmadıkları, aksine Ender'in bir ifadesiyle, bizim bu arkadaşlara göre, "çok hafif" kaldığımız bile düşünülebilir. Bu demektir ki, aslında ekolojist sosyalizm fikriyatı sadece bizim değil, bizim dışımızda görünen daha birçok kişinin savunduğu bir düşüncedir. ÖDP bu yeni buluşmanın adresi görünümündedir.

Türkiye'nin dört bir yanında yaşayan ekolojist düşüncedeki insanların iletişim ve eylemsel etkinlikleri zayıf kalıyor. Bir de şu "bir bölen"ler, ""tek başına kalmak pahasına da olsa, doğru bildiklerini savunmaktan geri durmayan"lar, ama sürekli "grupçu" davranıp, yeşil hareketi "kendisinden menkul sanan"lar var ya sevgili Timur, seni de, bizi de ayrı ayrı yerlere oturtuveriyorlar. Gereksiz tartışmadan uzakta; dostça, etik ilişkilerimizi hiç bozmadan

alanlarımızı birlikte tasarlamakta yarar var.

Ama kısır tartışmalardan, grupçu yaklaşımlardan, "demoralize" olmamız nedeniyle çalışmalarımız bilindiği gibi sönümlendi. Bazı arkadaşlarımız eski canlılığını, eski şevkini yitirdi. Ender ikide bir "yorulduğundan" söz eder oldu. Geçenlerde Aynur, "Yeşil Parti Girişimi"nin çağrı yazısını gönderdi. Görüşelim, tartışalım dedim. Yeniyüzyıl'da çıkan bir haber yine arkadaşlarımızın arasında "komplo" dedikodularına neden oldu. Artık bu "komplo teorileri"ni aşalım ve güzel yarınları kurmak için hep birlikte olalım. Kendi aramızda, düşünsel farklılıklarımız olabilir. Farklı yöntemleri kullanıyor ve farklı yollardan gidiyor olabiliriz. Ama bir gerçek var ki, birbirimizi anlamaya hala ihtiyacımız var.

Aynılar aynı, ayrılar ayrı durmalı

Şimdi böyle bir eksende, Dünya Dostları sürecimizi hepimiz biliyoruz. Birleşik Sosyalist Alternatif ile birlikte bir grup arkadaş, bu sürece katıldık ve aynı zamanda Dünya Dostları Derneği'ni oluşturduk. Bu süreci birlikte yaşadığımız arkadaşlarımız da şimdilerde kendi içlerinde bir ayrışma süreci yaşıyorlar. Birleşik Sosyalist Alternatif'e "ilerlemeci, sanayici" eleştirisini "haklı" olarak getiren arkadaşlarımız diğer yandan ise, sosyalist mücadele tarihi şaibeli olan, klasik reel sosyalist anlayışı savunan ve kemalizm popülizmine sarılan İşçi Partisi yanında durdular. Bununla da yetinmeyip, eski Yeşiller Partisi'nin amblemini de kullanarak, sanki Yeşiller, İşçi Partisi'ni destekliyor imajı vermeye çalıştılar. "32. Gün faciası" sonrası, ne düşündüler bilemiyoruz ama gelecek günler bu ayrışmanın ne kadar yararlı bir ayrışma olduğunu gösterecek. Aynılar aynı, ayrılar ayrı olmalıdır. Bu durum da ekolojik yaşama pek de aykırı değildir.

Dünya Dostları'nın ayrışması sonucunda, Dünya Dostları Derneği "grupçu" ve "egemen" arkadaşlara terkedilmiştir. Çünkü bizim, hiçbir zaman iktidar hırsımız olmadı ve antiotoriter, antihiyerarşik anlayışları savunmaya inanarak devam ediyoruz. Bakalım bu arkadaşlar "3. Ütopyalar Toplantısı"nda bu dar grupçuluklarını aşabilecekler mi? Darala darala ne kadar kaldıklarını 27-30 Nisan'da sanırım anlarlar diye düşünüyorum. Üstelik bu yıl "etik" tartışmalar da yapılacakmış. Belki bu tartışmalar sonrası yeniden bu arkadaşlarla ilişkileri gözden geçirmek mümkün olabilir.

ÖDP'nin oluşumu, program yazılımı gibi süreçleri yaşarken, sevgili Timur'un adını andığı arkadaşlar olarak birlikteydik. Ancak, "biz" diye tanımladığımız arkadaş sayısı kaç kişiydi ki, koskoca ÖDP bileşenlerine mevcuttan daha fazla etki edelim? Elbette ki, diğer birçok konuda sevgili üzerine birkaç laf yazmakla, o parti ekolojist bir parti olmaz. Ancak, ÖDP'ye katılırken, ideolojik krizden korktuğumuzdan değil, Türkiye şartlarından hareket ettiğimizi düşünüyorum. Gönlümüzün bir kısmı Greenpeace'in bazı görüşlerine yatıyor olmasına karşın, biz gönlümüzün bir kısmı ile yaşamıyoruz. Bizim gönlümüz hem iklim değişikliklerine yol açan sanayi tesislerinde çalışan emekçilerin ürettiklerine yabancılaşmasına ve emek sömürüsüne karşı yürütülen mücadeleden, hem Kürt halkına karşı ve bütün dünyada yürütülen savaşa karşı barıştan, hem de bütün insanların birey ve toplum olarak özgürleşmesinden yana. Bu bütünsellik çerçevesinde baktığımızda "ekolojik, feminist, özgürlükçü, demokratik, yerel inisiyatiflere dayalı bir sosyalizm ütopyası"nı anlamamız mümkün olur. Gönlümüz işte bu ütopyaya kadar uzanıyor ve konuşacağımız daha çok şeylerin olduğu ortaya çıkıyor.

Derdimizi ÖDP içinde anlatamazsak...

Açıkçası ne yeşil hareketi klasik sosyalist hareket olarak algılıyorum, ne de klasik sosyalist hareketi yeşil harekete benzetiyorum. Rudolf Bahro'nun önermesi ile bütünü böyle algılama hafifliğine düştüğümüzü de sanmıyorum. Türkiye'de yeşil düşünce, yeşil hareket henüz tam olarak kavramlarını yerli yerine koyabilmiş değildir. Bütünsel bir düşünce sistematiği Avrupa yeşil hareketinde de yoktur, henüz oluşmamıştır. Ancak bilinen şu ki, yeşil düşünceye neresinden bakarsanız bakın, solda olduğunu reddedemezsiniz. ÖDP'yi izleyeceğini ifade eden Timur Danış, izleğini sanırım bu bakıştan geliştirecektir. Böyle olursa, kısa bir dönem için ayrı gibi görünen yolumuzun bir gün bir yerde mutlaka kesişmesi mümkündür.

Timur, nükleer santrallerle ilgili ÖDP programında bir bölüm olmadığından yakınırken düşündüm. Program genel perspektifleri sunmalıydı, her özel durumu programda aramak yersizdi. İşte ÖDP Merkez Yürütme Kurulu, hem nükleer enerjiye karşı olduğunu ve hem de 19 Mart'ta Adana 1. İdare Mahkemesi'nde görülecek Akkuyu Nükleer Santrali'ne ilişkin davayı izleyeceğini açıkladı. Bu karar ve benzerleri, Timur'un tek tek sorularına yanıt oluşturabilir. Ancak ekolojik sosyalist fikriyat etrafında birleşen arkadaşları tek tek kararlar, tek tek komisyonlar ikna edemez. Örneğin biz, ÖDP'de bir çevre veya ekoloji komisyonu gibi bir mantığa karşıyız. Nasıl ki, ÖDP'de "sosyalizm komisyonu" gibi bir önerme olamazsa, "ekoloji komisyonu" da olamaz. Çünkü bu bir düşünsel perspektiftir. Düşünsel ifade, bütünün içerisine sindirilmelidir. Demek oluyor ki, Timur'dan daha fazla arayışlarımız ve beklentilerimiz varken, bu arayışlarımızı "ÖDP'nin içinden, dışarıya kapanmadan" sürdürüyoruz. Sadece fabrikaları tartışmak, nükleer santrale karşı çıkmak, programda güzel laflar bulmak yönüyle değil, bütünsel düşünce perspektifi çerçevesinde düşünmek ve bunu ÖDP içerisindekilerle de paylaşmak amacındayız. Türkiye'de, kendi yeşil siyasal bakışını, ÖDP gibi politize olmuş kitle içerisinde anlatamayanların, sokaktaki insanlara siyaset teorisi anlamında bir yeşil perspektif sunmasının olası şartları olabilir mi? Yeşil bireylerin, örgütsüz örgütlülükleri olan platformlar, ancak ortak eylemlilikler boyutunda kalmaz mı? Bununla da eylem sürecini aşan, bütünsel bir dünya görüşünü oluşturmak mümkün mü? Varsa bundan başka yol, biz o yolu ilanihaye reddedenlerden olmayacağız.

DKÖ ve sendikalara yaklaşım

Doğan HALİS

Siyasal partilerin veya hareketlerin DKÖ (Demokratik kitle örgütleri) ve sendikalara yaklaşımı öteden beri tartışılagelmiştir.

Geçmiş deneylerde yaşanan "indirgemeci" anlayışlar, kitle örgütlerini vesayet altına almaya yönelen, "yukarılarda bir yerden" alınan kararların "aşağılardaki bir yere" aktarılması egemen tarzı oluşturmuştur. Peki üretildiği sanılan "yüksek politikalar!" nereden, hangi toplumsal kaynaklardan beslenmekteydi?

Adına siyaset yapılan emekçi kitlelerle bağların yeterince oluşmadığı, sendikal ve sosyalist hareketin ayrı kanallardan aktığı dönemlerde yaygın tarzın başka türlü olması zaten beklenemezdi.

Bu yaygın tarz kitle örgütlenmelerinde sıkıntılı süreçlerin yaşanmasını getirmiştir.

Emekçilerden yaşam içinde beslenen kanallar tıkalı olunca, ideolojik ve politik hat oluşturma çeviri kaynaklarına yönelmiş veya başka ülke deneyleri veya verili siyasal yapılanmalar esas alınmıştır. Bunda başka etmenlerin etkisi olmakla beraber, siyasal yapılanmaların gençlik kökenli olmalarının da payı tayin edici olmuştur.

DKÖ ve sendikalara yaklaşım siyaset yapma tarzıyla da doğrudan ilintilidir.

Burjuva siyaset kurumlarının "temsili" düzeydeki siyaset yapma tarzlarının aksine "doğrudan katılımı" esas alan siyasal hat izlemek geçmiş zorlukları aşmak bakımından gereklidir. Bu kendini yenileme konusunda aynı yerde durmakta ısrar eden hareketler için geçerli olmayabilir. Buna ayrıca çeşitli gerekçeler de yaratılabilir.

Güncelliği ve örgütlülüğünün henüz çok başında olan ÖDP açısından da geçerli olması gereken böyle bir tarzdır. Ayrıca oluşum biçimi de böyle bir tarzı gerekli kılmaktadır.

ÖDP açısından sözkonusu olması gereken, kitle örgütlerini, gençlik hareketlerini kendisine bağlı veya bağımlı kılmak değildir. Olması gereken, kitle örgütleri, inisiyatifleriyle birlikte siyasal tutum almak ve parti aracılığıyla siyasal taleplerini ifade etmelerine olanak sağlamaktır.

bağımsızlıklarını korumaları gerektiği savunulmalıdır. Bu bağımsızlık, sadece düzen partileri karşısında değil, işçi sınıfı partileri veya hareketleri iddiasındaki siyasal yapılar karşısında da korunmalıdır.

Anlatılmak istenenden kitle örgütleriyle aramıza "duvar örelim" şeklinde anlaşılmamalıdır. Somutlamak gerekirse; ÖDP sendikaların başına siyasi şefler atamamalıdır. Sendikaların kendi özgünlüklerini yaşamalarına saygı duyulmalıdır. Günlük faaliyetlerine ve genel kurullarına müdahaleci tutum alınmamalıdır.

Burada akla bir soru gelebilir. ÖDP yanlısı bir işçi olmayacak mıdır? Olursa parti ile ilişkisini, kendi sendikasındaki tutumunu nasıl ifade edecektir? Bu sorunun açık olan yanıtı; ÖDP'nin siyasal hattına uygun davranmak, şeklinde olmalıdır. Üzerinde ısrarla durmak istediğimiz indirgemeci siyasal tarzdır. Sendikasında, derneğinde, demokratik işleyiş açısından sorun yaşamayan herhangi birisi kendisini nasıl ifade edebiliyorsa o da ifade edebilecektir.

Örneğin, ülke düzeyinde açılmış bir siyasal kampanya varsa, doğal olarak siyasal tutum takınan bir işçi kendi sendikasının bu kampanyaya dahil olmasını isteyebilmelidir.

Burada altı çizilmesi gereken sorun karar alma ve katılım süreçlerine ilişkindir. Geçmişte yaygın yol ve yöntem, siyasal mücadele alanından alınmış bir kararı kitle örgütlerine, dayatma yoluyla indirgemekti. Sonuçta kitlelerin dahil edilmediği bir karara uyum ve tabiliğin istenmesinin geçerli olmadığı görülmüştür.

Dikkat edildiğinde anlatılmaya çalışılan kurumsal düzeydeki ilişkilerdir. Diğer bir yanıyla da kurum içindeki bireylere ilişkin olanıdır.

Sendikal hareketin ve DKÖ'nün sol ve sosyalist hareketlerle ideolojik ve politik hat izlemeleri örgütsel bağımsızlıklarına zarar getirmez. Örgütsel bağımsızlık ekonomik ve demokratik mücadele boyutlarına hapsolmayı getirmemelidir.

İşçi ve emekçi hareketine yöneltilen ağır saldırılar daha çok siyasallaşmayı zorunlu kılmaktadır. Sonuçta kendi alanından iyi örgütlenmiş ve bileşenleriyle barışık siyasal bir hareket, sendikal harekete güç verecek, sendikal hareketten beslenmediği oranda da cılız kalacaktır.

DİSK, Yönetim Kurulu üyesi

Nükleer karşıtı haftalık gazete

Akkuyu Postası

Akkuyu Postası nükleer santral yapılması planlanan **Silifke Akkuyu** yöresinde yaşayan insanların ve Türkiye çapında etkinliklerini sürdürennükleer karşıtı grup ve inisiyatiflerin sesini duyurmayı amaçlıyor. **Akkuyu Postası**, nükleer enerjiyle ilgili bilimsel ve güncel yazı ve röportajlar ile anti-nükleer kamuoyu oluşmasına katkıda bulunmaya çalışacak.

Suskunluğumuz bir gün bitecek

Latife-Ayfer

Kadın cinsinin cins olarak ezilme tarihi, anaerkil aile yapısından ataerkil aile yapısına geçildiği tarihle başlamıştır. Bir yanıyla sınıflı toplumların tarih sahnesine çıkması, kadın cinsinin ezilmesi ve baskı altına alınması sürecini de başlatmıştır. Kısacası erkek egemen toplum ilişkileri, bugünün bir sorunu olmaktan öte bin yılları kapsayan bir sürecin sorunudur.

Tarihsel olarak ortaya çıkmış her üretim ilişkisi, erkek egemenliğinin kendine içselleştirmiş ve daha üst bir düzeye çıkarmıştır. Sınıflı toplumlar tarih sahnesinden silinmedikçe, üretim araçlarının özel mülkiyeti varlığını sürdürdükçe, kadın cinsinin ezilmeden kurtulması olanaksızdır.

İki cinsi de içeren sosyalist örgütlenmelerde de kadınların işi daha zor. Kadınlar bu örgütlenmelerde bir yandan sisteme karşı, bir yandan da erkek egemen anlayış ve onun taşıyıcısı erkeklere karşı mücadele veriyorlar.

Buradan kalkarak kadınların kurtuluşunu, kadın cinsinin erkek cinsi ile eşitliğinin ve özgürleşmesinin sağlanmasını geleceğe havale etmek, gelecekte de bu çelişkinin çözümünü imkansızlaştırır. Yaşanan tarihsel ve toplumsal deneyler bu yaklaşımla sorunun çözülmediğinin göstergesidir. Sosyalizm kadın cinsinin kurtuluşunun maddi koşullarını yaratır. Yarını bugünden yaşamak ve oluşturmak perspektifi ile, bugünden çelişkinin kendi özgün biçimi ile kendisini ifade etmesi ve bu ifade tarzı üzerinden kadın kurtuluş hareketi ve bağımsız kadın örgütlenmesi bir zorunluluktur.

Sorunun, hem uzun bir tarihsel geçmişe sahip olması, hem de kapitalizmle içselleşmesi erkek egemen anlayışa karşı özgün bir alanın mücadelesini içermesi, kadın kurtuluş hareketini demokratik muhtevalı bir hareket kılar.

Her demokratik örgütlenmede ezilenin lehine bir ayrımcılık, koşulların bugünden eşitlenmesi yönünde bir adımdır. Pozitif ayrımcılık demokratik örgütlerde vazgeçilmez bir yaklaşım olmalı, bu yaklaşımın gereği cins ayrımcılığına karşı olmak ilkesi, demokratik her örgütte vazgeçilmez bir ilke olarak savunulmalıdır.

Alanın sorunlarına karşı her demokratik örgüte insanların duyarlılığını artırmak ve bu örgütlerde erkek egemen ilişkilerin kırılması sürecini hızlandırmak için kadın komisyonları oluşturulması bir gerekliliktir. Her örgütlenme bir ihtiyaçtan doğduğuna göre bu örgütler içerisinde kadın örgütlenmesini gerektiren ihtiyaçlar "nasıl bir örgütlülük" sorusuna yanıt üretecektir.

Dünden bugüne suskunluğumuzu aşıp, konuşmaya başladığımızdan beri, yaşamlarımızın öznesi olma yolunda cılız da olsa kazanımlar elde edildi.

ÖDP tüzüğünde yer alan "her türlü organ seçimlerinde kadın üyelerin seçilmek için aday olmaları halinde organ tam sayısının yüzde 30'u oranında lehte ayrımcılık uygulanır" maddesi ile getirilen kota, içimizdeki ilişkilerin düzenlenebilmesi için pozitif ayrımcılığın bir gereğidir. Kota, bugüne kadar söz ve karar organlarında olmayan ya da yok denecek kadar az olan kadınların önünü açmak, teşvik etmek, özgüvenlerini kazanmaları için fırsat eşitliğinden mağdur ezilen cinse yönetim birimlerinde kendi sözlerini söyleme fısatı vermesi açısından, kadınlar lehine önemli bir adımdır. Fırsat eşitliğinin olmadığı yerde, ezilen konumda olanların eşitlik ve özgürlük mücadelesinde geçici, ama önemli bir adım olan kotayı, eşitlik adına yaratılan ezme-ezilme ilişkilerinin yaşanmadığı, her iki cinsin koşullarının eşit olduğu, her türlü fırsat eşitliğinin sağlandığı ilişkiler ağı içinde, taraflardan biri lehine kota savunulursa, ancak o zaman eşitsizliği savunursun.

Ayrıca, ÖDP'nin çok çeşitli muhalif grupları içinde barındırmasından yola çıkarak, parti içindeki örneğin, yeşillerin, anarşistlerin, savaş karşıtlarının "bizler de aziz, parti içinde fikirlerimizi yönetimler aracılığı ile uygulamaya koyamıyoruz, bu yüzden biz de kota istiyoruz, deme hakkına sahiptirler" demek, kotanın içeriğini boşaltmaktır. Acaba, parti içindeki gruplar arasında yaşanan ilişkiler, hangi ezme-ezilme ilişkisine dahil; ulusal, sınıfsal, cinsel?.. Burada söylenecek çok söz var. Birincisi, kadınların aday olmaları halinde yüzde 30 oranında yönetim organlarında yer almalarını güvence altına alan ÖDP'nin tüzüğü, aynı zamanda partide çoğulculuğu, farklılıkların meşruiyetini ve azınlığın haklarını güvence altına alan bir seçim sistemi uygulamasıyla, nicel olarak az olan grupları, çevreleri hatta tek tek bireyleri bile korumaktadır. İkincisi, kadınlar sayıca az oldukları için -kaldı ki kadınların partilerde, demokratik kitle örgütlerinde vb. sayıca az olmaları da erkek egemen anlayışın bir ürünüdür. Çünkü, evin dört duvarı içinde yapılacak o kadar çok işi var ki... Ayrıca, erkeklerinin çalışmaları, politika, sendika ve diğer tüm etkinliklerle uğraşmaları için bir sonraki güne hazırlamak zorundalar- değil, erkek egemen anlayışla kuşatılmışlıkları sonucu söz ve karar organlarında bugüne kadar yer almadıklarından/alamadıklarından dolayı kota istiyorlar. Şimdiye kadar tek cinsin temsilcilerinden oluşan yönetim organları, kota ile tek cinsin değil, iki cinsin de içinde bulunduğu organlar haline dönüşecektir. İşte bu yüzden kota, gerek kalmayacağı güne kadar biz kadınların yönetim organlarında olmamızın güvencesidir.

Her şey suskunluğumuzla, "gönüllü kabullülüğümüz" ile başladı, konuşmaya, sorgulamaya ve mücadele etmeye başladığımızda farklı bir evreye girecek, sınıfsız, sömürüsüz bir topluma ulaştığımızda ise bitecek.

Söylem

Cemil VARLIK

Bir "söylem"dir gidiyor. Marksist söylem şöyle de, liberali böyle, onun söyleminde şu var da, bununkinde o yok... Kendimi alamıyorum ve ne yazsam, olur olmaz yerde bir "söylem" sözcüğü kalemimden dökülüyor.

— Hadi canım bırak bu söylemi...

"Yave" diyeceğim ya "söylem" sözcüğü çıkıveriyor ağzımdan.

Geçenlerde vapurda kulak misafiri oldum:

— Abi, herif bi konuştu, bi konuştu, karşısındakinin söylemini ağzına tıkadı.

İlkokulda Balta lâkaplı bir sınıf arkadaşım vardı. Öğretmen tahtaya yazar, o defterine geçirir, öğretmen silince o da silerdi. Kelimeleri cümlede kullanma alıştırması yapardık:

Öğretmen "hayat" derdi, Balta "yolda bir hayat gördüm" diye yanıtlardı.

— Söylem!..

— Yolda bir söylem gördüm!..

Hay görmez olaydım.

Bu sözcükle ilk kez bir şiirin basım provasını tashih ederken karşılaştım.

"derelerin söylemi
istediği bir şey mi?"

"Söylemi" sözcüğünden "me" eksik sanmış, şiiri şöyle düzeltmiştim:

"derelerin söylememi
istediği bir şey mi?"

Şair küplere binmişti.

Derelerin bir söylemi olduğunu, bu söylemin de bir şey istediğini sandığını uzun uzun anlattı.

— Derelerin söylemi ne demek üstat?

Böylece söylem sözcüğünün şırıltı anlamına geldiğini öğrenmiş oluyordum.

Susuzluk üstüne yazdığım bir makalede, sevgili arkadaşım Balta'yı anarak bu anlamıyla "söylem"i cümle içinde kullandım.

"Ne zamandır musluklarımızın gür söylemine hasret kaldık... Söylemli bir ses duysak, su akıyor sanarak yataklarımızdan fırlıyoruz. Belediyemize soruyoruz: Su söylemleri ne zaman evlerimizi şenlendirecek?"

Söylemin şırıltı oluşuna tam alışıyordum ki, oğlum bana bir vesileyle çıkıştı:

— Boşver be baba bu söylemi!..

— Ne söylemi ulan?

Para istemiş, ben de ay sonu nedeniyle cebimde peş para kalmadığına oğlanı inandırmaya çalışmıştım. Bizimki "söylem"i "martaval", "palavra" yerine kullanıyordu.

Ona laf anlatmaya çalışıyordum ki, annesi mutfaktan bağırarak;

— Kulağıma bir söylem geldi, dedi, maaşlara zam yapılacakmış... Doğru mu hû'cum?...

Tövbeler olsun, hem kulağıma bir martaval geldi diyor, hem de doğru mu diye soruyor... Bunun mantık hatası olduğunu, martavalın doğru olmayan bir şey olduğuna göre doğru olamaya—

— Ne mantığı, ne martavalı be adam, söylenti demeye getiriyorum.

Gazetede oturmuş konuşuyoruz.

— Çiller istifa edecekmiş diye bir söylenti var...

Aldırmadık. Rakip gazetelerde manşet "Çiller istifa edecek..." Etmeyeceğini öğrenince, ertesi gün manşeti atıyorum:

"Çiller'in istifa edeceği söylemi fos çıktı!"

Söylemi yanlış kullandığım söylenerek primim kesildi. İşlerin çatallaşmaya başladığının ayırdına vardığımda, şu "söylem" sözcüğünün ne olduğunu aklı başında birinden öğrenmeye karar verdim.

— Afedersiniz Ali Bey, "söylem" sözcüğünün lügat manası nedir acaba?

— Efendim, "söylem" söylemekten gelen bir sözcüktür ki, esasen "ifade" gibi bir şeydir.

Ertesi gün bizim gazetenin manşeti bendenizin marifeti olarak şöyle yayınlandı:

"DGM Başsavcısı Demiral, DEP'lilerin söylemini aldı..."

Altta ise devamla:

"Sanıklar söylemlerinin işkence altında alındığını ifade ettiler."

Bu son söylem yüzünden işime son verildi.

nılır?" adını taşıyan bir inceleme kitabı hazırlıyorum. Ayrıca, bu sınırsız ve riskli kullanımlı söz yüzünden, haddim olmayarak şiir de yazmaya başladım. İzninizle akrostiş tarzında yazdığım bir şiiri aktarayım efendim:

"Söylem
Sen benim söylemimsin
Öpüşün ayrı söylem
Yakışın ayrı söylem
Leylak renginde misin
Erik lezzetinde mi
Manan ki içimde hicran yarası."

Bir de şu:

Aman doktor
canım cicim doktor
derdime bir söylem
söylemsiz dertlere düştüm
aman bana bir söylem

Maçlarda da yaradana sığınıp şöyle haykırıyorum:

Fincanı taştan oyarlar
Söyleme böyle.....
Eve sesim kısılmış, perişan geliyorum.

— Boyun devrilsin herif, o maç senin, bu maç benim sürt dur bakalım. Ayol Söylem'in maması mı bitti, bezi mi kalmadı umurunda değil.

Bu söylem de neyin nesi demeyin. Kırkımızdan sonra bir kaza oldu, tekne kazıntısı nurtopu gibi bir oğlan köleniz... Karım "amma da manâsız bir şey yaptık" der demez:

— Aman oğlanın adı Söylem olsun deyiver-

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Psikoz manik depresyon

"Sadece tek hattımız vardır. Lütfen çalışanlar dışında telefonu meşgul etmeyiniz" (Marx–Engels)

Memleketin gidişatına kafayı taka taka sonunda delirdim. Her şey aniden oldu. O gece oturmuş, patlamış mısır yiyerek televizyonda Bilal İnci'nin tek başrol oynadığı filmi izliyordum. Filmin adı çok cezbetmişti beni. "Her yol helal, zımbala Bilal"... Müthiş bir keyif içindeydim. Ne halk ekmek büfesi önünde kuyruk bekleyen vatandaşlarımı düşünüyordum, ne de sosyalizmin ne zaman geleceğini. Öylece film izliyordum. İçimden de bir Finlandiya halk şarkısını söylemekteydim: "Xuye şire / Hatta pire". O sırada zır diye bir telefon çaldı. Arayan Şırnak'tan bir korucuydu. Sesi çok keyifli geliyordu:

– Hazım, nasılsan kardaşım?

– Sağol Maheme. Sen nasılsan kurban. Bölücüleri ortadan ikiye bölme işi nasıl gidiyor?

– Çok iyidir vallah. Hem bölüyoruz, hem çarpıyoruz, hem çıkarıyoruz. Bazan da üst üste koyup topluyoruz. Dizi dizi inciyiz. Matematikte birinciyiz.

– Çok güzel. Başka neler yapıyorsun?

– Valla biraz canım sıkkındır baba. Biliysen bize rütbe vermeye başladiler. Ben hâlâ erim. Ve hayatım kaymiştir. Onbaşi korucu biz erleri hergün döviy. Mıntıka temizliği yapa yapa canımız çıktı. Geçen gün bi "başçavuş koruci" evini karşı köye taşıdı, bütün eşyaları biz yükledik arabalara. Hayatımda yemek yapmamış adamım, patates soya soya canım çıktı. Bizim kari bana gülüyor, ben de hergün onu döviyorum. Yalnız geçen akşam dövemedim. Çünkü "onbaşı koruci" beni 3–5 nöbetine yazmıştı. Yumruk, tekme atmaya mecalim kalmamıştı. Bu askerlik ne zormuş oy babo! Mantığın bittiği yerde askerlik başlıyormuş yav.

– Böyle konuşma Maheme. Senin askerliğin bitmez yoksa.

– Yok, yok, böyle karamsar olduğuma bakma. İhtiyar Heyeti'nden bir–iki kişi ayarladım. Muhtar'a da bir haber çıtlatacaklar. Herhalde komutan postası olabileceğim, o zaman belki biraz rahat ederim.

– Ne güzel işte bak! Hadi canım, sen canını sıkma. Marş marş nöbetine bakıyım. Önce vatan. Hayırlı çatışmalar Mahemecim. Yalnız senden bi ricam var. Devletin verdiği silahları kendi özel işleriniz için, mesela kan davası, kız kaçırma filan gibi, kullanmayın. Boşuna kurşun harcamayın. O silahlarda tüyü bitmemiş şeftalinin, pardon çocuğun hakkı var. Benim verdiğim vergiyle G 3 piyade tüfeği alıyorsunuz. Bunu sakın unutma. Hadi gözlerinden öperim.

Usulca kapattım telefonu.

Az önce sakin konuşmuştum, ama demek ki bilinçaltıma bir şeyler sinmiş ki, birden ağzım köpürmeye, kaşım gözüm oynamaya başladı. Ulan sakın bende deli inek hastalığı başlamasın. Uyuz oldum. Hemen sokağa fırladım ve bir taksi çevirdim, doğru hastaneye. Halimi beğenmeyen taksici "Abi neyin var" diye sordu, "Deli inek" dedim. Herif kendisine söylediğimi sanıp, zınk diye arabayı durdurup levye çıkararak, Allah yarattı demeden girişmeye başladı. Durur muyum orada, hemen topukladım. Tahminime göre, taksi şoförü de aynı hastalığa yakalanmıştı.

Hastaneye daha epey yol vardı. Sokağın başında bir grup genç gördüm. Ellerinde afişler vardı. Yanlarındaki korumaların gözetiminde duvarlara afiş yapıştırıyorlardı. Biraz daha yaklaştığımda bu afişlerin ÖDP'ye ait olduğunu gördüm. Olaydan haberim vardı, demek ki kampanya başlamış. Çok tehlikeli bir iş yapıyorlardı. Ya şimdi köşe başından bir polis ya da faşist fırlasa ne yaparlardı? O sırada yaşı geçkin korumalardan birinin hızla cebinden bir şey çıkardığını gördüm. Boşuna kaygılanmışım. Demek silahlı gelmişler diye düşündüm. Aaaa, o da ne! Ben karanlıkta farkedememişim. Meğerse cep telefonuymuş adamın çıkardığı. Başladı mı yüksek sesle konuşmaya:

- Alo, Ertuğrul, kostik bitti, afiş de azaldı. Biz Beyoğlu Turnacıbaşı sokaktayız. Hemen biraz malzeme gönderin.

Bu konuya kafamı takacak halim yoktu. Kendi sağlığımı düşünmek zorundaydım. Sonunda hastaneye vardım. Müstahdem beni kuduz zannedip muayene önceliğini bana verdi. Doktor Hanım'ın Müjde Ar'a benzemesi beni biraz rahatlattı, ama nedense benden tırsıyordu. Bunda onun saçını çekip kolunu ısırmamın ne kadar payı oldu bilmiyorum. Sekiz sağlık memuru, oniki müstahdem, nöbetçi altı doktorun beni karga tulumba yere yatırıp, doktor hanımın bir iğne yapmasıyla mecburen sakinleştim. Kendime geldiğimde kollarımı bağlamış, ağzıma bant yapıştırmışlardı. Doktor hanım oradakilere benim hastalığım için "psikoz manik defresyon" dedi. Müstahdemin biri de benim gibi düşünerek "sakın deli inek olmasın" diye espri yaptı. Doktor hanım gülümserken, diğer yaşlı doktor şöyle cevap verdi:

- Olamaz lan öyle şey. Şunun suratına baksana. Yüzde yüz proteinsiz bir yüz. Bu herif hayatında doğru dürüst et yememiştir. Bu adam deli olabilir, inek de olabilir, ama ikisini bir arada olamaz.

12 gün yattım hastanede. Çıkarken birkaç hap verip eve postaladılar beni. Tedavinin yararı olmuştu. Kendimi toparlamıştım. Keyifle gazete okumaya başladım. Annee! Oda ne! Vay canına! Sayın cumhurbaşkanımın Vehbi Koç için taziye defterine yazdığı yazı dudağımı uçuklattı. Aynen şöyle yazmıştı sayın cumhurbaşkanım: "Her şeyi büyüktü. Allah rahmet eylesin."

Fena halde kıllandım. Açıp bir sorayım dedim. Sonra vazgeçtim. Her şeye bi kulp taktığı gibi buna da bi şey uydururdu şimdi. Bırak dağınık kalsın dedim.

Ruh sağlığım için böylesi daha uygundu. Çıt diye ışıkları söndürüp vurup kafayı yattım. Bana ne ya, ben her şeye böyle dikkat edip, her şeyi didiklemek zorunda mıyım. Tam uykuya dalmak üzereyken bir arkadaşımın iki hafta önce Mesut Yılmaz'ın Iğdır'da katıldığı Newroz ile ilgili yorumu geldi aklıma. Arkadaşım şöyle demişti: "Rakibini temizleyip sonra da cenazesine giden mafya babaları olur ya, ona benziyor." Kendi kendime gülümsedim. Sonra da, "hadi iyi uykular bana" deyip yatağa gömüldüm.

■ Vehbi Koç için açılan taziye defterinden notlar

Demirel: Herşeyi büyüktü

Ekonomi Servisi- Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret grubunu kuran Vehbi Koç'un vefatı o günlerde büyük bir çekişme halinde süren koalisyon görüşmelerini bile durdurmuştu. Türkiye, günlerce Koç'u konuştu. Hâlâ da konuşuyor. Daha yıllarca da konuşacak.

Koç'un vefatının ardından, holdingin Nakkaştepe'deki merkezinde bir taziye defteri açıldı. Koç Ailesi'ne başsağlığı dilemeye gelen siyasetçiler, işadamları, bilimadamları, dostları, çalışma arkadaşları, Vehbi Koç'u seven herkes duygularını bu deftere döktü. İşte Koç için açılan defterden bazı notlar:

Cumhurbaşkanı Süleyman ...

Her şeyi büyüktü. Allah Rahmet Eylesin.
S. Demirel
Cumhurbaşkanı

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Koç hakkında yazdıkları.

rahmet eylesin.

Başbakan Tansu Çiller: Sayın Vehbi Koç, Cumhuriyet'in yetiştirdiği, onun ilkelerini savunan bir Türk büyüğü idi.

Devlet Bakanı Necmettin Cevheri: Bütün ülkenin büyük kaybı. Tanrının sonsuz rahmetini diliyorum.

DYP Gn. Bşk. Yrd. Mehmet Gölhan: Türk ekonomisinin ve Türk sanayisinin önderi, lokomotifi olan büyük insan, bu ülke size çok şey borçludur

Koç Holding'in yayın organı "Bizden Haberler" dergisinin hazırladığı "Vehbi Koç Özel Sayısı"nda, Koç'un vefatının ardından yakın dostlarının duygu yüklü cümleleri de yer aldı. Koç için söylenen bazı sözler şöyle:

Beyti Güler: 1967'de babamın ölümünden sonra, baba gözüyle gördüğüm, birlikte çok şeyler paylaşıp, kendimden bile kıskandığım rahmetlinin ölümünden duyduğum acıyı ne anlatabilir ne de unutabilirim.

Ali Koçman: Örnek alınmış bir kişiliği vardı. Ayrıca tevazu, tasarruf anlayışı, aile hayatı itibariyle de örnek bir kişiydi.

Koç'u anlatan belki de en güzel sözler ise, yıllar önce hayatını kaybeden Dışişleri eski Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e ait: "Vehbi Koç, bir kişi değil müessesedir. Kitap değildir, okuldur."

B İ R G Ö R Ü Ş

Emeklilerin yolu Anayol'la çakışmıyor

Mahinur ZİYAN

Ülkemizi yöneten siyasilerin yıllardır izledikleri ekonomik ve sosyal politikalar sonucu toplumsal denge sermaye lehine bozuldu.

İşçilerin, kamu emekçilerinin, yoksul halk kesimlerinin ve sayıları altı milyonu bulan emeklilerin temel insan hakkı olan yaşama hakkı tehdit altında. Çalışanlar ve emekliler yoksulluk sınırının altında aldıkları maaş/ücretlerle biyolojik yaşamlarını sürdürmede zorlanmaktadırlar. Çünkü bugün dört kişilik bir ailenin mutfak masrafı onaltı milyondur.

Varlığını "devlet" adı altında sermaye ve onların uluslararası patronları IMF ve Dünya Bankası'nın varlığına adamış siyasiler toplumun sorunlarını ya görmezlikten geliyor ya da gündeme almıyor. Ve sorunlar günden güne katlanarak artıyor.

Bu sonuç, ülkeyi yöneten siyasilerin, siyasi ve ideolojik tercihlerinin ürünüdür. Dün olduğu gibi bugün de izlenen politikalar, mevcut kapitalist sistemin varlığını korumak ve sürdürmek içindir. Sorunların da kaynağı budur.

Çünkü, "kapitalist sistem, insanlararası eşitsizliğe sömürü ve baskı ile üretime, tüketim ve paylaşımda yapısal bunalımlara dayanmaktadır." Kapitalistler, 1970'lerin başlarında ortaya çıkan ve yapılarından kaynaklanan krizi aşmak için yeni dünya düzeni/globalleşme ekonomisinin genelevi, diyebileceğimiz serbest piyasa ekonomisi adı altında kapitalist sistemin en vahşi ve acımasız biçimini adım adım uygulamaya koydular. Devletin yükünü azaltmak, devleti küçültmek adına sosyal devleti yok etmeyi hedeflediler. Bunu da sivil toplum, demokrasi, vatanın bölünmez bütünlüğü, barış, eşitlik çığırtkanlığı toplumu çok iyi eğitilmiş bir gizli örgütten daha iyi denetleme gücüne sahip medyayı kullanarak tepkisizleştirmeye çalışıyorlar.

Tepki gösterenleri de işkencede, gözaltında, yargısız infazlarda, cezaevlerinde yok ederek, DGM'lerle, dayak ve coplarla susturmaya çalışıyorlar. Ama sonuçta ne sorunlar çözülüyor ne de insanlar susuyor.

Sıkıştıkça sıkıyönetim ya da seçim diyorlar. Seçim meydanlarında halka verdiktleri sözlerin hiçbirini yerine getirmediler. Dün çözüm olarak dedikleri 24 Ocak, 5 Nisan 18 Mayıs kararları ve uygulamaları sorunların boyutunu büyütmekten başka bir işe yaramadı.

Bugün de Cumhuriyet'in 53. hükümeti Anayol'un programı dünün devamından başka bir şey değil. Parlamento'nun yarısı yoksulluğun, işsizliğin antidemokratik uygulamaların, insan hakları ihlallerinin ve savaşın süreceğinin bir kanıtı. Dün özgürlük, barış ve emeğe olan düşmanlıklarını maskelemek için insan haklarından sorumlu devlet bakanlığını kurmuşlardı. Fazla uzak olmayan bir gelecekte yoksulluktan mücadeleyle sorumlu bir devlet bakanlığı kurmak zorunda kalacaklar. Çünkü, yıllardır ülkeyi olağan ve olağanüstü diye ikiye bölen zihniyetin ürünü olan savaş sonunda üç milyon insan göç etti. ... de naylon çadırlarda yaşamaktadır. Serbest piyasa ekonomisi uygulamalarının artıları on buçuk milyon insan işsizdir. Rant ekonomisinin ve savaş bütçelerinin kıskacı altında sekizbuçuk milyon insan biyolojik yaşam sürdürmeye zorlanmaktadır. Bugün ülkeyi yöneten siyasilerin yarattıkları "demokratik" ortamda insanlarımız "özgürce" Hakkari'de, iftar için çöplükte ekmek arıyor. Metropollerin pazar yerlerinin artıklarının içinde yiyecek bir şeyler bulmaya çalışıyor. Bu ülkede artık su çürüdü, tuz koktu. Yönetenler yönetemiyor, yönetilenler artık böyle yönetilmek istenmiyor. Kullanmadıkları kredilerin faizini, boşaltmadıkları devlet hazinesinin borçlarını, çıkarmadıkları savaşın faturasını hiçbir biçimde ödemek istemiyorlar. Varlığını sermayeye adamış sırtlarında kambur devlet istemiyorlar. İstemeyenlerin sayısı gittikçe artıyor. Kendilerine dayatılan yaşam biçimini reddeden işçiler, kamu emekçileri, üniversite öğrencileri, emekliler alanlarda, mahkeme kapılarında demokrasiye, insan emeğine saygılı bir devlet, yani sosyal devlet istiyorlar.

Dün olduğu gibi emekli olduklarında işçi sınıfının bir parçası olduğunu düşünen emekliler, devletin kendilerine biçtiği yaşamdan elini ayağını çekmiş, kahvelerde, camilerde ölümü bek... runlarının çözülmediğinin bilincine varan emekliler EMEKLİ-SEN'de birleşiyorlar.

Ekonomik, sosyal ve demokratik hakları için, sendikal hakları için mücadele ediyorlar. Yaşamları ile ilgili her konuda ve alanda söz ve karar sahibi olmak istiyorlar. Geçmişte yaratılan her değerde hizmette emeği olan insanlar olarak onurlu ve insanca bir yaşam istiyorlar.

Ve emekliler 12 Eylül hukukuna ve rant düşkünü ve emek düşmanı bürokratlara rağmen hala toplumsal dayanışmanın simgesi olan SSK'ya sahip çıkıyorlar. Çünkü 1947 yılından beri devletin hiçbir katkısı olmaksızın ödedikleri primlerle işçiler ve bugünün emeklileri yaşattı SSK'yı. Bugünkü sorunların sorumlusu SSK'yı hiçbir dönem yönetmeyen gerçek işçi ve emekliler değildir. Atanan bürokratlar ve onların şürekasıdır. Emekliler ve işçiler SSK'ya yük değildir. Hep siyasiler ve hükümetler SSK'nın sırtında kambur olmuştur. Bu kambur kalktığında sorunlar çözülmüş olacaktır. SSK'nın yönetiminde gerçek sahipleri işçilerin ve emekçilerin seçilmiş temsilcileri söz ve karar sahibi olduğunda SSK gerçek amacına hizmet eder duruma gelecektir. Emekçiler işçiler, kamu çalışanları ve sendikaları sosyal güvenlik kurumlarının yönetimine adaydır.

Bugün SSK, yarın Emekli Sandığı ve Bağkur'dur. 40 milyona yakın insanın sağlık ve sosyal güvencesi üzerine oyun oynamak, bıçağa yumruk atmaktır. Sosyal güvenlik kurumlarının reorganizasyon, özseileştirme adı altında tasfiye etmek isteyen Pinochet anlayışı anayasal hükümetin yolu ve emeklilerin yolu çakışmıyor.

Burası Şili değil, Türkiye...

Ko medya

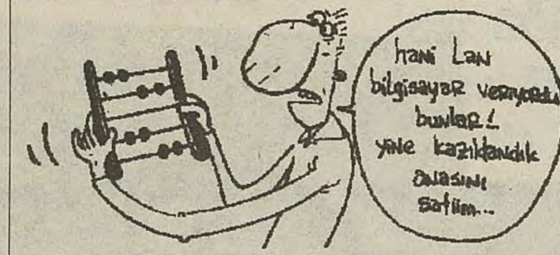
Çağdaş Hukukçular Derneği 'Türkiye'de işkence, gözaltında kayıplar, yargısız infazlar, cezaevi katliamları, sokak saldırıları gibi ağır hukuk ihlallerinin sorumluluğunu taşımaya devam ettiği' gerekçesiyle Adalet Bakanı Mehmet Ağar'ın görevden alınması için imza kampanyası başlattı.

SON ANDA O DA İMZA KAMPANYASINA KATILMIŞ...

Silahlı kuvvetler'in hareket kabiliyetini yükseltmek için sürdürülen 12 projeye 43 trilyon ödendi. bu projelerin toplam bedeli ise 150 trilyon. Azgelişmiş ülkemizin çok-gelişmiş silahlı kuvvetleri için ileri... Feda olsun trilyonlarımız... Askeri harcamalar enflasyonu azdırıyormuş, yoksulluğu körüklüyormuş... Boşverin

asker
hareket kabiliyetini
arttırdı ama ben
hareket kabiliyetimi
kaybettim anasını
satiim...
Bakkala çakkala
borçtan sokağa
çıkamıyorum
artık...

TENCERE-TAVA basınımız şimdi de Bilgisayar promosyonuna el attı.

CIA'nın yaptırdığı araştırmaya göre *'Türkiye'de demokrasinin tehlikede olduğu'* ortaya çıkmış...

Televizyonlar ne işe yarıyor?

ANKET DEFTERİ

Adı *Serdar*

Soyadı *Turgut*

Mesleğiniz *Gazeteci*

Hobileriniz *Irkçılık yapıp sonra keyifle haklı olduğumu iddia etmek, sado-mazo takılmak*

Fobileriniz *Yanlışlıkla Emin Çölaşanı ve patronumu kızdıracak birşey yazmak, gerçek bir saditste toslamak. Yazılarımı okuyan bir arapla ya da bir siyahla karşılaşmak...*

Issız bir adaya düştüğünüzde yanınıza alacağınız üç şey? *Başucu kitaplarım "Geyiklerde İktidarsızlık Sorunu", "Kama Sutra" ve en sevdiğim kadın, yani şişme kadın*

Son aldığınız hediye? *Hürriyet Plaza çaycısı "Komünist Manifesto" diye bir kitap hediye etti. Okumadan çöpe attım ama, korkumdan söyleyemiyorum.*

Sevmediğiniz yönünüz? *Gereğinden fazla alçak gönüllüyüm ve herkesin derdini kendime dert ediyorum.*

Yapmak isteyip de yapamadığınız şey? *Yazılarımda anlattığım fantezileri ve uçukluklarını yapmak isterdim ama nerede o cesaret. Ses var görüntü yok yani.*

En sevdiğiniz TV programı? *Tutti Frutti (gördüğüm en zekice hazırlanmış yarışma programı)*

Medya'ya göre Abdullah Öcalan Galatasaray maçları için Bekaa'dan İstanbul'a gelip gidiyormuş.

medya KIRPINTILARI

Yeni Yüzyıl'dan tetikçiye öğüt: GAZETE OKUYUN!

1 Nisan tarihli gazetelerde ilginç bir haber vardı. Çakıcı adına Engin Civan'ı vurdurtmaktan yargılanan Nurullah Ağansoy, ertesi gün yapılacak duruşmasında avukat kılıklı birinin duruşmada kendisini öldüreceğini söylüyordu.

Ağansoy'un ihbarı doğru çıktı 2 Nisan günkü duruşmada Alaaddin Çakıcı'nın adamlarından biri avukat cübbesi ve peruk giymiş bir halde duruşmaya geldi.

'Akıllı mafya' üyesi gazetelerin haberini bile bile neden suikaste kalkışmıştı? Acep bunu kendine yapılmış bir '1 Nisan şakası' mı sanmıştı!

Olayın aslını Yeni Yüzyıl gazetesinden öğrendik: Tetikçi Fethi Bayata 'şanssızlık sonucu' gazeteleri okuyamamıştı. Bayata yakalanınca şöyle dedi: 'Sabah erken adliyeye gittim. Gazete okusaydım böyle bir işe girişir miydim."

Bu haberin hemen altında ise Yeni Yüzyıl'ın başka bir haberi daha vardı. Ve başlığı neydi dersiniz? "GAZETE OKUYUN!" kültürsüz tetikçilere duyurulur.

Daha bitmedi! Aynı gün Sabah ve Hürriyet gazeteleri büyük gazete okuma kampanyasına başladılar.

Peki bu kampanyanın sloganı neydi? Üniversite sınavından yeni çıkmış arkadaşları fazla yormadan söyleyelim: **"Siz gazete okumazsanız sizin canınıza okurlar!"** Yaa! Sayın Tetikçi Fethi bey, bu da size ders olsun!

• İnsan hiç olmazsa bir "Hot Dog" ısmarlar

"Cumhurbaşkanı Demirel'e Başkan Clinton **bir öğle yemeği beraberliğini bile çok gördü.** Oysa Demirel birkaç gün önce Başkanın eşini Ankara'da resmen ağırlamıştı."

Güngör Mengi
Sabah, 30 Mart 1996

• Şimdiden bilsek de tedbir alsak...

"Aşk, din, sosyalizm, milliyetçilik... Hep varolacak mı acep?

Ya da hangisi kazanacak zamanla kavgasını?

Hangisinin bayrağı dalgalanacak 21. yüzyıl insanın yüreklerinde?

Şimdiden sormaya değmez mi?

Ali Kırca
Yeni Yüzyıl, 3 Nisan 1996

• Doğru yanıt hangisi?

"Dağın öte yüzü"nde Yaşar Kemal, romanın zirvesine ulaşıyor ve 20. Yüzyılın Avrupalı yazarları onun eline su bile dökemiyorlar.

Altı çizili sözlerin cümleye kattığı anlam, aşağıdakilerden hangisinde vardır.

a) Yazarlıkta ona kimse yardımcı olmamıştır.

b) Yazar, zamanımızın en usta yazarıdır.

c) Kimsenin yardımına ihtiyaç duymayacak bir yazardır.

d) Yazarlıkta Avrupalılar kadar usta biridir.

e) Zor yıllarında yazar kimseden yardım istememiştir.

(Sabah'ın ÖSS deneme testi)

Bu sayfa Emekcan Tülüş, Ömürden Bakaçhan, Erdal Belenlioğlu ve Ersin Sezer tarafından hazırlanmıştır.

Barış OZA

Havana'yı ve Kübalıları hep merak etmişizdir. Bu benim gibiler için ideolojik, siyasal yönsemelerin ötesinde romantik bir meraktır... Quantanamera'ya, düşlere, uzakları yakın etmeye alışkın olmak hali de denebilir. İnsanın tarihe dahil edilmediği hatta, iyice hariç tutulduğu, "dünyayla ilgili temel meselelerin değişmediği" bu dünyada, "dünyayı meşgul eden şarkılar yazmak", doğduğundan beri kış mevsimi tanımadan yaşayan Kübalı birine, "iyiliklerden ne haber" diyebilmek hep murattır bizim için...

Haritanın eskimeyen ve hep çocuk kalan kenarından çoğalmak önemlidir...

●●●

Yıllarca sinemaya gitmeyip, cep harçlıklarımızı biriktirip tam Küba'ya gidecekken bir de baktık ki, SÖZ bizi atlatarak oralara gitmemiş mi? Bu durumda gel de geniş zamanlı ol. SÖZ adlı ceride, güneşin solmadığı yerlere gitmekle kalmamış, bir de gençlerle tanışmamış mı? (Döndüğü zaman hangi havadisin peşinde olduğunu kendilerine elbette lisan–ı münasiple soracağız...) Hangi dilden anlaştıkları bize malum değil... Kübalı gençler, en yakınımızdaki okurnazarlara nazire yaparcasına SÖZ okuru olmuşlar bile.

●●●

Ne olduysa o zaman oldu? İyilerin de öldürüldüğü bir dünyada, kitapta yazılanlara göre aşık olur olmaz bir yolculuk başladı... Nereden öğrendiğimiz önemli değil, bir kitabın kenar notlarından, "dünyanın neresinde olursa olsun parasız yatılıların serüvenleri önemlidir" diye öğrenmişiz bir kere... Ne çok insan, "sana gitme demiyorum... Ama gitme!" dediği halde, çekip gitmişiz yolculuklara.

SÖZ, bir yolculuk, parasız yatılıların bir yolculuğu... Ve de "üşengeç süratlerle kendi ağaçlarına kaçışanların", sokağı araladıkları, kişi başına düşen düş miktarını çoğaltmaya çalıştıkları ve az insan, az teknoloji ile havadis kovaladıkları bir serüven...

Havana Hatırası

'Bir mesele var Can ile Canan arasında...'

Ama miniminnacık bir mesele var... Ünlü hikayedir, –günahı aktaranın boynuna- tek partili dönemin ünlü Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in ikizleri Can (Yücel) ile Canan sıkça kavga ederlermiş. Bunun üzerine, Hasan Ali Yücel, daha sonra bir şarkının güftesi de olan şu dizeleri yazar: "Bir mesele var Can ile Canan arasında..."

Dergi, okura alışkın... Ama okur dergiye alışkın değil bizim ülkemizde. Buna alınıyoruz bilinen nedenlerle. Okurun bize neden alındığının bilgisi ise bize malum değil!

Çünkü bir mesele var, SÖZ ile HAMİŞ arasında...

İnsanların tarihiyle iç içe, dergilerin–gazetelerin de tarihini anımsatan bir örnek üzerine düşünmeye ne dersiniz?

Geçtiğimiz günlerde Kürt gazeteciliğinin tarihinin de tartışıldığı bir toplantıda çok anlamlı bir örnek verilmişti. Yıllar önce Kürt aydınlar, Kürtçe gazete çıkarmaya karar verirler... Ancak "küçük" bir sorun vardır; matbaalarda Kürtçe hurufat yoktur. Çünkü bütün harfler, resmi tarihe göre Türkçedir... Ne yapacaklarını şaşırırlar... Sonunda yaşlı bir Ermeni'ye rastlarlar. Ermeni usta, ta Ora'lardan, aynı coğrafyadan bir yerlerden İstanbul'a gelmiş ve hurufat ustası da olmuştur... Kürtçe bilen yaşlı Ermeni şöyle söyler:

"Piyasada Kürtçe hurufat yok. Ama ben sizin harflerinizi dökerek bu işi halledebilirim..."

●●●

Sevgili SÖZ sempatizanları, renkli bir fotoğrafın arabını görünce şaşırdınız değil mi? Bir fotoğraf... Haşarı çocuk SÖZ, ta Küba'lara gidip çikolata renkli gençlere ulaşmış. Yani, tahmin edilemeyeni gerçekleştirmiş... Tümü bu değil... Che, gençlerin omuz başından SÖZ'ün 52. sayısına bakıyor: "Bu kış BARIŞ gelecek!"

Che'nin gözü üzerimizde... Che, okurumuz olmuş... Bu, moral bize on düşyılı yeter...

Hiçbiriniz SÖZ'ün, ta Havana'ya gidip, düşlerimizin akranı Che'nin posteri önünde fotoğraf çektireceğini aklınızın ucundan bile geçirmiyordunuz değil mi?

Althusser'in, "Tahmin edilememek insanın temel niteliğidir" derken ne kadar haklı olduğu böylelikle ortaya çıkıyor.

●●●

"Burda bu gazel biter/nokta/ yine de güzel biter".

Burada bu yazı biter. Virgül... Yine de bu serüven güzel devam eder...

Çünkü SÖZ dergisi, "Allahın izniyle haftada bir çıkar..."

Ve kendince bizim mahalleden havadis vermeye devam eder ve karşılığı özgürlük olan serüvenlere "müşteri" toplar...

Ama "miniminnacık bir sorun var...

"Bunca okumamaya nasıl vakit bulabiliyorsunuz" çağında, parasız yatılıların çıkardığı yayınlara müşteri bulmak oldukça zor... Çünküüüüüüü....

"Bir mesele var Can ile Canan arasında..."

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280